

วิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า
ในช่วง พ.ศ. 2545-2551

นางสาวเสาวรี เอี่ยมละออ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**The Analysis of Thai Politics Through the Pan Vanfa Aware for Political
Literature Between B.E. 2545 -2551**

Miss. Saowaree Aeamlaor

A Thesis Submitted Partial fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Arts in Thai Studies
School of Liberal Arts
Sukhothai Thammathirat Open University

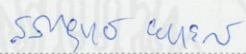
2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า
ในช่วง พ.ศ. 2545-2551
ชื่อและนามสกุล นางสาวเสาวรี เอี่ยมละออ
แขนงวิชา ไทยคดีศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรายุทธ ยะหะกร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรบุรินทร์

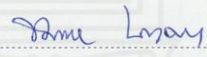
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สรายุทธ ยะหะกร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรบุรินทร์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชัยภัทร แสงกระจ่าง (บางคมบาง))

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ วิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้าในช่วง พ.ศ. 2545-2551
ผู้วิจัย นางสาวเสาวรี เอี่ยมละออ **รหัสนักศึกษา** 2511000354 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สราวุธ ยะหะกร (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรบุรินทร์
 (3) อาจารย์ชัยภัทร แสงกระจ่าง (บางคมบาง) **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองของไทย ผ่านเนื้อหาสาระแนวคิดในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า ในช่วง พ.ศ. 2545-2551

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ หนังสือวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ในช่วง พ.ศ. 2545-2551 จำนวน 7 เล่ม ได้แก่ คินเดือนเพ็ญ, พานแว่นฟ้า, ตานะฮ้อมี แผ่นดินมาตุภูมิ, วาแสงแห่งศรัทธา, การจากไปของนกเค้า, เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว ...แม่มั่น และ สะพานเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) โดยแบ่งหน่วยการวิเคราะห์ออกเป็นมุมมองการเมืองด้านต่างๆ รวม 10 ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ด้านการเรียกร้องรัฐธรรมนูญในแบบอุดมคติ ด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันของนักการเมือง ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบบประชาธิปไตย ด้านการเรียกร้องความเป็นธรรม ด้านการถูกกดขี่จากนักการเมือง ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านประวัติศาสตร์เหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ และด้านอื่นๆ

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันของนักการเมืองมีมากที่สุด โดยพบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 21 เรื่อง บทกวีจำนวน 8 เรื่อง ซึ่งเกือบทุกเรื่องจะนำเสนอภาพการทุจริตการเลือกตั้งโดยตรงไปตรงมา รองลงมาได้แก่ด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์มีเรื่องสั้นจำนวน 16 เรื่อง และบทกวีจำนวน 24 บท ส่วนใหญ่สะท้อนถึงปัญหาการเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตยที่ผู้เขียนพยายามสร้างตัวละครให้มีมุมมองในด้านบวกต่อระบอบการปกครองดังกล่าว ด้านการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ มีเรื่องสั้นจำนวน 14 เรื่อง บทกวีจำนวน 3 เรื่อง ในภาพรวมต้องการให้มีรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยและงดงามเหมือนในอุดมคติ ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบบประชาธิปไตยพบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 4 เรื่อง บทกวีจำนวน 1 เรื่อง โดยเสนอให้เห็นภาพการไม่ยอมรับสิทธิการแสดงความคิดเห็นของประชาชน มีการใช้อำนาจมีเด้ามาจัดการ ด้านการเรียกร้องความเป็นธรรม ด้านการถูกกดขี่จากนักการเมือง/ข้าราชการ ส่วนใหญ่นำเสนอในภาพของตัวละครชนชั้นกรรมาชีพที่ถูกนักการเมืองใช้อำนาจหน้าที่กดขี่ข่มเหง ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันส่วนใหญ่สะท้อนปัญหาการแบ่งฝ่าย แบ่งสีซึ่งพบมากในงานเขียนช่วงปี พ.ศ. 2550-2551 ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ และด้านประวัติศาสตร์เหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬพบว่ามีเนื้อหาสะท้อนเหตุการณ์สะเทือนใจในปัญหาดังกล่าวโดยผ่านเรื่องเล่าธรรมดาในชีวิตประจำวันของตัวละคร ด้านอื่นๆ ได้แก่ การเสนอภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจยุคฟองสบู่แตก สะท้อนภาพการถูกเอารัดเอาเปรียบของชาวนา การเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการพัฒนาทางวัตถุ

คำสำคัญ วรรณกรรมการเมือง พานแว่นฟ้า การเมืองไทย

Thesis title: The Analysis of Thai Politics Through the Pan Vanfa Award for Political Literature
Between B.E. 2545 - 2551

Researcher: Miss Saowaree Jam-la-or **ID:** 2511000354 **Degree:** Master of Arts (Thai Studies)

Thesis advisers: (1) Dr. Sarayudth Yahakorn, Assistant Professor; (2) Dr. Chitra Veeraburionon, Associate Professor; (3) Chamaiporn Saengkrajang (Bangkhombang), Instructor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objective of this research was to study the context of Thai politics through the content and concepts in the literary works that won the Pan Vanfa Award in the years 2002 to 2008.

This was a documentary research. The sample population consisted of 7 literary works that won the Pan Vanfa Award in 2002-2008, namely, *Kuen Duean Pen* [Full Moon Night], *Pan Vanfa* [Mirror Decorated Pedestal], *Tanah Umi: Pandin Matuphum* [Tanah Umi: Motherland], *Wawsaeng Haeng Sata* [Glow of Faith], *Kahn Jak Bai Kong Nok Khao* [Departure of the Owl], *Rao Dit Yoo Nai Naew Rob Sia Laew...Mae Mun* [I'm Stuck in the Line of Fire...Dear], *Sapahn* [Bridge]. The data collection tool was a tally sheet. The analysis units were divided into 10 political views: the call for full democracy, the call for an ideal constitution, opposition against corrupt politicians, the call for people's democratic rights and liberty, the call for justice, opposition to oppression by politicians, the issue of political conflict, the problem of unrest in the 3 southern border provinces, historical movements against military regimes, and "other."

The results showed that the topic that was written about the most was corruption by politicians, which appeared in 21 short stories and 8 poems. Almost all of them told about open dishonesty in elections. The second most frequent topic was the call for complete, true democracy, which was found in 16 short stories and 24 poems. In most cases the authors described problems with the election process and tried to create characters that had a positive attitude toward that system of government. The call for an ideal constitution was covered in 14 short stories and 3 poems, mainly expressing the desire for a magnificent idealized democratic constitution. The topic of people's rights and liberty was addressed in 4 short stories and 1 poem, which told about situations of people being prevented from expressing their ideas by dark powers. The topic of a call for justice was mainly conveyed in stories or images about working class people who were oppressed, threatened or abused by politicians or bureaucrats. The topic of political conflict was reflected in writings about division and disunity, especially in works published in 2007-2008. References to the problem of unrest in the 3 southern border provinces and the historical movements against military regimes aimed to move readers by telling about the events through the eyes of a bystander who intended to go about his or her normal daily routine. The other topics covered were changes that occurred after the economic bubble burst in 1997, the ways in which rice farmers are taken advantage of, and changes in society due to the rise of materialism.

Keywords: political literature, Pan Vanfa Award, Thai politics

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศราวุธ ยะหะกร รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรบุรินนที และอาจารย์ชมัยภร แสงกระจ่าง (บางคมบาง) ศิลปินแห่งชาติ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุศล ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศิลปศาสตร์มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนักศึกษาร่วมรุ่น และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ทุกท่าน ที่ได้กรุณาสนับสนุน ช่วยเหลือและให้กำลังใจมาตลอด

เสาวรี เอี่ยมละออ

สิงหาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทางการเมืองของไทย.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมไทย.....	19
ภาพสะท้อนของสังคมและการเมืองผ่านวรรณกรรมไทย.....	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
นำข้อมูลที่ได้จากรวมเรื่องสั้นวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า.....	32
นำข้อมูลที่จำแนกรายด้านมาวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองผ่านงานวรรณกรรม ในแต่ละปีช่วง พ.ศ. 2545-2551	40
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	96
สรุปการวิจัย.....	96
อภิปรายผล.....	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะ	100
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	106
ประวัติผู้วิจัย	125

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ชนชาติไทย นักวิชาการมีความเห็นแตกต่างกันหลากหลาย ถึงกำเนิดชนชาติไทย มีหลายทฤษฎีที่นำมาสนับสนุนความเชื่อของแต่ละเหตุผล และยังไม่มียุทธวิธี หรือข้อสันนิษฐานใดที่มีหลักฐานปรากฏชัดให้นักประวัติศาสตร์ยึดถือเป็นข้อยุติร่วมกัน (พิชัย ศรีภูไฟ, 2542: 28) อย่างไรก็ตาม นักประวัติศาสตร์สมัยก่อนเชื่อว่า ไทยหรือประเทศสยาม ได้ก่อตั้ง กรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เมื่อ พ.ศ. 1800 ก่อตั้งอาณาจักรอยุธยาเป็นราชธานีเมื่อ พ.ศ. 1893 กระทั่ง เสียกรุงให้แก่มอญ ใน พ.ศ. 2310 และกู้เอกราชได้ในปีเดียวกัน พร้อมกับตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี พ.ศ. 2325 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้ทรงตั้งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี จนถึงปัจจุบัน จะเห็นว่าในทุกยุคสมัยมีระบอบการปกครองที่แตกต่างกัน สมัยสุโขทัยเป็นการปกครองแบบพ่อ ปกครองลูก สมัยอยุธยา และยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์เป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ กระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบ ประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน การเมืองไทยมีปัญหาและความเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา โดยการเมืองการปกครองในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2500 – 2516 เริ่มจากรัฐประหาร พ.ศ. 2500 และการปฏิวัติ พ.ศ. 2501 นำไปสู่การเมืองการปกครองที่มีลักษณะเผด็จการอำนาจทหารนิยม โดยการใช้อำนาจการปกครองที่ให้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จแก่ผู้นำรัฐบาล ต่อมาในสมัยรัฐบาลจอม พลถนอม กิตติขจร เกิดการเรียกร้องประชาธิปไตย จนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ผลของ เหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทิศทางการเมืองและสังคมไทยอย่างไม่เคยปรากฏมา ก่อน การเมืองไทยมีการพัฒนามากขึ้น จนเราเรียกประชาธิปไตยในยุคนี้ว่า “ประชาธิปไตยแบ่ง บาน” (บัณฑิต สันธูสะอาด, 2549: 11-15, 11-18) การเมืองการปกครองไทยในช่วง พ.ศ. 2517- 2535 เกิดโศกนาฏกรรมทางการเมือง 2 เหตุการณ์ คือ เหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 และ พฤษภาทมิฬ เหตุการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงการมีอำนาจของทหารที่อยู่เหนือการเมืองของไทย และ การเมืองไทยยังขาดสถาบันการเมืองที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดจนพรรค การเมืองและนักการเมืองไทยยังไม่สามารถดำเนินการไปตามรูปแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สาเหตุดังกล่าวนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การเมืองไทยตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถพัฒนาเป็น

ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ (ปิ่นฉัตร สิ้นธุระอาค, 2549: 11-32) การเมืองไทยช่วงปี 2535-2549 เกิดปัญหาทุจริต และการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

จนนำไปสู่การปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในวันที่ 19 กันยายน 2549 จนก่อให้เกิดวิกฤตการเมืองยืดเยื้อมาถึงปัจจุบัน เมื่อมีฝ่ายที่มีความเห็นต่างกัน ทำให้มีการโจมตีฝ่ายตรงข้ามอย่างรุนแรงว่าทำลายประเทศและระบอบประชาธิปไตย ผู้นำทางความคิดบางกลุ่มให้ความเห็นว่า หลักการสากลของระบอบประชาธิปไตยไม่เหมาะสมกับสังคมไทย (สินีนาถ เศรษฐพิศาล, 2552: 6) นายอานันท์ ปันยารชุน มีความเห็นว่า (อานันท์ ปันยารชุน, 2552: 21, 28) “แม้หน้าตาของประชาธิปไตยอาจดูสดใส แต่หากเสรีภาพของข้อมูลข่าวสารและของสื่อถูกควั่นจนกลวง ก็เท่ากับว่าประชาธิปไตยถูกบั่นทอน และประชาธิปไตยอาจถูกแทรกแซงได้โดยเฉพาะในยามที่มีวิกฤต”

ปัญหาการเมืองและสังคมดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นในงานวรรณกรรมหลายรูปแบบ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ตรีศิลป์ บุญขจร ที่ได้แสดงความคิดเห็นว่า

ไม่ว่าจะเป็นบทความ สารคดี นวนิยายหรือเรื่องสั้น เนื่องจากวรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัย เป็นภาพสะท้อนของสังคม นักเขียนบางคนมีความรับผิดชอบต่องานเขียนเป็นอย่างมาก เขาจะสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วรรณกรรมนั้นจะฉายให้เห็นสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเป็นอุดมการณ์ทางสังคม หรืออุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้ อิทธิพลของสังคมมีผลต่อวรรณกรรม นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง โดยวรรณกรรมที่ดีสามารถเป็นตัวแทนสะท้อนภาวะของยุคสมัยอย่างแจ่มชัด (ตรีศิลป์ บุญขจร 2547: 5-6)

นอกจากนั้น พิชัย ศรีภูไฟ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า

วรรณกรรมและสังคมยังมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ต่างก็มีอิทธิพลและมีบทบาทต่อกัน คือสังคมจะมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม หรือนักประพันธ์ในด้านที่ว่า เป็นแหล่งกำเนิดของเนื้อหา และในขณะเดียวกันก็ยังเป็นตัวกำหนดรูปแบบของวรรณกรรมนั้นๆ ให้สอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อหาด้วยโดยปริยาย ไม่ว่าจะเป็นด้านกลวิธีการนำเสนอ หรือภาษาที่ใช้ และนี่คือที่มาของทรรศนะที่ว่า “วรรณกรรมเป็นเครื่องแสดงออกทางสังคม” หรือ “วรรณกรรมเปรียบเสมือนกระจกสะท้อนสังคม” (พิชัย ศรีภูไฟ, 2546: 4)

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2521: 94) มีความเห็นว่า อิทธิพลของนักเขียนที่สำคัญที่สุดคือความคิดทางการเมืองซึ่งแฝงไว้ในงานวรรณกรรม และยังมีความเห็นว่า เมื่อมีงานวรรณกรรมการเมืองมากขึ้นก็จะเกิดประโยชน์แก่รัฐบาลด้วย

รัฐสภา เป็นองค์กรสำคัญหนึ่งด้านการเมืองในระบบประชาธิปไตยได้เห็นความสำคัญของการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยในทุกๆ ด้าน ส่วนหนึ่งคือการเผยแพร่ความรู้และสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จึงจัดให้มีโครงการส่งเสริมและเผยแพร่ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาขึ้น หนึ่งในโครงการคือกิจกรรมการประกวดวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ซึ่งเป็นรางวัลการประกวดผลงานเขียนวรรณกรรมการเมือง จัดโดยสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทยและรัฐสภา เพื่อสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และให้ประชาชนได้ใช้เสรีภาพการแสดงออกทางการเมืองและสืบสานวรรณกรรมการเมืองให้มีส่วนปลูกจิตสำนึกประชาธิปไตย เนื่องจากวรรณกรรมการเมืองเป็นงานเขียนที่มีเป้าหมายเฉพาะและชัดเจน ไม่ได้แต่งขึ้นเพื่อความบันเทิงเท่านั้น หากแต่มีวัตถุประสงค์เพื่อพันธกิจ วิชาการ นโยบายรัฐ การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ตลอดจนเสนออุดมการณ์หรือแนวคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง วรรณกรรมการเมืองอาจมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและการเมืองการปกครอง นอกจากนั้นอดีตจากวรรณกรรมการเมืองยังเป็นบทเรียนที่ดีในการดำเนินชีวิตของคนยุคปัจจุบัน วรรณกรรมได้สะท้อนภาพสังคมในแต่ละยุค วรรณกรรมการเมืองก็จะสะท้อนภาพการเมือง ดังที่รัฐสภาได้มองเห็นความสำคัญของวรรณกรรมการเมืองว่ามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทย โดยการวิเคราะห์การเมืองผ่านวรรณกรรมนั้น ตรีศิลป์ บุญขจร กล่าวว่า

ตามทฤษฎีโครงสร้างของ โกลด์แมน (Goldmann) เสนอให้ศึกษาตัววรรณกรรมเป็นหลัก เน้นการพิจารณาวรรณกรรมโดยพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมด ทั้งตัววรรณกรรมเองและส่วนที่เกี่ยวข้องกับสังคม โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ตัววรรณกรรมแล้วจึงโยนไปสังคม กลั่นกรองโลกทัศน์ของผู้เขียน จากนั้นนำโลกทัศน์ของผู้เขียน กลับมาอธิบายเนื้อหาของวรรณกรรมอีกครั้งหนึ่ง (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2547: 6-8)

ผู้ศึกษาจึงสนใจเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วง พ.ศ. 2545-2551 โดยผ่านรางวัลวรรณกรรมพานแว่นฟ้า เพื่อที่จะได้มองเห็นภาพการเมืองไทยในสายตาของนักคิดนักเขียนอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองของไทย ผ่านเนื้อหาสาระแนวคิดในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า ในช่วง พ.ศ. 2545-2551 จำนวน 7 เล่ม

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้
ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองที่ปรากฏในวรรณกรรมพานแว่นฟ้าเฉพาะเรื่องสั้นและ
บทกวี ในช่วง พ.ศ. 2545-2551 จำนวน 7 เล่ม ได้แก่

- 3.1 คืบเดือนเพ็ญ ปี พ.ศ. 2545
- 3.2 วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้า ปี พ.ศ. 2546
- 3.3 ตานะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ ปี พ.ศ. 2547
- 3.4 วาวแสงแห่งศรัทธา ปี พ.ศ. 2548
- 3.5 การจากไปของนกเค้าปี พ.ศ. 2549
- 3.6 เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว ...แม่มั่น ปี พ.ศ. 2550
- 3.7 สะพาน ปี พ.ศ. 2551

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 วรรณกรรม หมายถึง งานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นสื่อกลางไม่ว่าจะมี
เนื้อหาแบบใดก็ตาม มีขอบเขตถึงงานเขียนทุกชนิด เช่น วรรณคดี นวนิยาย เรื่องสั้น บทความ
รวมถึงวรรณกรรมที่เล่าสืบต่อกันมาด้วยปาก เช่น นิยายพื้นบ้าน บทเพลงต่าง ๆ ในที่นี้จะกล่าวถึง
เฉพาะเรื่องสั้นและบทกวี

4.2 ความคิดทางการเมือง หมายถึง ความคิดที่ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นถึง
ความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งได้ถ่ายทอดผ่านตัวละครในเรื่องสั้นหรือบทกวี
หรือผ่านฉาก สถานการณ์ต่างๆ ในเรื่อง โดยในที่นี้กล่าวเฉพาะแนวความคิดการเมืองผ่านงานเขียน
วรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้าจำนวน 7 เล่ม

4.3 วรรณกรรมการเมือง หมายถึง งานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นสื่อกลาง
โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองของประเทศไทย

4.4 วรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า หมายถึง หนังสือที่ได้รับรางวัล
วรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า จากการจัดประกวดของรัฐสภา

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้องค์ความรู้อย่างเป็นระบบในเรื่องของการเมือง โดยผ่านงานวรรณกรรมในช่วงเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2545-2551

5.2 เกิดแนวคิดในด้านบวกของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

5.3 เกิดมุมมองใหม่ และเกิดวิสัยทัศน์ในการมองการเมืองต่อไปในอนาคต
ได้เห็นภาพสะท้อนทางการเมืองของประเทศไทยในแต่ละยุคสมัยผ่านงานวรรณกรรม

5.4 ได้แง่คิดและมุมมองที่หลากหลายนำไปสู่การพัฒนาประเทศไทย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2545-2551
ผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมในประเด็นหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทางการเมืองของไทย
2. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมไทย
3. ภาพสะท้อนของสังคมและการเมืองผ่านวรรณกรรมไทย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทางการเมืองของไทย

แนวคิดทางการเมืองของไทยนั้น มีผู้อธิบายไว้หลากหลาย โดยที่น่าสนใจมี ดังนี้
คำ การเมือง เป็นคำใหม่ที่เกิดขึ้นหลังการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา โดย อุดม
ตะนังสูงเนิน ได้สรุปความหมายของการเมืองไว้ 3 ประการ คือ

1.1 การเมือง เป็นกระบวนการ แข่งขัน ต่อสู้ให้ให้มาซึ่งอำนาจรัฐในการกำหนด
นโยบาย ตรากฎหมาย และวางกฎเกณฑ์ในการจัดระบบสังคมและกิจกรรมของรัฐ รวมทั้งอำนาจใน
การควบคุมให้มีการดำเนินการตามนโยบายและกฎหมายที่ได้กำหนดไว้นั้นให้บรรลุผล

1.2 การเมือง เป็นกิจกรรมในการจัดสรรทรัพยากรสิทธิผลประโยชน์ และโอกาสที่
เกี่ยวข้องกับทุกคนในสังคม โดยมีองค์กรจัดตั้งมวลชนระดับต่างๆ เช่น พรรคการเมือง (political
party) กลุ่มการเมือง (Political group) และบุคคล (Individual person) เข้ามาเกี่ยวข้องทั้งทางตรง
และทางอ้อม อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง กิจกรรมการเมืองจึงควบคุมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของคน
ทุกคนในสังคมทั้งทางบวกและทางลบ

1.3 การเมือง ในทางวิชาการเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ ที่ว่าเป็นศาสตร์เพราะวิชา
การเมืองเป็นวิชาที่มีกฎเกณฑ์ คือ ถ้าถือตามแบบฉบับแล้วการแข่งขันทางการเมืองกำหนดด้วย
อุดมการณ์ทางการเมือง แนวความคิด นโยบายทางการเมือง หลักและวิธีการ ตลอดจนจรรยา
การเมือง ซึ่งมีอยู่โดยกฎหมายหรือประเพณีทางการเมืองที่แน่นอน ในความเป็นศิลปะนั้น หมายถึง
ปรากฏการณ์ในทางพฤติกรรมการเมืองที่มีการปรับตัวพลิกแพลงตามสถานการณ์ที่ยัง ไม่อาจสรุป

เป็นกฎเกณฑ์ได้ หากแต่อาศัยความคิดริเริ่มและความเฉลียวฉลาดของผู้ปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับ
กาลเทศะ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การดำเนินงานเป็นผลสำเร็จ (อุดม
ตะนังสูงเนิน (2535: 13 อ้างถึงในพิชัย ศรีภูไฟ, 2546: 107)

และปรีดี เกษมทรัพย์ ให้ความเห็นว่า การเมืองมี 2 ความหมาย คือความหมายอย่าง
กว้างและความหมายอย่างแคบ ดังนี้

การเมืองในความหมายอย่างกว้าง หมายความว่า กิจกรรมส่วนรวมของ
บ้านเมือง อันได้แก่ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ไม่ว่าในระดับ
รัฐบาล หรือระดับเทศบาล กิจกรรมเหล่านี้จะเป็นการทูต การทหาร การคลัง เศรษฐกิจอาจรวมไป
ถึง การเหมืองแร่ การสื่อสาร และการก่อสร้างที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของส่วนรวมด้านใดด้าน
หนึ่ง ก็รวมอยู่ในความหมายของคำว่า การเมืองทั้งนั้น การเมืองในความหมายนี้ก็คือ “การเมือง”
ที่เราหมายถึงเมื่อเราพูดว่า “ทุกคนในชาติต้องสนใจการเมือง นักศึกษาทุกคนต้องสนใจการเมือง”

ส่วนการเมืองในความหมายอย่างแคบ หมายถึงกิจกรรมเฉพาะบางอย่างที่บุคคลบาง
กลุ่มที่เรียกกันว่า “นักการเมือง (Politician) หรือพรรคการเมือง (Political Party) ที่ดำเนินการ
เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการควบคุมบนกิจการของบ้านเมือง หรือ การเมืองก็คือการแสวงหาหรือ
ดำรงไว้ซึ่งอำนาจการปกครองบ้านเมืองนั่นเอง โดยที่บ้านเมืองจำนวนมากที่มีสิทธิเท่าเทียมกัน
ในการแสวงหาอำนาจ จึงมีการแข่งขันกันอย่างกันมาก คนที่สนใจทางการเมืองเช่นนี้จึงรวมตัวกันเข้า
เป็นกลุ่มเป็นคณะเรียกกันว่า “พรรคการเมือง” การแสวงหาอำนาจการปกครองบ้านเมืองจึงมีคน
หลายคนหรือหลายกลุ่มที่คอยแข่งขันกันอย่าง ช่างชิง ต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจนั้น ด้วยเหตุนี้
การเมืองจึงต้องมีความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างพรรคอยู่เสมอ ปรีดี เกษมทรัพย์ (2534:
39)

ท่านพุทธทาสภิกขุ (<http://www.buddhadasa.in.th/site/articles/politic/4.php>) มอง
ความหมายของการเมือง สอดคล้องกับความหมายของธรรมะสี่แง่มุม คือ “การเมืองเป็นส่วนหนึ่ง
ของธรรมชาติทั้งหลาย การเมืองอยู่ภายใต้กฎธรรมชาติเช่นเดียวกับสิ่งทั้งหลาย การเมืองเป็น
หน้าที่ที่มนุษย์ต้องปฏิบัติ และมนุษย์ย่อมได้รับผลตามที่ปฏิบัตินั้น”

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (2534: 51) ให้ความหมายของการเมือง
หมายถึง “งานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดิน การบริหารประเทศ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารแผ่นดิน”

สรุปว่า การเมืองนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารประเทศของประเทศนั้นๆ ซึ่งการ
บริหารประเทศก็เกี่ยวข้องกับแนวทาง หรือระบอบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการบริหารประเทศ ไม่ว่าจะ
เป็นระบอบประชาธิปไตย ระบอบคอมมิวนิสต์ ระบอบเผด็จการ หรือระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
เป็นต้น ดังนั้นคำว่า การเมืองก็จะเกี่ยวข้องกับระบอบการปกครอง ดังกล่าวมาแล้ว

ซึ่งโดยทั่วไป ระบอบการปกครองดังกล่าว ที่ได้รับการยกย่องว่าดีที่สุดในแง่ ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคำว่า ประชาธิปไตยนี้ มีผู้ให้ความหมายไว้น่าสนใจ ดังนี้

ประชาธิปไตยมาจากคำว่า ประชา+อธิปไตย มาจากภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมาจากคำกรีก Demokratia ซึ่งมาจากคำว่า dimos (ประชาชน) และ cratos (การปกครอง)

ประชาธิปไตยตามทัศนะของอริสโตเติลคือการประนีประนอมระหว่างคนที่เป็นเสรีทั้งที่ร่ำรวย และเป็นคนจนให้ร่วมกันใช้อำนาจในการปกครองประเทศ และการที่คนข้างมากจะช่วยกันลงคะแนนตัดสินใจกรรมาต่างๆ รวมทั้งการออกกฎหมายทั้งกฎหมายเหล่านี้จะรับรองความมีเสรีภาพ และความเสมอภาคระหว่างคนจนกับคนรวย (อมร รัชศาสตร์, 2543: 10)

นอกจากนั้น ปรีดี เกษมทรัพย์ (2536: 11) ยังให้ความหมายว่า “ประชาธิปไตย มาจากคำว่า “ประชา+อธิปไตย ซึ่งแปลว่า อำนาจการปกครองแผ่นดินเป็นของประชาชน ซึ่งตามทฤษฎีการเมืองสมัยใหม่ ยอมรับว่าเป็นระบบที่ดี ประเทศที่เจริญแล้วควรมีการปกครองแบบนี้” และได้สรุปว่า

ในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงจะต้องมีหลักการควบคุมการใช้อำนาจ การควบคุมอำนาจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่จะขาดเสียไม่ได้ การควบคุมอำนาจทำได้หลายทาง เช่น หลักการแบ่งแยกอำนาจ ออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ หลักสิทธิมนุษยชน หลัก The rule of the law เป็นหลักที่ต้องยึดถือ ถ้าไม่มีก็ต้องสร้างขึ้นมา เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีกฎหมายกำหนดอำนาจให้ และการกระทำจะต้องไม่กระทบกระเทือนสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของคนอื่น ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีกฎหมายให้อำนาจก็จะไปแตะต้องสิทธิ ทรัพย์สินของผู้อื่นไม่ได้ ประการสุดท้ายประชาธิปไตยต้องมีการเคารพเสียงของส่วนน้อย (ปรีดี เกษมทรัพย์ (2536: 17)

สอดคล้องกับ สุชาชัย ล้อมประเสริฐ ที่มีความเห็นว่า ประชาธิปไตยในตะวันตกมีหลายสำนัก อย่างไรก็ตามได้สรุปหลักการร่วมกันของแต่ละสำนักไว้ 5 ข้อ ดังนี้

1. อำนาจอสูงสุดต้องเป็นของประชาชน มอบอำนาจให้ประชาชน ประชาชนใช้อำนาจทางอ้อม โดยผ่านสภาผู้แทนหรืออะไรก็ได้แล้วแต่
2. จะต้องมียกกฎหมายหรือสิ่งที่ประกันสิทธิเป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญ
3. จะต้องมียกหลักการในการแบ่งอำนาจมาจากแนวคิดที่ว่า คนที่ออกกฎหมาย คนที่ใช้กฎหมาย และคนที่ตัดสินตามกฎหมาย ไม่ควรเป็นคนคนเดียวกัน เพราะว่าจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เพราะฉะนั้นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการต้องแยกกัน

4. บุคคลต้องเสมอภาคกัน นั่นคือระบบประชาธิปไตยทุกคนต้องเสมอภาคกันภายใต้กฎหมาย

5. ต้องมีการประกันเสรีภาพในขั้นพื้นฐาน อย่างเช่น เสรีภาพในทรัพย์สิน เสรีภาพในการคิด พูด เขียน โฆษณา การตีพิมพ์ เป็นต้น (สุราชัย ลิมประเสริฐ 2544: 7)

อย่างไรก็ตาม ประชาธิปไตยก็มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่ง กมล ทองธรรมชาติ และคณะ ได้สรุปข้อดีและข้อเสียของประชาธิปไตย ไว้ที่น่าสนใจ ดังนี้

ข้อดีของระบอบประชาธิปไตย

ข้อดีของระบอบประชาธิปไตย ที่นักรัฐศาสตร์ได้สรุปไว้ มีดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนข้างมากดำเนินการปกครองประเทศ โดยประชาชนส่วนข้าง น้อยมีสิทธิที่จะดำรงอยู่ และทำการคัดค้านการปกครองของฝ่ายข้างมากได้ ข้อดีข้อนี้มีส่วนทำให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติโดยรวม เนื่องจากการตัดสินใจทำสิ่งต่างๆ ด้วยฝ่ายเสียงข้างมากนั้น ย่อมจะมีความถูกต้องมาก และผิดพลาดน้อย ขณะเดียวกันฝ่ายเสียงข้างน้อยจะคอยเป็นกระจกเงา และท้วงติงผลเสียที่จะต้องป้องกันมิให้เกิดขึ้นตลอดเวลา

2. เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนใช้สิทธิเสรีภาพได้อย่างเสมอภาคกัน

3. ถือกฎหมายเป็นมาตรฐานในการดำเนินการปกครอง โดยใช้กฎหมายบังคับแก่ทุกคน ยังผลให้ทุกคนเสมอภาคกัน โดยกฎหมาย

4. ช่วยระงับความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกันเองโดยสันติวิธี โดยมีศาลเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีต่างๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งช่วยให้ประชาชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยมีกฎหมายเป็นกรอบความประพฤติของทุกคน

ข้อเสียของระบอบประชาธิปไตย

1. มีความล่าช้าในการตัดสินใจทำการต่างๆ เนื่องจากต้องมีการปรึกษาหารือและผ่านขั้นตอนมาก

2. ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการปกครองมาก ตัวอย่างเช่น ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา แต่ละครั้งต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก

3. อาจนำไปสู่ความสับสนวุ่นวายได้ ถ้าประชาชนส่วนมากในประเทศที่ใช้ระบอบประชาธิปไตยไม่รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพให้อยู่ภายในกรอบของกฎหมาย ซึ่งอาจทำให้ประเทศชาติเจริญช้าลงไปอีก (กมล ทองธรรมชาติและคณะ, 2549: 134-135)

ประวัติการเมืองการปกครองของไทย

การศึกษาประวัติการเมืองการปกครองของไทย เริ่มตั้งแต่ที่ไทยได้ตั้งอาณาจักรที่มั่นคงขึ้นใน พ.ศ. 1781 โดยอาณาจักรแรกของไทยคือ อาณาจักรสุโขทัย ซึ่งสถาปนาขึ้นโดยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ซึ่งเป็นต้นราชวงศ์พระร่วง โดยการปกครองก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 เป็นการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งเป็นการปกครองที่อำนาจสูงสุดเป็นของพระมหากษัตริย์แต่เพียงพระองค์เดียว (จริยา พรจำเริญ, มปป.: 1)

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2550

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองตั้งแต่ พ.ศ. 2475-2550 นั้นประมวลจาก การศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน (ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2552 หน้า 58-72; ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2537: 379-443; สถาบันพระปกเกล้า www.senate.go.th/km/data/political.doc) สรุปได้ ดังนี้

พ.ศ. 2475 ประเทศไทยต้องเผชิญกับความวุ่นวายทางการเมืองเป็นระยะเวลาประมาณ 5-7 ปี โดยหลังการปฏิวัติใน พ.ศ. 2475 สิ่งที่มาคือ การปฏิวัติและการปฏิวัติซ้อนกลับไปกลับมาหลายครั้ง จน พ.ศ. 2481 เผด็จการทหารจึงเข้าควบคุมอำนาจทางการเมืองในประเทศไทยไว้แทบจะเบ็ดเสร็จ

พ.ศ. 2488-2490

การเมืองไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีความพยายามของกลุ่มผู้นำที่มีความคิดเสรีนิยม และสังคมนิยมบางส่วน รวมทั้งกลุ่มอนุรักษนิยมที่จะสถาปนาระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีทั้งการร่างรัฐธรรมนูญใหม่เพื่อใช้แทนฉบับ 2475 และการอนุญาตให้มีการตั้งพรรคการเมืองมีการเลือกตั้ง และมีความคิดที่จะแยกข้าราชการการเมืองออกจากข้าราชการประจำ กระแสแนวคิดทางการเมืองเช่นนี้มาจากชัยชนะในสงครามโลกครั้งที่ 2 ของฝ่ายสัมพันธมิตรซึ่งยึดถือว่าตัวเองมีการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นในช่วง 2 ปีนี้จึงเป็นยุคสมัยที่การเมืองในระบอบประชาธิปไตยแนวรัฐสภาหรือเสรีนิยมตะวันตกมีบทบาทสูงมาก

พ.ศ. 2490-2500

คุณภาพใหม่ทางการเมืองเกิดขึ้น โดยเกิดรัฐประหารวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2490 โดยพลโท ผิน ชุณหะวัณ พันเอก กาจ กาจสงคราม พันเอกเผ่า ศรียานนท์ พันเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และแต่งตั้งจอมพล ป.พิบูลย์สงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้ระบอบประชาธิปไตยหยุดชะงักลงอย่างยาวนาน การเกิดรัฐประหาร พ.ศ.2490 ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า ทหารจะมีบทบาทสำคัญทางการเมืองและขัดขวางการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้การถ่วงดุลระหว่างฝ่ายผู้นำเสรีนิยมกับฝ่ายทหารสลายไป ตั้งแต่ พ.ศ. 2490 การเมืองในประเทศ

ไทยก็มีทหารปกครองมาโดยตลอด ต่อมา พ.ศ. 2494 กลุ่มรัฐประหารเดิม ก็ทำรัฐประหารตัวเองอีกครั้ง เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2494

พ.ศ. 2500-2506

จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการยึดอำนาจจาก จอมพล ป. พิบูลย์สงครามเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2500 และแต่งตั้งนายพจน์ สารสินเป็นนายกรัฐมนตรีชั่วคราว จนกระทั่งจัดให้มีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2500 จอมพลถนอม กิตติขจร ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500

วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2501 จอมพล ถนอม กิตติขจร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อร่วมทำรัฐประหารกับจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2495 จึงถูกยกเลิก

วันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2502 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2506 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงแก่อสัญกรรมเมื่ออายุได้ 55 ปี จอมพลถนอม กิตติขจร ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป

พ.ศ. 2506- 2516

พ.ศ. 2511 รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้เวลาร่างเป็นระยะเวลานานถึง 9 ปี จากนั้นประกาศวันเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 หลังการเลือกตั้ง มีการแต่งตั้งให้จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ได้ลงสมัครรับเลือกตั้ง จึงเป็นที่มาของคำว่า “ประชาธิปไตยครึ่งใบ”

พ.ศ. 2514 รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ปฏิวัติรัฐบาลของตัวเอง เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2514 โดยอ้างเหตุผลว่า การแก้ไขปัญหายุ่งยากที่เกิดขึ้นภายในประเทศโดยใช้ระบอบการปกครองตามวิถีทางแห่งรัฐธรรมนูญนั้นจะเป็นการล่าช้า จึงต้องการดำเนินการให้การแก้ไข ปัญหาต่างๆ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว จึงทำการปฏิวัติรัฐบาลของตนเองขึ้น

ในการปกครองทางการเมืองของไทยช่วงนี้ เกิดการเรียกร้องประชาธิปไตยมาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่มียผล จอมพลถนอม กิตติขจรได้แต่งตั้งลูกชายของตนเอง คือ พันเอกณรงค์ กิตติขจร ให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาล ตลอดจนจอมพลประภาส จารุเสถียร ซึ่งเป็นพ่อตาของ พันเอกณรงค์ กิตติขจร ก็ได้รับตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลเช่นกัน

พ.ศ. 2516 นักศึกษาในกรุงเทพฯ ทำการประท้วงเพื่อโค่นล้มรัฐบาลทหาร ประชาชน นักศึกษาต่างเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตย ลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มเข้ามามีอิทธิพล

นำไปสู่การเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายซ้ายกับฝ่ายขวา การปราบปรามจลาจลนำไปสู่วันมหาวิปโยค 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่ง สถาบันพระปกเกล้า ได้สรุปรายละเอียดเรื่องนี้ไว้ดังนี้

“...เริ่มต้นจากการประท้วงขนานใหญ่ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ลานโพธิ์ ตั้งแต่ วันที่ 9 ตุลาคม ในวันที่ 13 ตุลาคม ผู้ประท้วงทั้งหมดซึ่งประกอบด้วยนิสิตนักศึกษา นักเรียน ประชาชนก็เคลื่อนออกจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ไปยังอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ระหว่างตอน บ่ายของวันที่ 13 จนถึงเช้า 14 ตุลาคม เป็นช่วงเวลาของการเจรจาต่อรองระหว่างกรรมการของศูนย์ และรัฐบาลผสมผสานกับความสับสน ความไม่เข้าใจบางประการของกลุ่มผู้นำ ความตึงเครียดซึ่ง ซ้ำซ้อน และที่สำคัญคือ การนองเลือดที่เกิดขึ้นในเช้า 14 ตุลาคม 2516 ซึ่งเกิดจากการประท้วงกัน ระหว่างตำรวจและผู้ประท้วง ได้นำไปสู่เหตุการณ์ที่น่าเศร้าที่สุดในประวัติศาสตร์ไทย นักศึกษา อาชีวะจำนวนหนึ่งได้เสียสละชีวิต ทำการต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ผู้ถืออาวุธ ที่น่าเศร้าสลดคือ คนไทยฆ่า กันเองมีการเสียเลือดเสียเนื้อ ชีวิต (ประมาณ 80 คน) และทรัพย์สิน มีการเผาอาคารราชการ การ ทำลายสัญลักษณ์จราจร ฯลฯ ได้มีการพยายามเรียกร้องให้ทุกฝ่ายกลับเข้าสู่ความสงบโดยสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระชนนี และผลสุดท้ายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงออกโทรทัศน์ รับสั่งว่า “วันนี้เป็นวันมหาวิปโยค” และได้รับสั่งให้ทุกฝ่ายกลับไปสู่ความสงบ หยุดยั้งการรบราฆ่า พินกันเอง แต่ประชาชนที่ประท้วงก็ยังคงประท้วงต่อ แม้จอมพลถนอมจะลาออกจากตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีแล้วก็ตาม ผลสุดท้ายเมื่อมีการประกาศว่า จอมพลถนอม จอมพลประภาส และพัน เอกณรงค์ ยินยอมเดินทางออกนอกประเทศชั่วคราว ผู้ชนก็เริ่มทยอยกันกลับสู่เคหะสถานของตน เป็นอันสิ้นสุดการประท้วงและรัฐบาลทหารของกลุ่มถนอม – ประภาส – ณรงค์ ก็ถูกโค่นล้มลง...” (สถาบันพระปกเกล้า www.senate.go.th/km/data/political.doc)

พ.ศ. 2519 เกิดเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ไทย ที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตย ต้องสิ้นสุดลง โดยก่อนหน้านั้นในวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 เกิดเหตุการณ์ที่นักศึกษาประชาชน ต่อต้านการกลับมาของจอมพลถนอม กิตติขจร จนเกิดเหตุการณ์ล้อมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และ มีการทำร้ายนักศึกษา ประชาชนอย่างรุนแรง จนพลเรือเอกสัจด์ ชลออยู่ หัวหน้าคณะปฏิรูปการ ปกครองแผ่นดินประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2517 การยุบเลิกรัฐสภา การเลิกพรรค การเมือง ฯลฯ และมีการตั้งนายกรัฐมนตรี พลเรือนขึ้นมาบริหารประเทศคือ นายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นการสิ้นสุดระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์แบบ และเป็นการสิ้นสุดของรัฐธรรมนูญที่ได้มาด้วยการต่อสู้ของประชาชนที่รวมตัวกันล้มระบบเผด็จการทหาร (สถาบันพระปกเกล้า www.senate.go.th/km/data/political.doc)

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2519 -20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 โดยเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 14 ของประเทศไทย

วันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2520 เกิดกบฏนำโดยพันเอกฉลาด หิรัญศิริ วางแผนยึดอำนาจจากรัฐบาล แต่ไม่สำเร็จ ถูกลงโทษประหารชีวิต และในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2520 คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน นำโดย พล.ร.อ. สงัด ชลออยู่ ทำการรัฐประหารอีกครั้ง นายธานินทร์ กรัยวิเชียร จึงพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเข้ารับตำแหน่งเลขาธิการคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน (ศูนย์ข้อมูลการเมืองไทย, <http://politicalbase.in.th/index.php>)

พ.ศ. 2523 คลยภาพทางการเมืองใหม่เกิดขึ้นภายใต้ “ประชาธิปไตยภายใต้การควบคุม” ยุคนี้มีพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2531- 2534 พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นนายกที่มาจากการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยเต็มใบเป็นคนแรก และกองทัพได้ทำการยึดอำนาจรัฐบาลภายใต้ชื่อ รสช. หรือ คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ โดยมีเหตุผลว่ารัฐบาลชุดนี้มีการทุจริตคอร์รัปชันมาก โดยยึดอำนาจเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

พ.ศ. 2534-2535 นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2535 พลเอกสุจินดา คราประยูรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 19 เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2535 โดยมีมติสภาผู้แทนราษฎร นรม.พ้นจากตำแหน่งวันที่ 10 มิถุนายน 2535 โดยลาออก เพราะเกิดจลาจลพฤษภาทมิฬ วันแฉดงนโยบาย 6 พฤษภาคม 2535 (รัฐบาลไทย http://www.thaigov.go.th/index.php?option=com_)

พ.ศ. 2535 เกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ซึ่งและเป็นจุดจบของประชาธิปไตยภายใต้การควบคุมนำไปสู่ประชาธิปไตยเต็มรูปโดยผ่านรัฐธรรมนูญปี 2540

พ.ศ. 2535-2538 นายกรัฐมนตรีคือ นายชวน หลีกภัย

พ.ศ. 2538-2539 นายกรัฐมนตรีคือนายบรรหาร ศิลปอาชา

พ.ศ. 2539-2540 นายกรัฐมนตรี คือ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ

พ.ศ. 2540-2544 นายกรัฐมนตรีคือ นายชวน หลีกภัย

พ.ศ. 2544 พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2549 รัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรถูกยึดอำนาจเมื่อเดือนกันยายน

พ.ศ. 2550 พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีที่ไม่ได้ผ่านการเลือกตั้ง

ความหมายของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยถูกใช้ในความหมายหลายอย่าง โดยในอนไซโคลปีเดีย บริเตนนิกาฉบับ 1966 ได้ให้ความหมาย ดังนี้

เป็นการปกครองแบบหนึ่งซึ่งสิทธิในการตัดสินใจทางการเมืองนั้นเป็นของพลเมืองทั้งปวงที่เป็นผู้ใช้โดยตรงตามระเบียบวิธีที่ว่าเสียงข้างมากเป็นฝ่ายชนะ ซึ่งเรียกว่าประชาธิปไตยโดยตรง อีกความหมายหนึ่งหมายความว่า เป็นการปกครองแบบหนึ่ง ซึ่งพลเมืองใช้สิทธิอย่างเดียวกันนั้น โดยผ่านทางผู้แทนซึ่งประชาชนเลือกและรับผิดชอบต่อประชาชน พลเมืองทั้งหมดไม่ได้ใช้สิทธิในการปกครองด้วยตนเอง เรียกว่าประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนราษฎร และหมายถึงการปกครองรูปแบบหนึ่งได้แก่รูปแบบประชาธิปไตยที่มีผู้แทนแต่ผู้ที่มีเสียงข้างมากจะใช้อำนาจตัดสินใจได้ก็แต่ภายในขอบเขตจำกัดแห่งรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ออกแบบไว้รับรองสิทธิของชนชั้นน้อยให้ได้ชื่นชมสิทธิส่วนบุคคลหรือส่วนร่วมบางประการด้วย เรียกว่า ประชาธิปไตยเสรี หรือแบบมีรัฐธรรมนูญ (อมร รักษาศักดิ์, 2543: 3)

ลักษณะสำคัญของประชาธิปไตยในแง่หลักการและอุดมการณ์

ประชาธิปไตยมีความสำคัญ โดยนักรัฐศาสตร์ เห็นว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชน ผ่านการเลือกตั้ง โดยที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างอิสระ นอกจากนั้นประชาชนยังมีส่วนร่วมในการปกครอง และรัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนนั้นยังต้องมีความเสมอภาคต่อกัน มีสิทธิเสรีภาพอย่างน้อยก็สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานและรัฐต้องใช้การปกครองโดยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรม (อมร รักษาศักดิ์, 2543: 33)

ความหมายของรัฐธรรมนูญ

ความหมายของรัฐธรรมนูญมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2544: 987) ให้ความหมายว่า หมายถึงบทกฎหมายสูงสุดที่จัดระเบียบการปกครองประเทศ กำหนดรูปแบบและระบอบการปกครองประเทศ สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชน อำนาจหน้าที่ขององค์กร และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร

จิร โชค (บรรพต) วีระชัย และคณะ (2535: 147-148) มีความเห็นว่า ศัพท์คำว่า รัฐธรรมนูญนี้ในภาษาอังกฤษจะมีความหมาย 3 ประการ ได้แก่

ความหมายที่ 1 การรวมส่วนต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อก่อเป็นรูปขึ้นมา ซึ่งอาจจะหมายถึงการรวมตัวขึ้นเป็นองค์การทางสังคม หรือการรวมตัวของวัตถุก็ได้ ตามความหมายนี้หมายถึงการมีโครงสร้าง มีการจัดรูปแบบให้เป็นระบบสืบเนื่องมาจากรากศัพท์เดิมของรัฐธรรมนูญในภาษากรีก ได้แก่ polietia ซึ่งหมายถึง มิติทุกมิติหรือทุกส่วนในระบบ คือใช้ในความหมายที่กว้างขวางที่สุด

ความหมายที่ 2 ได้แก่ วัตถุประสงค์ กฎเกณฑ์ข้อบังคับ ระเบียบปฏิบัติขององค์กรต่าง ๆ (ซึ่งรวมถึงสมาคม สโมสร สันนิบาต ฯลฯ) ในระดับที่ต่ำกว่าหรือเล็กกว่าองค์กรของการเมืองในรูปของรัฐ คือรัฐประชาชาติ ศัพท์ภาษาไทยมักใช้คำว่า ธรรมนูญ, ข้อบังคับ หรือกฎบัตร

ความหมายที่ 3 เป็นความหมายที่แพร่หลายที่สุด คือ รัฐธรรมนูญของรัฐ (หรือรัฐประชาชาติ)

ปัญหาการเมืองไทย

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การเมืองไทยมีปัญหาตลอด มีการวิเคราะห์วิจารณ์ถึงสาเหตุของปัญหาดังกล่าว ทั้งในด้านความไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนจากระบบเดิมมาเป็นระบอบประชาธิปไตย หรือปัญหาอื่นๆอีกมากมาย

ชัยอนันต์ สมุทวณิช ได้สรุปในประเด็นความไม่พร้อมนี้ไว้ว่า

“... พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เข้าพระทัยในระบอบการปกครองประชาธิปไตยเป็นอย่างดี แต่ไม่ทรงเห็นด้วยกับการนำ การปกครองระบอบนี้ในด้านหลักการมาใช้ในสังคมไทย พระองค์ทรงมีทัศนะว่า ประชาธิปไตยเป็นอุดมคติ และทฤษฎีมากกว่า จะถูกนำมาใช้ปฏิบัติในสังคมไทยอย่างได้ผล ซึ่งมีข้อจำกัดต่างๆ เช่นประชาชนไม่มีความรู้พอที่จะใช้สิทธิทางการเมืองอย่างถูกต้องและไม่ต้องการการเปลี่ยนแปลงเพราะยังจงรักภักดีศรัทธียู่” (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2518)

ทินพันธ์ นาคะตะ (2536: 2) มีความเห็นเรื่องปัญหาของระบบการเมืองการบริหารไทยว่า ประชาธิปไตยแบบไทยๆ มีลักษณะที่ส่วนใหญ่เป็นการปกครองของข้าราชการ โดยกลุ่มข้าราชการ และเพื่อกลุ่มข้าราชการ หากแต่มีการสลัดฉากด้วยรัฐธรรมนูญ และได้รัฐธรรมนูญ และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนบ้างเป็นครั้งคราว ในทางปฏิบัติอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศมิได้ตกเป็นของประชาชนอย่างแท้จริงและผู้มีอำนาจคอยจ้องช่วงชิงอำนาจจากกันและกันตลอดมา ประเทศไทยจึงประสบกับปัญหาสำคัญในการพัฒนาการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่ยึดหลักในเรื่องของผลประโยชน์ส่วนรวม ของประชาชนส่วนใหญ่

มนฤตย์พล อรุณบุญนวลชาติ มีความเห็นว่า การมีรัฐสภาไม่สามารถแก้ปัญหการือราษฎรบังหลวงได้” (2549: 2-47)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2518: 195) มีความเห็นว่าการปฏิวัติ 2475 นั้น เป็นเพียงการเปลี่ยนแปลงเฉพาะรูปแบบ และกลุ่มบุคคลผู้ถืออำนาจ หากใช้การปฏิวัติในความหมายที่แท้จริงไม่

สุทธาชัย ยิ้มประเสริฐ (2544: 3-29) มีความเห็นว่า ประวัติศาสตร์ของคณะราษฎรหรือการเปลี่ยนแปลงมาสู่ประชาธิปไตยในบ้านเมือง ไม่ได้เป็นไปอย่างที่กระแสหรือมายาคติพูดกัน

แนวคิดประชาธิปไตยไม่ได้เป็นรากฐานของรัฐจารีตของสังคมไทย แนวคิดประชาธิปไตยของบ้านเราเป็นอิทธิพลจากแนวคิดตะวันตกที่เรารับเข้ามา

พรภิรมณ์ (เอี่ยมธรรม) เชียงกูล มีความเห็นว่า การพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับต่างๆ ก่อให้เกิดผลกระทบที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยในทุกๆ ด้าน โดยในขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงการขยายปัจจัยในทางสังคมและเศรษฐกิจ รวมทั้งระดับการรับรู้ของคนเปลี่ยนแปลงไปด้วยนั้น ปรากฏว่าทางด้านการเมืองไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหรือขยายฐานทางการเมืองให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญนี้ รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ยังคงดำเนินการบริหารประเทศด้วยรูปแบบทางการเมืองเดิมสมัยจอมพลสฤษดิ์ นำไปสู่การขัดแย้งทางสังคมและการลุกฮือของขบวนการประชาชนเมื่อ 14 ตุลาคม 2516 (ปิยะนาถ บุนนาค 2549: 8-38, 8-39)

คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คปพ.) (2538: 18-22) ได้วิเคราะห์จุดอ่อนของระบบการเมืองเศรษฐกิจ และสังคมไทยที่จะต้องแก้ไข สรุปได้ว่าจุดอ่อนที่มีผลโดยตรงต่อเสถียรภาพของระบบการเมือง ได้แก่

1. มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง (15 ฉบับ ใน 60 ปี) โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักการที่เกี่ยวกับโครงสร้าง องค์กร กลไก และกระบวนการที่บรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับที่เป็นนัยสำคัญเพื่อแก้ปัญหของระบบอย่างแท้จริง
2. การทุจริต คอร์รัปชัน โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงเกิดขึ้นตลอดเวลา
3. มีการแข่งขันกันทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็วิธีกาหรือวิธีอื่น
4. ระบบการบังคับให้สังกัดพรรคทำให้พรรคอยู่ใต้อำนาจของคนไม่กี่คนที่ลงทุนให้พรรค
5. ชาวชนบทยังขาดสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ถูกละเลยจากส่วนกลาง ข้าราชการไม่ใช้ที่ฟังที่แท้จริง เข้าพบยาก ผู้สมัครและพรรคการเมืองจึงแทรกเข้ามาแก้ปัญหาให้ด้วยการไปหา นำความเจริญและเงิน ไปให้ เมื่อถึงเวลาชาวบ้านก็เลือกคนที่ไปหา ไปสร้างบุญคุณให้
6. คนในเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี การศึกษาคดี ประณามการขายเสียงของชาวบ้าน และถูกผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา ไม่ศรัทธาในองค์กรการเมือง
7. การเมืองถูกมองว่าเป็นเรื่องของ “นักการเมือง” เป็นเรื่อง “สกปรก” พลเมืองรู้สึกว่าคุณจะเกี่ยวกับการเมืองเฉพาะเมื่อเลือกตั้งและฟังหรืออ่านข่าวเท่านั้น
8. ระบบการบริหารแบบรวมศูนย์สูงสุดอยู่ที่ราชการบริหารที่กรุงเทพฯ ทำให้ปัญหาทุกปัญหาที่เกิดขึ้นทุกมุมประเทศต้องวิ่งมาให้ส่วนกลางแก้ปัญหา

9. องค์กรการเมืองทุกองค์กร ไม่สามารถตอบสนองการแก้ไขปัญหาที่หลากหลายทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมได้

10. กฎหมายไทยส่วนใหญ่ทำให้ระบบการตัดสินใจทางการเมือง ระบบราชการ และข้าราชการมีอำนาจดุลพินิจที่กว้างขวาง เน้น “สิทธิเด็ดขาดในทางบริหาร” มากกว่าหน้าที่หรือภารกิจ เพื่อการบริหารราชการให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

11. การตรากฎหมายมีแนวโน้มที่สูงขึ้น และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้องค์กรวิชาชีพทั้งหลายเองก็มีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองน้อยกว่าที่ควรจะเป็น

12. สังคมไทยนิยมการใช้อำนาจมากกว่าการใช้กฎหมาย

13. มีการสร้างองค์กร กลุ่ม ฯลฯ ที่ต่างคนต่างหวังกับอำนาจของตนเอง ไม่รวมมือกันเมื่อขัดแย้งกันก็แบ่งฝ่าย กล่าวหา ใส่ร้าย ทำลายประหัตประหารกันด้วยความสะใจ

14. การถ่ายทอดภาพการเมืองไทยโดยสื่อต่างๆ เน้น “ความมัน” ไม่ได้เน้น เนื้อหา ปลุกฝังความรุนแรงแบ่งขั้วในผู้ติดตามการเมือง ความขัดแย้งทางความคิดจึงถูกสร้างให้กลายเป็นความแตกแยก

15. สื่อในสังคมไทยส่วนใหญ่ยังไม่อยู่ในฐานะที่สามารถปกป้องคุ้มครองคนในสังคมได้เต็มที่ จึงมีแนวโน้มที่จะเอารัดเอาเปรียบและเอาประโยชน์จากสังคมมากกว่าพิทักษ์ผลประโยชน์ของสังคม

16. สังคมไทยมีความอ่อนแอทางวิชาการ

17. สังคมไทยเป็นสังคมที่มีพุทธศาสนาเป็นค่านำ ซึ่งมีพลังทางจิตวิญญาณ สามารถนำไปใช้ระโยชน์ในระยะยาว แต่ในปัจจุบันสถาบันพุทธศาสนา เช่น วัด มีความอ่อนแอลงมาก เนื่องจากถูกรอบงำจากระบบที่ศูนย์รวมอำนาจของราชการและของอำนาจทุนในกระแสโลกาภิวัตน์

18. คนไทยมีความศรัทธามากกว่าการใช้ปัญญา ซึ่งบางครั้งอาจแก้ปัญหาสำเร็จได้โดยรวดเร็ว แต่อาจไม่ถูกต้องและอาจใช้ไม่ได้กับทุกกรณี

ทั้งหมดนี้นำไปสู่ความชอบธรรม (Legitimacy) และประสิทธิภาพ (Efficiency) ของระบอบการเมือง ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ไม่เปลี่ยนแปลงครั้งแล้วครั้งเล่าจนกว่าจุดอ่อนพื้นฐานจะได้รับการแก้ไข

อนันท์ ปันยารชุน (2552: 28) มีความเห็นว่า ประชาธิปไตยมีความเปราะบาง แม้ว่าในบางแห่งอาจดูเหมือนอยู่ตัวแล้ว ประชาธิปไตยก็อาจถูกแทรกแซงได้โดยเฉพาะในยามที่มีวิกฤต ไม่มีประชาธิปไตยแห่งใดที่เข้มแข็งจนปลอดภัยจากความละโมภและความมักใหญ่ใฝ่สูงของมนุษย์

การต่อสู้เพื่อผลักดันและต่อต้านประชาธิปไตยยังคงดำเนินอยู่ต่อไปอีกนาน แสดงให้เห็นถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยังเต็มไปด้วยปัญหามากมาย

ปัญหาการเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยนั้น สรุปได้ว่าหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยยังไม่มีระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ เนื่องจากปัญหาความไม่พร้อมในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านที่ส่วนใหญ่เป็นการปกครองของข้าราชการ การมีปัญหานอกราชการบังหลวงตลอดจนจุดอ่อนในด้านการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง ทำให้ระบอบประชาธิปไตยในอุดมคติ กลายเป็นประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่มีแต่รูปแบบมากกว่า

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไทยปัจจุบัน

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองไทยเริ่มทวีความรุนแรงขึ้นนับตั้งแต่ พ.ศ. 2548 โดยสรุปเหตุการณ์ต่างๆ ดังนี้

พ.ศ. 2548 นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นผู้นำกลุ่มพันธมิตรขับไล่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จนกระทั่งเป็นชนวนก่อให้เกิดการทำรัฐประหารนำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน จากนั้นแต่งตั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ. 2549-2550

พ.ศ. 2550 พรรคพลังประชาชนชนะการเลือกตั้ง นายสมัคร สุนทรเวชดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2551 ต่อมาวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2551 ศาลรัฐธรรมนูญมีมติเอกฉันท์วินิจฉัยให้นายสมัคร สุนทรเวช พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีกรณีจัดการโทรทัศน์ “ชิมไปบ่นไป” และ “ยกโขยงหกโมงเช้า” ซึ่งถือเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับคุณสมบัติของตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2551 นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2551 และถูกฝ่ายพันธมิตรชุมนุมขับไล่ออกจากตำแหน่ง ในเดือนพฤศจิกายน-ต้น ธันวาคม พ.ศ. 2551 กลุ่มพันธมิตรบุกสนามบินดอนเมืองและท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตำรวจสลายการชุมนุม ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1-2 คน และบาดเจ็บจำนวนหนึ่ง กระทั่งวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2551 จึงยุติการชุมนุมเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิพากษายุบพรรคพลังประชาชน

พ.ศ. 2551 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้รับมติให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ทำให้กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ได้ดำเนินการชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภา

พ.ศ. 2552 เกิดเหตุการณ์สำคัญ ดังต่อไปนี้

วันที่ 11 เมษายน เกิดเหตุการณ์ประท้วงโดยกลุ่ม นปช. บุกเข้าสถานที่การจัดประชุม
สศคยอดผู้นำอาเซียน จนรัฐบาลต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน

วันที่ 13 เมษายน ทหารสลายการชุมนุมที่สี่แยกดินแดง

วันที่ 14 เมษายน การชุมนุมยุติลง

เหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้มีผู้เสียชีวิต ซึ่งทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่าย นปช. ต่างก็ให้ข้อมูล
ต่างกันในเรื่องศพผู้เสียชีวิต

วันที่ 17 เมษายน นายสนธิ ลิ้มทองกุล ถูกลอบยิงโดยอาวุธสงคราม ได้รับบาดเจ็บ

พ.ศ. 2553 เกิดเหตุการณ์สำคัญ ดังนี้

วันที่ 12 มีนาคม กลุ่ม นปช. เริ่มชุมนุมกันในเมือง เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภา
เดือนเมษายน กลุ่ม นปช. เริ่มทำการประท้วงรุนแรงขึ้น มีการใช้อาวุธทั้งสองฝ่ายคือ
ฝ่ายรัฐบาลและ นปช. ทำให้มีผู้เสียชีวิตที่สี่ลม ดอนเมือง และบาดเจ็บจำนวนหนึ่ง

วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 เกิดเหตุการณ์รุนแรงฝ่าย นปช. เผาเซ็นทรัลเวิร์ด
ห้างสรรพสินค้า เช่น สถานที่ใกล้เคียงหลายแห่ง ตลอดจนสถานที่ราชการตามต่างจังหวัดจนเกิด
การเสียชีวิตและบาดเจ็บ ททรัพย์สินของรัฐและเอกชนเสียหายจำนวนมาก

จากเหตุการณ์ทางการเมืองดังกล่าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังพบปัญหาความขัดแย้ง
อยู่ตลอดเวลา แต่ไม่เคยมีเหตุการณ์รุนแรงมากเท่ากับเหตุการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากเป็นความ
คิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างสุดขั้ว ยากที่จะทำการประองคองได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม ในระหว่าง พ.ศ.
2553 รัฐบาลและหลายฝ่ายได้พยายามใช้หลักการประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา โดยได้มีการเปิด
อภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลในวันที่ 30 พฤษภาคม-1 มิถุนายน พ.ศ. 2553 จากนั้นรัฐบาลมีการปรับ
คณะรัฐมนตรีบางกระทรวงเพื่อความเหมาะสม

2. แนวคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมไทย

ความหมายของวรรณกรรม

คำว่า "วรรณกรรม" มีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า "Literature Works" หรือ
"General Literature" และการใช้คำว่า "วรรณกรรม" มีปรากฏครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครอง
ศิลปะและวรรณกรรม พ.ศ. 2475 โดยมีผู้ให้คำนิยามคำว่า "วรรณกรรมและศิลปกรรม" รวมกันไว้
ดังนี้

"วรรณกรรมและศิลปกรรม หมายความว่าการทำงานขึ้นทุกชนิดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกศิลปะ จะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปร่างอย่างใดก็ตาม เช่น สมุด สมุดเล็ก และหนังสืออื่น ๆ เช่น ปาฐกถา กถาอื่น ๆ เทศนา หรือวรรณกรรมอื่น ๆ อันมีลักษณะเช่นเดียวกัน หรือนาฏกยกรรม หรือนาฏกย-ดนตรีกรรม หรือแบบฟ้อนรำและการเล่นแสดงให้คนดูโดยวิธีไป ซึ่งการแสดงนั้นได้ไว้ (พงษ์ศักดิ์ สังขกัญญา <http://www.eduzones.com/knowledge-2-1-1848.html>)

คำว่า "วรรณกรรม" นิยมใช้กันแพร่หลายมาตามลำดับ และสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้จัดตั้งสำนักงานวัฒนธรรมทางวรรณกรรมรวมอยู่ในกระทรวงวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2485 มีหน้าที่เผยแพร่วรรณกรรมและส่งเสริมศิลปะการแต่งหนังสือ เพื่อรักษาวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นทางการสืบต่อจากวรรณคดีสโมสร ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (ชวix ปุณโณทก. 2527 : 1 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ สังขกัญญา <http://www.eduzones.com/knowledge-2-1-1848.html>)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542: 167) ได้ให้ความหมายของวรรณกรรมไว้ดังนี้

วรรณกรรม (คำนาม) งานหนังสือ, งานประพันธ์, บทประพันธ์ทุกชนิด ทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง, เช่น วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ วรรณกรรมของเสฐียรโกเศศ วรรณกรรมฝรั่งเศส วรรณกรรมประเภทสื่อสารมวลชน

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 (2535: 486) วรรณกรรม หมายถึง งานหนังสือ

คำที่ใช้ในกฎหมาย วรรณกรรม หมายถึง งานนิพนธ์ที่ทำงานขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และหมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย

รศ.ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ หัวหน้าภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กล่าวถึงรากศัพท์ของคำว่า "วรรณกรรม" ไว้ว่า (www.praphansarn.com)

วรรณกรรม มาจาก วรรณ + กรรม โดย วรรณ เป็นคำภาษาสันสกฤต หมายถึง หนังสือ, งานประพันธ์ ส่วน กรรม ก็เป็นภาษาสันสกฤต เช่นเดียวกัน หมายถึงการกระทำ (การเขียน, การแต่ง) ดังนั้น วรรณกรรม จึงหมายถึง งานหนังสือ, งานประพันธ์ และ บทประพันธ์

สมชัย ศรีนอก (สมชัย ศรีนอก, 2546: 30) มีความคิดเห็นว่า งานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นสื่อกลางเรียกว่า วรรณกรรม มีขอบเขตรวมถึงงานเขียนทุกชนิด เช่น วรรณคดี

นิทานพื้นบ้าน นิยาย บทความ เรื่องสั้น บทเพลงต่างๆ วรรณกรรมที่เป็นมุขปาฐะที่เล่าสืบต่อกันมา รวมไปถึงอะไรก็ตามที่ปรากฏออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

กุหลาบ มัลลิกมาส (2517: 4-5 อ้างถึงในพิชัย ศรีภูไฟ, 2542: 12) ได้ให้ความหมายของวรรณกรรมว่า สิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นรูปใด หรือเพื่อความมุ่งหมายใด เช่น คำอธิบายวิธีใช้กล้องถ่ายรูป รวมทั้งใบปลิว หนังสือพิมพ์ นวนิยาย วรรณกรรมจึงมีความหมายกว้างที่สุด และวรรณกรรมที่แต่งดี ได้รับการยกย่องจากคนทั่วไปจึงจะเรียกว่า “วรรณคดี” โดยคุณสมบัติที่ทำให้วรรณกรรมและวรรณคดีต่างกันคือ วรรณศิลป์

สิทธา พินิจภูวดล (2525: 35 อ้างถึงใน สุวิมล อิศระธนาชัยกุล 2546: 6) ให้ความหมายว่า วรรณกรรมหมายถึงงานเขียนในรูปกวีนิพนธ์ ร้อยกรอง ละข้อเขียนทั้งหมดที่ใช้ภาษาร้อยแก้ว ได้แก่ บทความ สารคดี นวนิยาย เรื่องสั้น เรียงความ บทละคร บทภาพยนตร์ บทโทรทัศน์ ตลอดจนคอลัมน์ต่างๆ ในหนังสือพิมพ์

สำหรับการใช้คำว่า วรรณกรรม ในประเทศไทยนั้น รศ.ดร.เร็นฤทัย สัจจพันธุ์ ได้กล่าวไว้ว่า คำว่า วรรณกรรม เป็นคำที่มีใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 มีความหมายถึงสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยภาษาดังนั้น นวนิยาย บันทึก จดหมาย บทความ บทเพลง โฆษณา คำขวัญ ฯลฯ จึงถือว่าเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้น รวมทั้งงานที่ไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นคำพูด ซึ่งเรียกว่า วรรณกรรมมุขปาฐะ ได้แก่ ปาฐกถา บทพูดทางวิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ความหมายที่กล่าวถึงนี้จึงเป็นความหมายของคำว่า วรรณกรรมที่กว้างขวางและครอบคลุม แต่ต่อมาคำว่าวรรณกรรมมีความหมายแคบลง หมายถึงงานเขียนรูปแบบใหม่ (ไม่ใช่วรรณคดี ซึ่งถือว่าเป็นงานเขียนรูปแบบเดิม) ที่มีคุณค่าทางวรรณศิลป์ หมายความว่ามีการนำเสนอที่มีชั้นเชิง มีภาษาที่สละสลวย และมีคุณค่าต่อผู้อ่านและสังคม ดังนั้น จึงไม่ใช่คำว่าวรรณกรรมกับข่าวในหนังสือพิมพ์ เพราะเป็นงานเขียนที่เร่งรีบไม่พิถีพิถันในเรื่องการใช้ภาษา ดูเหมือนว่าคำว่าวรรณกรรมจะจำกัดแคบลงเหลือเพียงงานเขียนประเภทงานสร้างสรรค์ หมายความว่าป็นงานที่คิดแต่งขึ้นอย่างมีศิลปะในการเขียน ประเภทนิยาย เรื่องสั้น กวีนิพนธ์ ทั้งนี้รวมทั้งงานเขียนสำหรับเด็กและเยาวชนด้วย ไม่ใช่งานที่เกิดจากการรวบรวม เรียบเรียง ประเภทบทความ สารคดี ตำรา หนังสือวิชาการ และหนังสือประเภทคู่มือ (How To)

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือเรื่องภาษา งานเขียนที่มีเนื้อหาหนัก ให้สาระความรู้ ถ่ายทอดจากเรื่องจริง หากมีการนำเสนออย่างมีศิลปะ มีการใช้ภาษาที่สร้างจินตภาพ ให้อารมณ์ความรู้สึก ก็อาจเรียกว่าเป็นวรรณกรรมได้ เช่น ความเรียง หรือบันทึกบางเรื่อง ดังจะเห็นได้ว่าบันทึกของแอน แฟรงค์ เด็กสาวชาวยิวที่บันทึกไดอารี่ถ่ายทอดสิ่งที่เกิดขึ้นกับเธอและครอบครัว รวมทั้งแสดงทัศนะและความคิด กลายเป็นงานวรรณกรรมที่ยกย่องทั่วโลก เพราะสร้างความ

สะท้อนอารมณ์สูง เสียงเด่นของหัวใจ ของ วัฒน์ วรรลยางกูร ก็เป็นความเรียงที่มีการนำเสนออย่างมีศิลปะ เป็นต้น (www.praphansarn.com)

เอมอร์ ซิตตะโสภณ (2521: 11-12, 21) อธิบายว่า วรรณกรรม หมายถึงข้อเขียนต่าง ๆ ที่ทำขึ้นด้วยความประณีต แต่ยังไม่ได้รับการยกย่องให้เป็นวรรณคดี ซึ่งอาจจะเป็นเพราะกาลเวลาหนึ่ง ยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีหน้าที่พิจารณาหนึ่ง และ ฯลฯ พร้อมกับชี้ประเด็นว่าหากจะพิจารณาว่า วรรณกรรม คืองานเขียนทั่ว ๆ ไปแล้วไซ้ ทุกอย่างที่เป็นงานเขียน เช่น พงศาวดาร ดั๊วบทกฤหมาย พระราชกฤษฎีกา ประกาศต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งจดหมายรัก ก็จะกลายเป็นวรรณกรรมไปหมด เราควรคำนึงถึงความจริงข้อที่ว่า วรรณกรรมในภาษาอังกฤษก็มี "Literature" ปนอยู่ด้วย ฉะนั้น วรรณกรรมไม่ควรจะเป็นเพียงงานเขียนเฉย ๆ แต่ควรจะเป็นงานที่มีศิลปะปนอยู่ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ วรรณกรรมชิ้นใดก็ตามควรที่จะเกิดมาจากความตั้งใจของผู้เขียนในอันที่จะถ่ายทอดความรู้สึกหรือทัศนคติของเขาออกมาเป็นตัวอักษรอย่างมีศิลปะ ไม่ว่าจะจากประสบการณ์หรือแรงบันดาลใจ หรืออารมณ์สะท้อนใจก็ตาม

สมพร มั่นตะสูตร (2524: 5) อธิบายเพิ่มเติมจากคำจำกัดความที่ได้กล่าวมาแล้วว่า วรรณกรรม หมายถึงงานเขียนที่เกิดขึ้นจากอารมณ์สะท้อนใจ และมีศิลปะในการนำเสนอทั้งในด้านความรู้ ความคิด ความสะท้อนใจด้วย การถ่ายทอดเป็นภาษาทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ไม่จำกัดรูปแบบและเนื้อหา วรรณกรรมนั้นมีความดีเด่น ให้ความประทับใจ

เสถียร จันทิมาธร (2516: 8) อธิบายว่าวรรณกรรม คือผลิตผลที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสะท้อนถ่ายทอดความชัดเจนที่ได้รับจากการต่อสู้ของชีวิต ทั้งในทางธรรมชาติและทางสังคม เป็นการสร้างวัฒนธรรมทางศิลปะ รับผิดชอบประโยชน์ของกลุ่มความคิดที่ตนสังกัดอยู่

สรุปได้ว่า วรรณกรรมหมายถึง งานเขียนทุกประเภทที่สื่อออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เกิดมาจากความตั้งใจของผู้เขียนในอันที่จะถ่ายทอดความรู้สึกหรือทัศนคติของเขาออกมาเป็น ตัวอักษรอย่างมีวรรณศิลป์นำเสนอทั้งในด้านความรู้ ความคิด และความสะท้อนใจ

2.1 ประเภทของวรรณกรรม

การแบ่งประเภทของวรรณกรรม แบ่งตามลักษณะการเขียนออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (สมพร มั่นตะสูตร 2524: 45-56 อ้างถึงใน สุวิมล อิศระธนาชัยกุล, 2546: 7)

2.1.1 ประเภทสารคดี (Non-fiction) วรรณกรรมประเภทสารคดี ได้แก่

วรรณกรรมที่มีความมุ่งหมายที่จะแสดงความรู้ ความคิด ความจริง ความกระจำง และเหตุผลเป็นสำคัญ อาจจะเขียนเชิงอธิบาย เชิงวิจารณ์ เชิงแนะนำสั่งสอน โดยอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบ และมีศิลปะในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อมุ่งตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นให้แก่ผู้อ่าน และก่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญาแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจจะแบ่งย่อยลงไปอีก เป็นความเรียง (essay) บทความ

(Article) สารคดีท่องเที่ยว (Travelogue) สารคดีชีวประวัติ (Biography) อนุทิน (Diary) จดหมาย
เหตุ (Archive) และปกิณกคดี (Informal Essay)

2.1.2 ประเภทบันเทิงคดี (Fiction) วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ได้แก่ ข้อเขียน
เรื่องราวที่ผู้เขียนมุ่งให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านเป็นวัตถุประสงค์หลัก และให้ข้อคิด คตินิยม หรือ
สอนใจ ฯลฯ แก่ผู้อ่านเป็นวัตถุประสงค์รอง ซึ่งจำแนกได้เป็น

1) *นวนิยาย (Novel)* คือการเขียนผูกเรื่องราวชีวิตอันมีเหตุการณ์ร่วมกัน มี
ความสัมพันธ์กันในลักษณะจำลองสภาพชีวิตของสังคมส่วนหนึ่งส่วนใด โดยมีความมุ่งหมายให้
ความบันเทิงใจแก่ผู้อ่าน คือให้ผู้อ่านสะเทือนอารมณ์ไปกับเนื้อเรื่องอย่างมีศิลปะ

2) *เรื่องสั้น (short story)* คือการเขียนเรื่องจำลองสภาพชีวิตในช่วงสั้น คือ
มุมหนึ่งของชีวิต หรือเหตุการณ์หนึ่ง หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตเพื่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจแก่
ผู้อ่าน หรือนิยามอีกอย่างหนึ่งว่า เรื่องสั้น เป็นวิฤตติชุดหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์สืบเนื่องกัน และ
นำไปสู่จุดสุดยอดหนึ่ง (Climax)

3) *บทละคร* คือเรื่องแต่งที่มุ่งให้เกิดความสะเทือนอารมณ์ โดยนอกจากจะ
ใช้สำหรับการอ่านแล้ว ยังสามารถนำมาใช้เป็นบทสำหรับการแสดงได้ด้วย

4) *กวีนิพนธ์ (Poetry)* คือคำประพันธ์ที่นำมาร้อยเรียงกันอย่างประณีตและ
มีศิลปะเพื่อให้เกิดความงดงาม ในอดีตจะมีการบังคับคัมภีระและสัมผัสอย่างเคร่งครัด เช่น โคลง
ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต เป็นต้น แต่ในปัจจุบันกวีนิพนธ์กินความไปถึงคำประพันธ์ใดก็ตามที่ดู
ประณีตงดงามในการใช้คำและความ แม้จะไม่มีสัมผัสตามแบบแผนก็ตาม

2.2 วรรณกรรมกับสังคม

วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุค
สมัยไม่ว่านักเขียนจะจงใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม นักวิจารณ์บางคนจึงกล่าวว่า “วรรณกรรม
เป็นคั่นช่องแห่งยุคสมัย” เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตของยุคสมัยนั่นเอง (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2547: 5)

สมชัย ศรีนอก (2546: 99-100) มีความเห็นว่าวรรณกรรมสังคมและการเมือง เท่าที่
ปรากฏอยู่ในวงการวรรณกรรมไทย พอจะจำแนกได้เป็น 2 ประเภทคือ ประเภทที่เป็นวรรณกรรม
สังคมและการเมืองโดยตรง และวรรณกรรมสังคมและการเมืองโดยนัย ซึ่งประเภทหลังนี้
อาจารย์บุญเหลือ เทพยสุวรรณ เรียกว่า เป็นวรรณกรรมที่ “อาศัยบันเทิงคดีหรือกวีนิพนธ์เป็น
พาหะ”

วรรณกรรมสังคมและการเมืองโดยตรง คือวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ
สังคมและการเมืองตามความมุ่งหมายของผู้เขียน เพื่อจะใช้ประโยชน์ของวรรณกรรมนั้นแสดง

ทัศนคติทางการเมืองของตน เช่น วรรณกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี วรรณคดี ประวัติศาสตร์ การเมืองไทยปัจจุบัน ความคิดทางการเมือง ฯลฯ

วรรณกรรมสังคมและการเมืองโดยนัย คือวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสาระทางสังคม และการเมืองแทรกอยู่ไม่ว่ามากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม หรือบางครั้งอาจจะใช้บันเทิงคดี หรือกวีนิพนธ์เป็นพาหะ แสดงทัศนคติทางการเมืองบางประการ โดยความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2547: 5-9)

ลักษณะแรก วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม การสะท้อนสังคมของวรรณกรรมมิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบังเอิญหรือการบังเอิญของเอกสารประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่

ลักษณะที่สอง สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของเขา

ลักษณะที่สาม วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม นักเขียนที่ยิ่งใหญ่นอกจากจะเป็นผู้มีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิต โน้มน้ำวจิตใจผู้อ่านแล้ว ยังเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเขามีความเข้าใจและเข้าถึงสภาพของมนุษย์และสังคม

3. ภาพสะท้อนของสังคมและการเมืองผ่านวรรณกรรม

วรรณกรรมไม่อาจแยกตัวออกจากชีวิตและสังคมได้ เพราะแกนหลักของวรรณกรรม ล้วนเก็บมาจากชีวิตอันหลากหลาย ด้วยเหตุนี้งานวรรณกรรมจึงเป็นเสมือนเงาที่สะท้อนภาพชีวิต และวิญญาณของสังคม (นิธิ เอียวศรีวงศ์ 2540: 31-38)

ธนศ อภรณ์สุวรรณ (2530: 76-82) ได้วิจารณ์หนังสือรวมเรื่องสั้นของนักเขียนไทย 13 เรื่องที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ โดยอาจารย์ เบน แอนเดอร์สัน และอาจารย์รุจิรา เม็นดิโอเนส แห่งมหาวิทยาลัยคอร์เนล สหรัฐอเมริกาเรื่อง “IN THE MIRROR” ว่า หนังสือเล่มนี้ได้เสนอแง่มุมมองสังคมไทยโดยผ่านวรรณกรรมร่วมสมัยที่น่าสนใจยิ่ง เพราะคุณค่าและความหมายอันสำคัญของเรื่องสั้นยุคนี้ไม่ได้จับสั้นลงในภาษาและท่วงทำนองการเขียนเรื่องสั้นนั้นๆ หากแต่อยู่ที่พลังของเรื่องสั้นเหล่านี้ในการสื่อเนื้อหาทางสังคม ทั้งในแง่ที่เป็นตัวสะท้อนในยุคสมัยหนึ่ง และในขณะที่เดียวกันก็ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจการเมืองของสังคมไทยในยุคหนึ่ง

ด้วย ในความหมายนี้วรรณกรรมจึงมิได้อยู่เพื่อสนองความรื่นรมย์อย่างธรรมดาเท่านั้น ซึ่งมันย่อมมีอยู่แล้วในงานศิลปะ หากแต่วรรณกรรมที่ดียังกระตุ้นให้เราสัมผัสกับปัญญา (wisdom)

ลูอิส น โคซี่ เขียนบทความเรื่อง “วรรณกรรมการเมืองและการปลดแอก” แปลโดย พัชรินทร์ ตอนหนึ่งว่า

“...วรรณกรรมมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับอุดมการณ์อยู่ไม่มากนักน้อย ความสูงเสียดของวรรณกรรมย่อมมีวิถีทางทำให้เราตระหนักหยั่งรู้ได้เองถึงสภาพเงื่อนไขความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ วรรณกรรมจึงเป็นรูปแบบหนึ่งในองค์ประกอบที่เป็นศิลปะ ซึ่งรวมไปจนถึงภาษามองไปแล้วก็คือการให้ความรู้ทางด้านอุดมการณ์นั่นเอง และวรรณกรรมจักสำแดงพลังให้เราตระหนักได้นั้นก็ด้วยการนำคุณค่าทางอุดมการณ์เหล่านี้มาแปรเปลี่ยนให้เป็นของใหม่สดและน่าตื่นตาตื่นใจ...” (พัชรินทร์, 2530: 27-29)

สีฟ้า ลดาวัลย์ที่ให้สัมภาษณ์นิตยสารสกุลไทยรายสัปดาห์ ฉบับวันที่ 12-19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2522 (กองบรรณาธิการนิตยสารถนนหนังสือ 2527: 21) เกี่ยวกับการเขียนนวนิยายสะท้อนภาพการเมืองยุคเผด็จการว่า เหตุผลละเอียดปลีกย่อยในการเขียนเรื่องเหล่านี้เพราะ (1) จากความสะเทือนใจ เมื่อเห็นปัญหาทับซ้อนของคนที่อยู่ร่วมสังคมก็อยากสะท้อนแทนความรู้สึกของเขา (2) มองเห็นความเปลี่ยนแปลงในชีวิตคนนั้นเกี่ยวพันกับสังคม คนเราไม่สามารถแยกจากการเมืองและสังคมได้อย่างเด็ดขาด

ในระยะก่อนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญในเดือนตุลาคม 2516 สีฟ้าสร้างงานสะท้อนชีวิตสังคมชั้นเด่นๆ ไว้หลายเรื่องเช่น ข้าวนอกนา เมืองแก้ว วงเวียนชีวิต โอ้...มาดา ความรักสีเพลิง และนายอำเภอที่รัก โดยข้าวอกนาเป็นนิยายสะท้อนภาพที่ต่อเนื่องจากสงครามเวียดนามในเมื่อประเทศไทยกลายเป็นฐานทัพสหรัฐในภูมิภาคนี้ พร้อมกับเป็นแหล่งพักผ่อนของจีไอด้วย นวนิยายเรื่องข้าวอกนาได้รับรางวัลนิยายยอดเยี่ยม พ.ศ. 2516 และได้รับการคัดเลือกแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นตามโครงการรู้จักเพื่อนบ้านของมูลนิธิโตโยต้า รวมทั้งเรื่องใต้ฟ้าสีครามด้วย (บรรณาธิการนิตยสารถนนหนังสือ 2527: 25)

จะเห็นได้ว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนสังคม และวรรณกรรมการเมืองก็ย่อมสะท้อนภาพสังคมการเมือง โดยนักเขียนได้สะท้อนภาพการเมืองผ่านงานวรรณศิลป์ออกมาอย่างงดงาม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องวิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2545-2551 ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สุวิมล อิศระธนาชัยกุล (2546) ศึกษาเรื่องความคิดทางการเมืองในวรรณกรรมไทย: ศึกษากรณีนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งใช้นวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินเป็นตัวบทในการวิเคราะห์ความคิดทางการเมืองของผู้แต่งคือ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และยังศึกษาความคิดทางการเมืองของ ม.ร.ว. ช่วงก่อนแต่งนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินเพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และเสนอผลงานวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยในที่นี้จะสรุปเฉพาะประเด็นด้านการเมืองว่า นวนิยายเรื่องสี่แผ่นดิน ผู้แต่งเสนอความคิดเชิงชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และแทรกความคิดต่อต้านกลุ่มคณะราษฎรไว้ในนวนิยายอย่างเห็นได้ชัด

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500) โดยสำรวจนวนิยายที่เขียนขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2475-2500 และศึกษาวิเคราะห์นวนิยายที่มีบทบาทต่อพัฒนาการนวนิยายไทย ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ของนวนิยายนั้นๆ กับสังคม จากนั้นสรุปแนวโน้มพัฒนาการนวนิยายไทยระหว่าง พ.ศ. 2475-2500 ผลการวิจัยสรุปว่าสภาพการณ์ของสังคมและการเมืองมีอิทธิพลในการกำหนดทิศทางและพัฒนาการของนวนิยายไทยอย่างเด่นชัด การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดพัฒนาการของนวนิยาย ภาวะปั่นป่วนยุ่งเหยิงไร้ระเบียบของสังคม ทำให้นักเขียนหันไปมองสภาพสังคม และตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น นักเขียนบางส่วนจึงมีจุดมุ่งหมายแน่วแน่ในการเขียนนวนิยายเพื่อสร้างสรรค์อิทธิพลทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่สภาพที่ดีกว่า

สุภาพร ชูแสง ศึกษาเรื่อง สังคมการเมืองแห่งรัฐ : ภาพสะท้อนจากนวนิยายเรื่อง “แลไปข้างหน้า” ของ “ศรีบูรพา” โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคมและการเมืองของรัฐในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย หรือระบอบรัฐธรรมนูญที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ใต้กฎหมาย โดยศึกษาประเด็นเนื้อหาของนวนิยาย เรื่อง “แลไปข้างหน้า” ของกุหลาบ สายประดิษฐ์ (พ.ศ. 2448-2517) ซึ่งถือว่าเป็นงานวรรณกรรมเพื่อชีวิตที่แสดงวิสัยทัศน์ของผู้ประพันธ์ที่มีต่อเหตุการณ์เนื่องกับการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 และไปข้างหน้าเป็นนวนิยายแนวสังคม (Sociological Novel) มีเนื้อหาแสดงอิทธิพลของสภาพสังคมที่มีต่อตัวละครหรือเหตุการณ์ของเรื่อง และยังเป็นนวนิยายแนวการเมือง (Political Novel) คือมีตัวละครที่มุ่งแสดงความคิด ความเชื่อทางการเมืองชักจูงให้ผู้อ่านมีความคล้อยตาม

ความคิดทางการเมืองของตัวละคร สะท้อนปัญหาที่ก่อตัวขึ้นก่อนการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ถึงราวสมัย หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

บุญเสนอ ตริวิเศษ (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์วรรณกรรมการเมืองระหว่างปี พ.ศ. 2545-2548: กรณีศึกษาวรรณกรรมเรื่องสั้นพานแว่นฟ้าประจำปี พ.ศ. 2545-2548 วัตถุประสงค์ การศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและวาทกรรมในวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า จำนวน 52 เรื่อง โดยใช้วิธีศึกษาบริบททางสังคมและการเมืองของไทย วิเคราะห์ตีความเรื่องสั้นด้วยระเบียบวิธี วิจัยทางวรรณคดีวิจารณ์และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปว่า วรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้ามีเนื้อหาสาระครอบคลุม 13 ประเด็น ได้แก่ การส่งเสริม ประชาธิปไตยสู่การเมืองในอุดมคติ การวิพากษ์หลักการของประชาธิปไตย การวิพากษ์นโยบาย ทางการเมือง ประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อเรียนรู้การเมือง การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน การเมืองเป็นเรื่องของอำนาจและผลประโยชน์ ประชาธิปไตย: การต่อสู้ที่ยังไม่สิ้นสุด หัวใจที่โหยหา ประชาธิปไตย การวิพากษ์ทุนนิยม นโยบายเศรษฐกิจการเมือง ความอ่อนแอทางการเมืองภาค ประชาชน การเมืองครอบงำชะตากรรมมนุษย์ ความขัดแย้งทางการเมือง และสถานการณ์ภาคใต้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “วิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2545-2551” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เนื่องจากจะช่วยในการวิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน งานวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งกระบวนการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรได้แก่

หนังสือวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ปี 2545-2551 จำนวน 7 เล่ม ได้แก่

1. คืบเดือนเพ็ญ พ.ศ. 2545
2. วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2546
3. ตานะฮ์อูมี แผ่นดินมาตุภูมิ พ.ศ. 2547
4. วาวแสงแห่งศรัทธา พ.ศ. 2548
5. การจากไปของนกเค้า พ.ศ. 2549
6. เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว ...แม่มั่น พ.ศ. 2550
7. สะพาน พ.ศ. 2551

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 **แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet)** เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้น เพื่อใช้ในการจำแนกหน่วยในการวิเคราะห์ หมายถึงการแบ่งหน่วยการวิเคราะห์ออกเป็นมุมมองการเมืองด้านต่างๆ รวม 10 ด้าน ได้แก่

2.1.1 **ด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์** หมายถึง ความต้องการให้มีประชาธิปไตยในกระบวนการปกครองของไทยอย่างสมบูรณ์ นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้ง มีกระบวนการใช้สิทธิเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการปกครองผ่านระบบของรัฐสภา

2.1.2 **ด้านการเรียกร้องรัฐธรรมนูญในแบบอุดมคติ** หมายถึงการเรียกร้องรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ โดยรัฐธรรมนูญนั้นเป็นสิ่งที่ประชาชนยอมรับและมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ โดยงานเขียนไม่จำเป็นต้องระบุเรื่องการเรียกร้องโดยตรง แต่เขียนให้เห็นภาพสะท้อนในประเด็นดังกล่าวก็เพียงพอ

2.1.3 **ด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันของนักการเมือง** หมายถึงการนำเสนอเรื่องที่สะท้อนให้เห็นถึงการทุจริตต่อหน้าที่ของนักการเมืองหรือข้าราชการในเรื่องต่างๆ เช่น ประเด็นการเลือกตั้งที่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง เป็นต้น

2.1.4 **ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบบประชาธิปไตย** หมายถึงการนำเสนอเรื่องที่สะท้อนสิทธิเสรีภาพของประชาชน การไม่มีสิทธิแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง เพราะจะทำให้ได้รับผลกระทบรุนแรง เป็นต้น

2.1.5 **ด้านการเรียกร้องความเป็นธรรม** หมายถึงการนำเสนอเรื่องราวของการไม่ได้รับความเป็นธรรมต่างๆ ของประชาชน ผ่านเนื้อหาของเรื่องสั้น

2.1.6 **ด้านการถูกกดขี่จากนักการเมือง** หมายถึงการนำเสนอเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นประเด็นที่นักการเมืองใช้อำนาจกับประชาชนในทุกเรื่องเพื่อให้ตนเองได้รับในสิ่งที่ต้องการรวมทั้งการใช้อำนาจด้วยคำพูด หรือการใช้กำลัง

2.1.7 **ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน** หมายถึงความขัดแย้งทางการเมืองเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2548 นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นผู้นำกลุ่มพันธมิตรขับไล่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จนกระทั่งเป็นชนวนก่อให้เกิดการทำรัฐประหารนำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน จากนั้นแต่งตั้ง พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

2.1.8 **ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้** หมายถึงการนำเสนอภาพสะท้อนเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนใต้ในทุกประเด็น โดยใช้ฉากหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว

2.1.9 ด้านประวัติศาสตร์เหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ หมายถึงเหตุการณ์ที่นำเสนอภาพเหตุการณ์เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ในส่วนเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เป็นเหตุการณ์ที่สะท้อนหรือเขียนถึงประเด็นเหตุการณ์เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2535

1.10 ด้านอื่นๆ หมายถึงการสะท้อนภาพการเมืองที่ไม่เกี่ยวข้องกับ 9 ด้านที่นำเสนอไปแล้ว เช่นด้านเศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) ในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากวรรณกรรมพานแว่นฟ้า ทั้ง 7 เล่ม โดยจำแนกเป็นรายด้าน รวม 10 ด้าน จากนั้นอ่านเรื่องสั้นจากวรรณกรรมพานแว่นฟ้า แต่ละเรื่องเรื่องใดสะท้อนด้านไหน ก็ลงบันทึกจำแนกไว้ในแผ่นวิเคราะห์จนครบทุกเรื่องใน 7 เล่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากรวมเรื่องสั้นวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า จำนวน 7 เล่ม มาจำแนกรายด้านในแผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) โดยแบ่งการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็น 10 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

ส่วนที่ 2 ด้านการเรียกร้องรัฐธรรมนูญในแบบอุดมคติ

ส่วนที่ 3 ด้านการต่อต้านการคอร์ปชั่นของนักการเมือง

ส่วนที่ 4 ด้านสิทธิมนุษยชนในรูปแบบประชาธิปไตย

ส่วนที่ 5 ด้านการเรียกร้องความเป็นธรรม

ส่วนที่ 6 ด้านการถูกกดขี่จากนักการเมือง

ส่วนที่ 7 ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน

ส่วนที่ 8 ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้

ส่วนที่ 9 ด้านประวัติศาสตร์เหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ

ส่วนที่ 10 ด้านอื่นๆ

1.2 นำข้อมูลที่จำแนกรายด้านมาวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองผ่านงานวรรณกรรมในแต่ละปีระหว่างปี พ.ศ. 2545-2551 โดยจำแนกประเภทของงานวรรณกรรม ดังนี้

1.2.1 ประเภทเรื่องสั้นระดับประชาชน หมายถึงงานเขียนประเภทเรื่องสั้นที่ผู้เขียนอยู่ในวัยทำงาน ไม่ได้เป็นนักเรียน นิสิตนักศึกษา

1.2.2 ประเภทเรื่องสั้นระดับเยาวชน หมายถึงงานเขียนประเภทเรื่องสั้นที่ผู้เขียนเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาขณะที่ส่งผลงาน

1.2.3 ประเภทบทกวีระดับประชาชน หมายถึงงานเขียนประเภทบทกวีทั้งที่มีฉันทลักษณ์ และไม่มีฉันทลักษณ์ และผู้เขียนไม่ได้เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา

1.2.4 ประเภทบทกวีระดับเยาวชน หมายถึงงานเขียนประเภทบทกวีทั้งที่มีฉันทลักษณ์ และไม่มีฉันทลักษณ์ และผู้เขียนไม่ได้เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา

จากนั้นนำแต่ละเรื่องที่ได้จำแนกประเด็นไว้แล้ว มาเขียนวิเคราะห์ โดยลงรายละเอียดให้ชัดเจนในแต่ละประเด็น และยกตัวอย่างข้อความที่สะท้อนประเด็นดังกล่าวให้เห็นในการวิเคราะห์

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร วิเคราะห์เนื้อหา ตลอดจนวิเคราะห์มุมมองรายด้านตามแผนวิเคราะห์ จากนั้นนำมาสรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลักของเรื่อง ด้านการเมือง และจำแนกเหตุการณ์หลักด้วยการแยกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2545-2551 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบ่งการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

- นำข้อมูลที่ได้จากรวมเรื่องสั้นวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า จำนวน 7 เล่ม มาจำแนกรายด้านในแผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) โดยแบ่งการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนระบอบการปกครอง เป็นระบอบประชาธิปไตย แต่สังคมไทยยังไม่เคยมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย มีหลายอย่าง เช่น ความรู้เรื่องประชาธิปไตยของประชาชน ซึ่งยังจำกัดอยู่ใน เฉพาะผู้มีการศึกษา ในภาพรวมจะเห็นว่า ที่ผ่านมามีความสนใจทางการเมืองของประชาชนจะอยู่ใน ระดับต่ำ ซึ่งส่งผลให้เกิดการยึดอำนาจโดยฝ่ายทหารบ่อยครั้ง การยึดอำนาจดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก (สุจิต บุญบงการ (2537: 76) เรื่องสั้นและบทกวีหลาย เรื่องในวรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าได้สะท้อนให้เห็นภาพของความต้องการที่จะเห็น ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ดังได้กล่าวมาแล้ว ตลอดจนสะท้อนให้เห็นถึงความไม่สมบูรณ์เช่นการเกิด การปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้ง การเลือกตั้งที่ไม่ยุติธรรมก่อให้เกิดการได้มาซึ่งประชาธิปไตยที่ไม่ สมบูรณ์ โดยนักเขียนจะสะท้อนภาพจริงหรือภาพที่เกิดจากจินตนาการเพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็น ประชาธิปไตยตามรูปแบบที่สมบูรณ์ที่สุด โดยเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพการเรียกร้องประชาธิปไตยที่ สมบูรณ์ได้แก่ คินเคือนเพ็ญ ผู้แต่งคือ อุเทน พรหมแดง ประชาธิปไตยในทางลัด ผู้แต่งคือ แสงทอง บาลธนจักร์ ภาพเก่า ผู้แต่งคือ ชาดิณรงค์ วิสูตรกุล นักเล่านิทานยามราตรี ผู้แต่งคือ สาคร พูนสุข อุดมการณ์แห่งรัก ผู้แต่งคือ ประมูล สัจจวิเศษ รางวัลของแม่ ผู้แต่งคือ วิน วนาคร อนุสาวรีย์ ผู้แต่ง คือ ผา นางคอย แมวป่วย ผู้แต่งคือ วารุ วิชญรัตน์ ไขประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ กัมปนาท แสงทอง เด็กหญิงผู้ฝันอยากเป็นนายกรัฐมนตรี ผู้แต่งคือ ประภาศิต คนไว ผู้มีสิทธิ์ ผู้แต่งคือ ไชยา วรรณศรี

สมดุลาใหม่ ผู้แต่งคือ ขอตา สะเซ่มเซ็ง ภารโรงกับรัฐมนตรี ผู้แต่งคือ นคร กิ่งไทร จัดจากผู้แต่งคือ ถนอม ขุนเพชร ม้าขี่-ผีเจ้านาย ผู้แต่งคือ ชัญวลี ศรีสุโข โดยในภาพรวม เนื้อหาของเรื่องสั้นส่วนใหญ่จะกล่าวถึง การเลือกตั้งที่ไม่เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตย มีการทุจริตซื้อเสียงจาก นักการเมือง และเรียกร้องให้มีการปลุกเร้าให้ประชาชนทุกอาชีพมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นความ สันว่าวันหนึ่งอนาคตของการเมืองไทยต้องพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ตลอดจนมองหาประชาธิปไตย ในทางลัดเพื่อให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

เรื่องสั้นระดับเยาวชนไม่มีสะท้อนเนื้อหาในประเด็นนี้

บทกวีระดับประชาชน ที่สะท้อนประเด็นเรื่องการเรียกร้องประชาธิปไตยอย่าง สมบูรณ์ ได้แก่ บ้านของเรา ผู้แต่งคือ สุขุม คำภู่อ่อน สิทธิของประชาชนบนแผ่นดิน ผู้แต่งคือ วศินีย์ ศัลยคุปต์ คำฝากจากคนรุ่นก่อน ผู้แต่งคือ ศรีสุพร แจ่มอัน ภาพสามมิติของประชาธิปไตยไทย ผู้แต่งคือ เพิ่มบุญ เปลี่ยนภู่ ทิพยธาดู (ธาดูแห่งความเป็นไทย) ผู้แต่งคือ สุขุมพจน์ คำสุขุม สนั่นฟ้าดาว ผู้แต่งคือ อสิริวิษ เสียงเพรียกถึงดอกกขจร ผู้แต่งคือ สุระ พิริยะพงษ์ มหกรรมการ เมืองไทย ผู้แต่งคือ สารานู เพ็ชรชัย บทอาชยานกล่อมลูกภาคประชาธิปไตยในมือเรา ผู้แต่งคือ พัฒนะ ปฐมพงศ์ มือ ผู้แต่งคือ มุกจันทร์ ฉาย เปลวเทียนแห่งแผ่นดิน ผู้แต่งคือ ภูวดล ภูภัทร โยธิน มือ ผู้แต่งคือ นิยม เจริญโท การเมือง ผู้แต่งคือ นิยม เจริญโท แต่ประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ เด็กหญิง สุธัญญา เมียนละม้าย ลิเกลิเก ผู้แต่งคือ ณรงค์กร ศรีดี กรรมกรต่อกลอนกับนักการเมืองผู้แต่งคือ สามเส้าแห่งชาติ ผู้แต่งคือ ปาประชาธิปไตยผู้แต่งคือ พิมฟ้าไทย โลहितคุปต์ คุยกับแม่ ผู้แต่งคือ ปณิธิ ภูศรีเทศ บนหลังม้าศึกผู้แต่งคือ ประชาธิปไตยในแผ่นดินผู้แต่งคือ กอนกฤษ เรือนหลัง ใหญ่ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร วีรกรรมที่ไม่มีวีรชนผู้แต่งคือ เสกสรร โรจนเมธากุล มลพิษของ การเมืองผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ สิ่งที่เปล่าเปลี่ยว ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ อำนาจแห่ง ปวงชน ผู้แต่งคือ คต. ระวินทร์ ทองสิมา แบบนี้ใหม่ ผู้แต่งคือ สายฝน ตรีณาวงษ์ และรอคอยวัน สิ้นเป็นจริง ผู้แต่งคือ มลฤดี คำภูมิ

ในภาพรวมของบทกวีที่สะท้อนเนื้อหาของการเรียกร้องประชาธิปไตยอย่าง สมบูรณ์ ส่วนใหญ่จะนำเสนอภาพการเรียกร้องประชาธิปไตยตามรูปแบบในอุดมคติ หรืออย่าง สมบูรณ์ โดยอยากให้ความฝันเป็นจริง แม้จะต้องรอคอยยาวนานเพียงใดก็ตาม เพื่อหวังว่าวันหนึ่ง จะได้มีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

บทกวี ระดับเยาวชนที่สะท้อนเนื้อหาการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ได้แก่ ประชาชน ผู้แต่งคือ ศิระณัฐ วิทยาธรรมธัช และ ประชาธิปไตยอยู่ไหนหรือ ผู้แต่งคือ วันนิศา คำทรัพย์ ซึ่งสะท้อนภาพอย่างตรงไปตรงมา

1.2 ด้านการเรียกร้อง รัฐธรรมนูญในแบบอุดมคติ

การเรียกร้องประชาธิปไตย หรือเรียกร้องรัฐธรรมนูญในแบบอุดมคติ คำว่า อุดมคติ หมายความว่า เป็นจินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงามและความจริงทางใดทางหนึ่งที่มีมนุษย์ถือว่าเป็นเป้าหมายแห่งชีวิตของตน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554: 1422) การเรียกร้องประชาธิปไตยในแบบอุดมคติ จึงเป็นเสมือนจินตนาการที่ต้องการให้ประชาธิปไตยนั้นไปถึงซึ่งความดีงามที่เป็นมาตรฐานสูงสุด แต่จะเห็นว่า ประชาธิปไตยเมืองไทยยังคงไม่สามารถไปถึงมาตรฐานนั้นได้ โดยในช่วงแรกของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีเหตุการณ์สำคัญๆต่างๆ เกิดขึ้นในประเทศไทยหลายเหตุการณ์ รัฐบาลชุดแรกทำหน้าที่ได้ไม่ถึงปี ก็เกิดความวุ่นวาย นายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศไทยถูกบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งโดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งในหมู่คณะราษฎรด้วยกัน สี่เดือนต่อมาเกิดการปฏิวัติจนเกิดการนองเลือด พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เสด็จลี้ภัยออกนอกประเทศ โดยเสด็จไปพำนักที่ประเทศอังกฤษ และเสด็จสวรรคตที่ประเทศอังกฤษใน พ.ศ. 2484 (ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2552: 13-14)

พ.ศ. 2535-2549 จะเห็นว่าเป็นก้าวของการเมืองไทยจากระบอบเผด็จการใน พ.ศ. 2534 จนกระทั่งนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีเนื้อหาสาระที่ดีและเป็นประชาธิปไตยดีที่สุดเพราะมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ที่สมบูรณ์ทั้งสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และการมีส่วนร่วมของปวงชน ดังที่จอร์จันท์ สิทธิไกร แสดงความคิดเห็น ดังนี้

“... เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ 16 นี้เกิดขึ้นโดยมีเจตนาหลักเพื่อแก้ปัญหาของระบบการเมืองไทย 3 ประการด้วยกัน คือ 1) เปลี่ยนการเมืองของนักการเมืองเป็นการเมืองของพลเมือง โดยเพิ่มสิทธิเสรีภาพให้พลเมือง และปรับประชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของพลเมือง (PARTICIPATORY DEMOCRACY) 2) ทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการมีความสุจริตและมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจโดยเพิ่มอำนาจเมืองในการควบคุมการใช้อำนาจในทุกระดับครอบคลุมทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ นายกรัฐมนตรีมีภาวะความเป็นผู้นำเพื่อแก้ปัญหาบ้านเมืองได้อย่างแท้จริงและรัฐสภามีประสิทธิภาพ ในด้านการทำให้การเมืองเป็นของพลเมืองในรัฐธรรมนูญได้ขยายและเพิ่มสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่กำหนดไว้ใน หมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งมีถึง 53 มาตรา เพิ่มขึ้นจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ 15 พ.ศ. 2534 ที่มีอยู่เพียง 30 มาตรา โดยเฉพาะ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีปรากฏอยู่ในหมวดอื่นๆ อีกหลายต่อหลายมาตราด้วยกัน อย่างไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใดมาก่อน ในด้านการทำให้ระบบการเมืองมีความสุจริตและความชอบธรรมในการใช้อำนาจและการเพิ่มอำนาจพลเมืองในการควบคุมการใช้อำนาจในทุกระดับทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดไว้ในหมวดต่างๆ ที่แตกต่างกันไปจากรัฐธรรมนูญฉบับอื่นๆ เช่น การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของประชาชน การกำหนดให้มีการเลือกตั้งสองแบบ คือ แบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการนับคะแนน การกำหนดให้มีองค์กรอิสระคือคณะกรรมการการเลือกตั้งมาจัดและดำเนินการเลือกตั้ง ตลอดจนการกำหนดให้มีการจัดสรรงบประมาณให้กับพรรคการเมือง รวมทั้งการให้มีการเข้าซื้อถอดถอนนักการเมืองที่ทุจริตและร่ำรวยผิดปกติเหล่านี้ เป็นต้น ในด้านสร้างควมมีเสถียรภาพให้กับผู้นำและควมมีประสิทธิภพให้กับรัฐสภา รัฐธรรมนูญก็กำหนดให้มีมาตรการที่จะทำให้เสถียรภาพ เช่น การกำหนดให้มี ส.ส. ในระบบรายชื่อจำนวน 100 คน โดยพรรคการเมืองที่มีผู้เลือกไม่ถึงห้าเปอร์เซ็นต์ก็จะได้ ส.ส. ในส่วนนี้ ซึ่งเป็นการจำกัดให้มีพรรคการเมืองจำนวนน้อยลง การจัดตั้งรัฐบาลถ้าเป็นรัฐบาลผสมก็มีจำนวนพรรคน้อยลงการต่อรองผลประโยชน์น้อยลงก่อผลให้เกิดเสถียรภาพกับรัฐบาล กำหนดให้การยื่นอภิปรายรัฐบาลได้ยากขึ้น ...”

(จිරันท์ สิทธิไกร, http://52011311079pa.blogspot.com/2012/04/blog-post_4996.html)

นอกจากนั้น การที่มีการจัดตั้ง สสร. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน หรืออนุญาโตไ้มีการตั้งวิญชุมชนได้ นับเป็นการให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนตามระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่เคยเป็นมา

ต่อมาได้มาถึงจุดเปลี่ยนที่จะต้องมีการปฏิรูปการเมืองไทยรอบที่ 2 ภายใ้ควมยุ่งยากของสถานการณ์ทางการเมืองที่อุบัติขึ้นตั้งแต่ปลาย พ.ศ. 2548 - 2549 (ณรงค์ พ่วงพิศ 2549 หน้า 14-6) โดยในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 เกิดการปฏิวัติขึ้น และมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 เหตุการณ์ดังกล่าวกระทบต่อความตั้งใจของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่มีความตั้งใจจะสถาปนากติกาทางการเมืองแบบใหม่ขึ้น เพื่อให้เกิดประชาธิปไตยที่สมบูรณ์(ศุภวุฒิ สายเชื้อ, 2552: 86) หลังจากนั้นการเมืองไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2549- ปัจจุบัน ก็เริ่มแบ่งแยกเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจน และความขัดแย้งทางการเมืองก็ลุกลามมาถึงประชาชนจนเกิดปัญหาตามมามากมายถึงปัจจุบัน

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าในช่วงนี้ นักเขียนจะสะท้อนภาพการเมืองดังกล่าวออกมาค่อนข้างชัดเจน ได้แก่ เรื่องสั้นระดับประชาชน ก็นเดือนเพ็ญ ผู้แต่งคืออุเทน พรหมแดง เรื่องนี้เรื่องนั้นเรื่องเดียวกัน จดหมายจากชายชรา ประชาธิปไตยในทางลัด ผู้แต่งคือ แสงทอง

บาลชนจักร์ ผู้มีสิทธิ์ ทางเลือก นักเล่าทานยามราตรี เรื่องเล่าจากขุนเขา เมื่อวันนั้นมาถึง วาวแสงแห่งศรัทธา อุดมการณ์ของคนเผาผี อนุสาวรีย์ เด็กหญิงผู้ฝันอยากเป็นนายกรัฐมนตรี ผู้แต่งคือประกาศิต คนไว ในที่สุด

บทกวีประเภทประชาชนทั่วไปได้แก่ ไทยไม่สิ้นความเป็นไทย มือ อำนาจในมือคือของใคร บ้านของเรา มหกรรมการเมืองไทย เสียงเพรียกถึงดอกขจร รอคอยวันฝันเป็นจริงแบบนี้ใหม่ การแสวงหา ทอแสงดาว สามเส้าแห่งชาติ

บทกวีประเภทเยาวชน ที่สะท้อนประเด็นนี้ได้แก่ เสริมประชาธิปไตยมั่นคง ประชาธิปไตยประชาธิปไตยย่อมอยู่ในไทยทุกคน

1.3 ด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันของนักการเมือง

ปัญหาการคอร์รัปชันของข้าราชการและนักการเมืองเป็นปัญหาสำคัญมาโดยตลอด วรรณกรรมสะท้อนการคอร์รัปชันของนักการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการเลือกตั้ง มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงตลอดจนการใช้ความรุนแรงกับผู้เข้าแข่งขัน วรรณกรรมเรื่องที่สะท้อนประเด็นดังกล่าวได้แก่ เรื่องสั้น ระดับประชาชนทั่วไป เรื่อง คินเคือนเพ็ญ บิน ประชาธิปไตยในทางลัด ผู้มีสิทธิ์ ทางเลือก ม้าขี่ ผีเจ้านาย ความในใจ ภารโรงกับรัฐมนตรี ค่าแรงที่รอคอย เมืองคนหาย วาวแสงแห่งศรัทธา อุดมการณ์ของคนเผาผี บั้นเลขเป็นตัว ชนชั้นแห่งดอกไม้ เท้าไทร หนือคมพยัคฆ์ รางวัลของแม่ ไอ้เกร็ดทอง ผ่าพับ

เรื่องสั้นระดับนักเรียน ได้แก่ บทพิสูจน์...โลก...ความจริง...(แสนโหดร้าย) ฟาสา

บทกวีระดับประชาชนทั่วไป ได้แก่ ประชาธิปไตยในหัวใจฉัน ปลอ่ยกไฟไปเถิด มือ อำนาจในมือคือของใคร ความหวังของพ่อ การซื้อสิทธิ์ขายเสียง เรื่อง คำฝากจากคนรุ่นก่อน รีรีข้าวสาร ลานอบต.

1.4 ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชน

สิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ โดยประชาชนต้องมีสิทธิเสรีภาพทางประชาธิปไตยได้แก่ การพูด การพิมพ์ สิทธิที่จะร้องเรียนต่อรัฐบาล การชุมนุมกันโดยสันติ เสรีภาพในการตั้งสมาคมหรือร่วมมือกับผู้อื่นและเสรีภาพในการที่จะมีความขัดแย้ง กับความเห็นความเชื่อถืออื่น ๆ การมีเสรีภาพส่วนตัว สิทธิ เสรีภาพของพลเมือง ตลอดจนถึงสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา (อมร รักษาสัตย์, 2543: 35-36) ซึ่งสิทธิเสรีภาพดังกล่าวนี้ ได้ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วยเช่นกัน ในประเด็นนี้ มีเรื่องสั้นจากวรรณกรรมพานแว่นฟ้านำเสนอไว้จำนวนหนึ่ง ที่จัดว่าไม่มากนัก ดังนี้

เรื่องสั้นประชาชนทั่วไปได้แก่ ตะแอ นักเล่านิทานยามราตรี ผู้ป่วย อนุสาวรีย์ และบทกวีประชาชนทั่วไป คือสิทธิอันศักดิ์สิทธิ์

1.5 ด้านการเรียกร้องความเป็นธรรม

การเรียกร้องความเป็นธรรมนั้น อาจจะจัดอยู่ในกลุ่มสิทธิและเสรีภาพได้ แต่ผู้วิจัยต้องการให้เห็นประเด็นเฉพาะซึ่งมีมากในสังคมไทย นั่นคือการไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยเฉพาะจากนักการเมืองหรือข้าราชการ ซึ่งจัดว่าเป็นปัญหาสำคัญหนึ่งของสังคมไทยที่มีการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ซึ่งประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นได้จากเรื่องสั้นในกลุ่มต่อไปนี้ เรื่องสั้นระดับประชาชนทั่วไป คินเดือนเพ็ญ ตะแอ ภาพเก่า มองจากที่สูง ผู้ป่วย ค่าแรงที่รอคอย งานลับ ระบายหุ่น แมวป่วย

1.6 ด้านการถูกกดขี่จากนักการเมือง

ปัญหาการถูกกดขี่จากนักการเมืองหรือข้าราชการเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมมาตลอด ต่อเนื่องยาวนาน ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า สังคมไทยเป็นสังคมศักดินาในระบบเจ้าขุนมูลนายมาก่อน ประชาชนมีการศึกษาน้อย ส่วนใหญ่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างยากจน นักการเมืองหรือข้าราชการเป็นผู้ที่มีโอกาสหรือสถานภาพในทุกๆ ด้านสูงกว่า อมร รักษาสัตย์ (2535: 226-229) มีความเห็นว่าข้าราชการไทยขาดความสำนึกในความเป็นข้าราชการ คิดว่าเป็นเจ้าคนนายคน ยกตัวอย่างเช่นการไม่รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ถูกดูหมิ่นเหยียดหยามกดขี่ข่มเหงประชาชนอยู่มาก ทั้งที่ผิดวินัยข้าราชการตามมาตรา 94 ของ พรบ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2534อย่างชัดเจน โดยมีรายละเอียดของมาตรา 94 ระบุว่าข้าราชการพลเรือนสามัญ ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวกให้เป็นธรรมและให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยไม่ชักช้า (สำนักงาน กพ. <http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/index.php?>)

เช่นเดียวกับนักการเมือง ที่ใช้อำนาจกับประชาชน รวมถึงการใช้อำนาจมีดด้วยเช่นกัน ในประเด็นดังกล่าว มีเรื่องสั้นที่นำเสนอ ดังนี้

เรื่องสั้นระดับประชาชนทั่วไป ได้แก่ คินเดือนเพ็ญ ตะแอ อำนาจในมือคือของใคร งานลับ มะเส้าผู้ไม่มีหมายเลข เมืองคนหาย ระบายหุ่น ราคาของแผ่นดิน วิธีแห่งสัตว์ ไม่แน่นอนชั้นแห่งดอกไม้ เพราะชงผืนนั้น ความในใจ นางรำ

เรื่องสั้นระดับนักเรียน เมล็ดพันธ์แห่งประชาธิปไตย ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ ด้านประวัติศาสตร์เหตุการณ์ ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ ด้านอื่นๆ

1.7 ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน

ความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันเริ่มปรากฏชัด เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2548 นายสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นผู้นำกลุ่มพันธมิตรขับไล่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จนกระทั่งเป็นชนวนก่อให้เกิดการทำรัฐประหารนำโดย พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน จากนั้นแต่งตั้ง

พล.อสุรยุทธ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี จนกระทั่งลูกกลมมาเป็นการแบ่งฝ่าย แบ่งสีและเกิดเหตุการณ์รุนแรงมากขึ้นในประเทศไทย วรรณกรรมในช่วงนี้มุ่งสะท้อนสภาพดังกล่าวอย่างตรงไปตรงมาก็จริงแต่ก็แฝงไว้ด้วยวรรณศิลป์และการเชื่อมโยงเหตุการณ์ปกติในชีวิตประจำวันเข้าไปในความขัดแย้งดังกล่าว เช่นนักเขียนอาสเสนสภาพครอบครัว การใช้ชีวิตประจำวันที่มีอิทธิพลของความขัดแย้งดังกล่าวไว้ในเนื้อหา หลายเรื่องสร้างความสะเทือนใจให้กับผู้อ่าน และทำให้

ถูกคิดว่า เราจะยุติความขัดแย้งรุนแรงนี้ลงได้อย่างไร เรื่องสั้นที่นำเสนอประเด็นดังกล่าว ได้แก่ เรื่องสั้นระดับประชาชนทั่วไป ได้แก่ กว่าจะรู้เตียงสา มองจากที่สูง กล่องสนุ่ของพ่อ ผู้รับผิดชอบ อาหารมือค้ำ สี่แยกสมมุติ ไปให้ถึงจุดหมาย เพราะชงฝิ่นนั้น บนไหล่ทาง มหกรรมคอนเสิร์ตของคนเฒ่าคนแก่ อาหารมือค้ำ สี่แยกสมมุติ สะพาน

บทกวีการเมือง ได้แก่ สามัคคีมีช่องว่าง ในที่สุด ปีกแห่งเสรีภาพ ยิ่งตื่นเช้ายิ่งพบศพบความรัก เคารพชง ต้นไม้และฝูงนกบนแผ่นดินเดียวกัน ได้ฝิ่นชง ไบหน้าเปื้อนเลือดของชาวอารยะ ประชาธิปไตยในครอบครัว พื้นที่การเมืองในหัวใจ นาฬิกาสงคราม แก้วไขที่คน

1.8 ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้

ปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นมานาน โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ความขัดแย้งได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้า ได้นำเสนอประเด็นปัญหาไว้ค่อนข้างมาก และผลงานอยู่ในระดับรางวัลชนะเลิศเป็นส่วนใหญ่ ดังนี้

เรื่องสั้นระดับประชาชนทั่วไป ได้แก่ กว่าจะรู้เตียงสา มองจากที่สูง กล่องสนุ่ของพ่อ ผู้รับผิดชอบ อาหารมือค้ำ สี่แยกสมมุติ ไปให้ถึงจุดหมาย เพราะชงฝิ่นนั้น บนไหล่ทาง มหกรรมคอนเสิร์ตของคนเฒ่าคนแก่ อาหารมือค้ำ สี่แยกสมมุติ สะพาน และเรื่อง แกง

ในส่วนบทกวีการเมือง ได้แก่ สามัคคีมีช่องว่าง ในที่สุด ปีกแห่งเสรีภาพ ยิ่งตื่นเช้ายิ่งพบศพบความรัก เคารพชง ต้นไม้และฝูงนกบนแผ่นดินเดียวกัน ได้ฝิ่นชง ไบหน้าเปื้อนเลือดของชาวอารยะ ประชาธิปไตยในครอบครัว พื้นที่การเมืองในหัวใจ นาฬิกาสงคราม แก้วไขที่คน

1.9 ประวัติศาสตร์เหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ

เรื่องสั้นการเมืองส่วนหนึ่งมุ่งสะท้อนภาพการเรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ ส่วนใหญ่นำเสนอในลักษณะของประวัติศาสตร์เพื่อให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ เป็นการเสียดสีของคนรุ่นก่อน และนำมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเรื่องสั้นในกลุ่มนี้ได้แก่

เรื่องสั้นระดับประชาชนทั่วไป ม้าจี้-ผีเจ้านาย วีรชนนิรนาม แนวนรบแห่งอุดมการณ์ อนุสาวรีย์ ผู้ป่วย

บทกวีระดับประชาชนทั่วไปมีมุมมองสะท้อนประเด็นดังกล่าว ได้แก่ คือ ประชาชน การร้องขอของแผ่นดิน และ ตุลาคม

1.10 ด้านอื่นๆ

ในด้านนี้ส่วนหนึ่งจะเป็นการสะท้อนภาพการเมืองในมุมมองของเศรษฐกิจ เช่น ยุคทองสบู่แตก สังคมทุนนิยม การดำเนินชีวิตประจำวันที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำและมีปัญหา ตลอดจนแนวคิดของคนในสังคมที่เน้นและนิยมวัตถุมมากกว่าคุณค่าด้านจิตใจ เรื่องสั้นที่สะท้อนด้านนี้ ได้แก่

เรื่องสั้นระดับประชาชน นกหลง ฮัลโหล เสนอภาพการเมืองในด้านเศรษฐกิจ ยุคทองสบู่แตก และสังคมแบบทุนนิยม ตานะฮ์อูมี แผ่นดินมาตุภูมิ สะท้อนภาพของการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการพัฒนาทางวัตถุ และมุมมองด้านศาสนา เล็กเล็ก เสนอภาพนักการเมืองมีการกระทำเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง วันใหม่ เสนอภาพการร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2550 และการล้มรัฐธรรมนูญ หานานบุญชายข้าว สะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจ ชาวณาการถูกเอารัดเอาเปรียบจาก การเมือง ทำให้ต้องแก้ปัญหาโดยลูกสาวต้องแต่งงานกับคนญี่ปุ่นเมื่อหมดหนทาง

บทกวีระดับประชาชน ได้แก่ หัวหน้าห้อง มองประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้ง หัวหน้าห้องเรียน กว่าจะมีวันนี้ บทกวี เชิดชูประชาธิปไตยที่ต้องแลกมาด้วยเลือดเนื้อ บทกวี ใต้ฟ้าประชาธิปไตย มองประชาธิปไตยในเชิงบวกที่ต้องแลกมาด้วยเลือดเนื้อ การมองประชาธิปไตยในเชิงบวก ได้แก่ บทกวียอดหญ้ากับฟ้าฝน การเมือง (คล้าย) เรื่องกีฬา คนดีศรีสภา ปลุกเสรี ปลุกป่า ปลุกคน รัฐนาวาประชาธิปไตย ล้อมรั้วสิทธิเสรี สวัสดิ์ สืบรอยเท้า สานรอยไทย ปักจัญแห่งชีวิต สะท้อนภาพระบบทุนนิยมในสังคมปัจจุบัน คู่ทางเลือกที่สมดุล มองว่าประชาธิปไตยควรมีธรรมะเป็นส่วนประกอบที่สมดุล การมองประชาธิปไตยในแง่ลบ มลพิษของการเมือง แผ่นดินของเรา มองประชาธิปไตยอยู่ในชีวิตประจำวัน

ในภาพรวมของวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ทั้ง 7 เล่ม จะเห็นว่ามีเนื้อหาที่หลากหลาย ซึ่งล้วนแต่มุ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มองว่า ยังไม่สมบูรณ์ สะท้อนความต้องการที่อยากเห็นประชาธิปไตยในอุดมคติ ตลอดจนสะท้อนปัญหาการเมืองในปัจจุบัน ทั้งประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง ประเด็นความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ ปัญหาการถูกอำนาจมืด การกดขี่จากนักการเมืองและข้าราชการ ตลอดจนมีมุมมองด้านบวกต่อประชาธิปไตย ด้วยหวังว่า จะเป็นต้นกล้าที่กำลังเติบโตในวันหนึ่ง ซึ่งจะเห็นว่าในมุมมองเชิงบวกนั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปของบทกวีระดับเยาวชน ทำให้เห็นมุมมองของเยาวชนของชาติเกี่ยวกับการเมืองได้ในระดับหนึ่ง

ในการนำเสนอภาพการเมืองผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ทำให้มองเห็นภาพของการเมืองในยุคสมัยนั้นได้อย่างเด่นชัดพอสมควร ดังที่ ตรีศิลป์ บุญจรรย์ (2547: คำนำ) มีความเห็นว่า นักเขียนมีหน้าที่สะท้อนสังคม ซึ่งวรรณกรรมไม่ว่าเล่มใด ย่อมสัมพันธ์กับสังคมในช่วงที่วรรณกรรมเรื่องนั้น ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้น นอกจากนั้นวรรณกรรมเรื่องหนึ่งๆ มีหลากหลายมิติแห่งความหมาย ซึ่งจะทำให้วรรณกรรมมีคุณค่ามากขึ้น การสะท้อนภาพการคอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นการบันทึกประวัติศาสตร์ทางความคิดและจิตใจของมนุษยชาติในช่วงเวลาหนึ่ง แม้ว่าผู้เขียนอาจไม่ได้ตั้งใจก็ตาม

ซึ่งวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ทั้ง 7 เล่มได้ทำหน้าที่สะท้อนภาพการเมืองในยุคสมัยไว้ได้อย่างหลากหลาย และมีคุณค่าน่าสนใจ สอดคล้องกับการศึกษา คณะกรรมการพัฒนาประชาธิปไตย (คปท.) (2538: 18-22) ได้วิเคราะห์จุดอ่อนของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมไทยที่จะต้องแก้ไข สรุปได้ว่าจุดอ่อนที่มีผลโดยตรงต่อเสถียรภาพของระบบการเมือง ได้แก่ มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง (15 ฉบับ ใน 60 ปี) โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักการที่เกี่ยวกับโครงสร้าง องค์กร กลไก และกระบวนการที่บรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับที่เป็นนัยสำคัญเพื่อแก้ปัญหของระบบอย่างแท้จริง มีการทุจริต คอร์รัปชัน โดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงเกิดขึ้นตลอดเวลา มีการแข่งขันกันทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการซื้อเสียงหรือวิธีอื่น และ ระบบการบังคับให้สังกัดพรรคทำให้พรรคอยู่ได้อำนาจของคนไม่กี่คนที่ลงทุนให้พรรค

2. นำข้อมูลที่จำแนกรายด้านมาวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองผ่านงานวรรณกรรมในแต่ละปีช่วง พ.ศ. 2545-2551 โดยจำแนกประเภทของงานวรรณกรรม ดังนี้

- 2.1 ประเภทเรื่องสั้นระดับประชาชน มีจำนวน 79 เรื่อง
- 2.2 ประเภทเรื่องสั้นระดับเยาวชน มีจำนวน 9 เรื่อง
- 2.3 ประเภทบทกวีระดับประชาชน มีจำนวน 65 เรื่อง
- 2.4 ประเภทบทกวีระดับเยาวชน มีจำนวน 17 เรื่อง

เรื่องสั้นวรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าช่วง พ.ศ. 2545-2551

วรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้าช่วง พ.ศ. 2545-2551 มีจำนวน 7 เล่ม ดังนี้
เล่มที่ 1 คืบเดือนเพ็ญ พ.ศ. 2545 มีเรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 11 เรื่อง
รายละเอียด ดังนี้

- เรื่องที่ 1 คินเดือนเพ็ญ ผู้แต่ง คือ อุเทน พรหมแดง ได้รับรางวัลชนะเลิศ
 เรื่องที่ 2 เรื่องนี้เรื่องนั้น เรื่องเดียวกัน ผู้แต่งคือ หลงบุเรศ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ
 เรื่องที่ 3 กว่าจะรู้เดียงสา ผู้แต่งคือ วิชระ เพชรทอง
 เรื่องที่ 4 จดหมายจากชายชรา ผู้แต่งคือ ลอย เหนือดี
 เรื่องที่ 5 ตะแอก ผู้แต่งคือ วินทกานต์
 เรื่องที่ 6 นางรำ ผู้แต่งคือ ก้าววิโรจน์ คำจำนงค์
 เรื่องที่ 7 บิน ผู้แต่งคือ ดอกไม้แก้ว
 เรื่องที่ 8 ประชาธิปไตยในทางลัด ผู้แต่งคือ แสงทอง บาลธนจักร์
 เรื่องที่ 9 ผู้มีสิทธิ์ ผู้แต่งคือ ไชยา วรรณศรี
 เรื่องที่ 10 ภาพเก่า ผู้แต่งคือ ชาดิณรงค์ วิสตุกุล
 เรื่องที่ 11 มองจากที่สูง ผู้แต่งคือ ไพบุลย์ พันธุ์เมือง
 ในเล่ม “คินเดือนเพ็ญ” นี้ ไม่มีการประกวดเรื่องสั้นและบทกวีระดับเยาวชน
 เล่มที่ 2 พานแว่นฟ้า พ.ศ. 2546 มีเรื่องสั้นระดับประชาชน จำนวน 12 เรื่อง เรื่องสั้น

ระดับเยาวชนจำนวน 4 เรื่อง บทกวีระดับประชาชน จำนวน 9 บท บทกวีระดับเยาวชน จำนวน 8
 บท รายละเอียด ดังนี้

เรื่องสั้นระดับประชาชน จำนวน 12 เรื่อง

- เรื่องที่ 1 เนื้อคมพยัคฆ์ ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลชนะเลิศ
 เรื่องที่ 2 กล้องสบู่ของพ่อ ผู้แต่งคือ วิน วนาคร ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ
 เรื่องที่ 3 ทางเลือก ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เจริญศรี ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 4 นกหลง ผู้แต่งคือ สากร พูนสุข ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 5 นักเล่นนิทานยามราตรี ผู้แต่งคือ สากร พูนสุข ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 6 ผู้ป่วย ผู้แต่งคือ พจนารถ พจนานาปกรณ์ ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 7 ผ้าพับ ผู้แต่งคือ สมใจ สมคิด ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 8 ม้าขี้ - ผีเจ้านาย ผู้แต่งคือ ชัญวลี ศรีสุโข ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 9 วีรชนนิรนาม ผู้แต่งคือ สมใจ สมคิด ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 10 สมดุลใหม่ ผู้แต่งคือ ยอดดา สะเซ็มเซ็ง ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 11 อุดมการณ์แห่งรัก ผู้แต่งคือ ประมุข สัจจวิเศษ ได้รับรางวัลชมเชย
 เรื่องที่ 12 ฮัลโหล! ผู้แต่งคือ กร ศิริวัฒน์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นระดับเยาวชนจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่

เรื่องที่ 1 เรื่องเล่าจากขุนเขา ผู้แต่งคือ วินทกานท์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เรื่องที่ 2 ความในใจ ผู้แต่งคือ ใจเดียว ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

เรื่องที่ 3 ภารโรงกับรัฐมนตรี ผู้แต่งคือ นคร กิ่งไทร ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 4 แนวรบแห่งอุดมการณ์ ผู้แต่งคือ พิริยะ ตระกูลสว่าง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับประชาชน จำนวน 9 บท

บทกวีที่ 1 ต้นกล้า ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 หัวหน้าห้อง ผู้แต่งคือ ปณิธิ ภูศรีเทศ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

บทกวีที่ 3 กว่าจะมีวันนี้ ผู้แต่งคือ ชัชพล จรกลิ่น ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 ใต้ฟ้าประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ บุญชัย ต้นสกุล ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 ไทยไม่สิ้นความเป็นไทย ผู้แต่งคือ มิ่งขวัญ กิตติวรรณกร ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 6 ประชาธิปไตยในหัวใจฉัน ผู้แต่งคือ ไพรินทร์ พันธวงศ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 7 ปล่อยศิไปเถิด ผู้แต่งคือ ไพบุลย์ พันธุ์เมือง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 8 มือ ผู้แต่งคือ นิยม เจริญโท ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 9 อำนาจในมือคือของใคร ผู้แต่งคือ สุรเดช แสงแก้ว ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับเยาวชน จำนวน 8 บท

บทกวีที่ 1 คือประชาชน ผู้แต่งคือ ศิระณัฐ วิทยารธรรมรัช ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 เสริมประชาธิปไตยไทยมั่นคง ผู้แต่งคือ อาภากร วรรณสุนทรยา ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

บทกวีที่ 3 การปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ผู้แต่งคือ ไววิทย์ หนูเอก ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 ความหวังของพ่อ ผู้แต่งคือ เด็กหญิงเบญจมาศ บุญประกอบ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 แต่ประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ เด็กหญิงสุญญาตา เมียนละม้าย ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 6 ประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ หทัยชนก พวงใส ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 7 ประชาธิปไตยยอมอยู่ในไทยทุกคน ผู้แต่งคือ เด็กหญิงวราญา วงศ์ตันฮวด ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 8 ลิเกลิเก ผู้แต่งคือ ณรงค์กร ศรีดี ได้รับรางวัลชมเชย

เล่มที่ 3 ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ ปี พ.ศ. 2547 มีเรื่องสั้นระดับประชาชน จำนวน 12 เรื่อง เรื่องสั้นระดับเยาวชนจำนวน 5 เรื่อง บทกวีระดับประชาชน จำนวน 12 บท บทกวีระดับเยาวชน จำนวน 9 บท

เรื่องสั้นระดับประชาชน จำนวน 12 เรื่อง รายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ ผู้แต่งคือ นพ ปัทมาวิวัฒน์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เรื่องที่ 2 ปัจจัยแห่งชีวิต ผู้แต่งคือ อชวัญยืน ลูกจันทร์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

เรื่องที่ 3 กลับจากสมรภูมิ ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 4 ไก่ลงร้าน ผู้แต่งคือ กร ศิริวัฒน์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 5 ค่าแรงที่รอคอย ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เจริญศรี ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 6 งานลับ ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 7 มะเส้า ผู้ไม่มีหมายเลข ผู้แต่งคือ ประกาศิต แมนไชสงค์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 8 เมืองคนหาย ผู้แต่งคือ วินทกานท์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 9 เมื่อวันนั้น..มาถึง ผู้แต่งคือ ยงยุทธ หนูเนียม ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 10 ระบายหูน ผู้แต่งคือ ชัญวลี ศรีสุโข ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 11 รากาของแผ่นดิน ผู้แต่งคือ อนุสรณ์ มาราสา ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 12 รางวัลของแม่ ผู้แต่งคือ วิน วนาคร ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นระดับเยาวชนจำนวน 5 เรื่อง

เรื่องที่ 1 ผู้พิทักษ์ ผู้แต่งคือ เด็กหญิงนิลุบล บุตรชัย ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เรื่องที่ 2 แม่มุมที่แตกต่าง ผู้แต่งคือ ศุภชัย ขุนจร ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

เรื่องที่ 3 บทพิสูจน์ ... โลก...ความจริง (แสนโหดร้าย) ผู้แต่งคือ ธนา อัครมาศ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 4 ฟ้ายาง ผู้แต่งคือ เด็กหญิงวลัยลักษณ์ สมจินดา ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 5 เมล็ดพันธ์แห่งประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ พินทิพย์ ลายธีรพงศ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับประชาชนจำนวน 12 บท

บทกวีที่ 1 ตลาดการเมือง ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 บ้านของเรา ผู้แต่งคือ สุขุม คำภู่อ่อน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

บทกวีที่ 3 กรรมกรต่อกลอนกับนักการเมือง ผู้แต่งคือ ชาร ธรรมโฆษณ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 คำร้องขอของแผ่นดิน ผู้แต่งคือ เขาว์ศิลป์ จินดาละออง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 ทางแสงดาว ผู้แต่งคือ ศิระพล อักษรพันธ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 6 ทิพย์ดุริยางค์ ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 7 เพลงหม่นบนผ้าเก่า ผู้แต่งคือ สัจญา พานิชยเวช ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 8 แม่เฒ่า ผู้แต่งคือ อุเทน พรหมแดง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 9 ดอกหญ้ากับฟ้าฝน ผู้แต่งคือ กัมปนาท แสงทอง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 10 ริริข้าวสาร ลาน อบต. ผู้แต่งคือ สมใจ สมคิด ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 11 สามเฒ่าแห่งชาติ ผู้แต่งคือ กอญกยูง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 12 อุทยานประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ วิสุทธิ์ ขาวเนียม ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับเยาวชน จำนวน 9 บท

บทกวีที่ 1 ประชาธิปไตยอยู่ไหนหรือ ผู้แต่งคือ วันนิศา คำทรัพย์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 ป่า...ประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ พิมพิไทย โลหิตคุปต์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 3 การเมือง (คล้ายเรื่องกีฬา) ผู้แต่งคือ วันนิศา คำทรัพย์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 คนดีศรีสภา ผู้แต่งคือ เด็กชายสุทธิวัฒน์ ผลมะขาม ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 ปลุกเสรี ผู้แต่งคือ อากานรี ชาวโพธิ์เอน ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 6 ปลุกป่า...ปลุกคน ผู้แต่งคือ เด็กหญิงนรินิตย์ อึ้งปรกรณ์แก้ว ได้รับรางวัล

ชมเชย

บทกวีที่ 7 รั้วนาวิ ประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ เด็กหญิงชนกนันท์ ชนตดมพันธ์ ได้รับ

รางวัลชมเชย

บทกวีที่ 8 ล้อมรั้วสิทธิเสรี ผู้แต่งคือ เด็กหญิงรัตพร รอดเนียม ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 9 สวัสดิ์ ผู้แต่งคือ เกรียงไกร สารทะทะ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 10 สิบรอยเท้าसानรอยไทย ผู้แต่งคือ ไชยวุฒิ รักษา ได้รับรางวัลชมเชย

เล่มที่ 4 วาแสงแห่งศรัทธา ปี พ.ศ. 2548 มีเรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 8 เรื่อง บท

กวีระดับประชาชน จำนวน 8 บท

เรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 8 เรื่อง รายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 วาแสงแห่งศรัทธา ผู้แต่งคือ วัชระ สัจจสารสิน ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เรื่องที่ 2 อุดมการณ์ของคนเผาผี ผู้แต่งคือ ดร.ณิ เชนานุสรณ์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

เรื่องที่ 3 วิถีแห่งสัตว์ ผู้แต่งคือ เริงณรงค์ เกตุพินิจ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 4 ไม่น่า ผู้แต่งคือ กร ศิริวัฒน์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 5 เล็กเล็ก ผู้แต่งคือ ธิปธารา ชินทนต์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 6 แผ่นดินของใคร ผู้แต่งคือ อรุมา แซ่เตียว ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 7 กว่าจะรุ่งนี้จะมาเขียน ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เริงศรี ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 8 ปั้นเลขเป็นตัว ผู้แต่งคือ ชัญวลี ศรีสุโข ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับประชาชน จำนวน 8 บท

บทกวีที่ 1 นาฬิกาสงคราม ผู้แต่งคือ วิสุทธิ์ ขาวเนียม ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 สิทธิของปวงชนบนแผ่นดิน ผู้แต่งคือ วศิณี ศัลยคุปต์ ได้รับรางวัลรอง

ชนะเลิศ

บทกวีที่ 3 การเมือง ผู้แต่งคือ นิยม เจริญโท ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 คำฝากจากคนรุ่นก่อน ผู้แต่งคือ ศรีสุพร แจ่มอัน ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 ภาพสามมิติของประชาธิปไตยไทย ผู้แต่งคือ เพิ่มบุญ เปลี่ยนภู ได้รับรางวัล

ชมเชย

บทกวีที่ 6 สี่ปีที่เปล่าเปลี่ยว ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 7 อำนาจแห่งปวงชน คต.ระวินทร์ ทองสิมา ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 8 ทิพยธาตุ ผู้แต่งคือ นายสุขุมพจน์ คำสุขุม ได้รับรางวัลชมเชย

เล่มที่ 5 การจากไปของนกเค้า ปี พ.ศ. 2549 มีเรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 12 เรื่อง

บทกวีระดับประชาชน จำนวน 12 บท

เรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 12 เรื่อง

เรื่องที่ 1 การจากไปของนกเค้า ผู้แต่งคือ วิน วนาคกร ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เรื่องที่ 2 ความหวังจากถังขยะ ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

เรื่องที่ 3 จัคนา ผู้แต่งคือ ถนอม ขุนเพชร ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 4 ชนชั้นแห่งดอกไม้ ผู้แต่งคือ เกษฎา ศรีวัฒนเมธากุล ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 5 เท่าไหร่? ผู้แต่งคือ กร ศรีวัฒนโธ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 6 ผู้พิทักษ์ ผู้แต่งคือ ประภาสิต คนไว ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 7 ผู้รับผิดชอบ ผู้แต่งคือ วุฒิ วัชรระ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 8 แพ้คัดเข้า ผู้แต่งคือ กรกต บุตรสิม ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 9 มือสุดท้าย ผู้แต่งคือ ชาร ยุทธชัยบดินทร์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 10 อนุสาวรีย์ ผู้แต่งคือ ผา นางคอย ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 11 อาหารมือคำ ผู้แต่งคือ อุเทน พรหมแดง ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 12 ไอ้เกล็ดทอง ผู้แต่งคือ หญ้าดอกขาว ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับประชาชน จำนวน 12 บท

บทกวีที่ 1 บทอาชยานกล่อมลูก: ภาคประชาธิปไตยในมือเรา ผู้แต่งคือ พัฒนะ ปฐมพงศ์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 คำร้องขอ ซอบาริยะห์ ผู้แต่งคือ ที่จันทร์ ทอฉาย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

บทกวีที่ 3 แก้วใจที่คน ผู้แต่งคือ พรปวีณา นางาม ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 คุยกับแม่ ผู้แต่งคือ ปณิธิ ภูศรีเทศ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 ตุลาคม ผู้แต่งคือ จามรี ต้นไพฑูรย์ดิถี ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 6 บนหลังม้าศึก ผู้แต่งคือ อภิชาติ จันทร์แดง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 7 ประชาธิปไตยในแผ่นดิน ผู้แต่งคือ กอนกฤษ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 8 มหกรรมการเมืองไทย ผู้แต่งคือ สำราย เพ็ชรชัย ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 9 เรือนหลังใหญ่ ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 10 สนั่นฟ้า ดาดาว ผู้แต่งคือ อสิริวิศ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 11 สู่ทางเลือกที่สมดุล ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 12 เสี่ยงเพรียกถึงดอกขจร ผู้แต่งคือ สุระ พิริยพงศ์ ได้รับรางวัลชมเชย

เล่มที่ 6 เราตกอยู่ในสมรภูมिरบเสียแล้ว แม่มั่น พ.ศ. 2550 มีเรื่องสั้นระดับประชาชน จำนวน 12 เรื่อง บทกวีระดับประชาชน จำนวน 12 บท

เรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 12 เรื่อง รายละเอียด ดังนี้

เรื่องสั้นที่ 1 เราตกอยู่ในสมรภูมिरบเสียแล้ว แม่มั่น ผู้แต่งคือ คุณิต หวัน ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เรื่องสั้นที่ 2 แมวป่วย ผู้แต่งคือ วารุ วิชรรัตน์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

เรื่องสั้นที่ 3 แกง ผู้แต่งคือ กันต์ธร อักษรนำ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 4 ไข่ประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ กัมปนาท แสงทอง ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 5 ในทศนะของคนบาป ผู้แต่งคือ เฉช อัคร ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 6 ผู้ถูกเช็ดเตี๋ย ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 7 ผู้เฒ่า ผู้แต่งคือ เริงณรงค์ เจตุพินิจ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 8 ผู้ว่าฯ กินถ้วยเดียว ผู้แต่งคือ พจนารถ พจนปกรณ์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 9 ลมหายใจของแม่ ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เริงศรี ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 10 วันใหม่ ผู้แต่งคือ คชคณาธิปไตย ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 11 ลีแยกสมมุติ ผู้แต่งคือ สิริมงคล แท้สูงเนิน ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องสั้นที่ 12 หมูบ้านสีแดง ผู้แต่งคือ อนุสรณ มาราสา ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับประชาชน จำนวน 12 บท

บทกวีที่ 1 จดหมายจากแม่ ผู้แต่งคือ ปันฉน์ เลิศชนกุล ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 เพลงละเมอของเด็กชายและเพลงกล่อมของแม่ ผู้แต่งคือ อันวาร์ หะซัน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

บทกวีที่ 3 กาลเวลาแห่งประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ สิชล สะอิมิ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 คือสิทธิ์อันศักดิ์สิทธิ์ ผู้แต่งคือ สุระ พิริยพงศ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 ตำนานประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ เชาว์ศิลป์ จินดาละออง ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 6 บทสนทนาของลุงแก่กับรอฮีมกลางศาลาชนแดน ผู้แต่งคือ ชาร ธรรม โฆษณ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 7 ปรัชญาของยาย ผู้แต่งคือ นายทิวา ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 8 ปลุก! ประชาธิปไตย ผู้แต่งคือ พัฒนะ ปฐมพงศ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 9 เปลวเทียนแห่งแผ่นดิน ผู้แต่งคือ ภูวดล ภูภัทรโยธิน ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 10 มือ ผู้แต่งคือ มุกจัน ฉาย ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 11 ยิ่งตื่นเช้ายิ่งพบศพบความรัก ผู้แต่งคือ วิสุทธิ์ ขาวเนียม ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 12 วิภกรรมซึ่งไม่มีวีรชน ผู้แต่งคือ เสกสรร โรจนเมธากุล ได้รับรางวัลชมเชย

เล่มที่ 7 สะพาน พ.ศ. 2551 มีเรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 12 เรื่อง บทกวีระดับประชาชน จำนวน 12 บท

เรื่องสั้นระดับประชาชนจำนวน 12 เรื่อง รายละเอียด ดังนี้

เรื่องที่ 1 สะพาน ผู้แต่งคือ วัฒน์ ขวงแก้ว ได้รับรางวัลชนะเลิศ

เรื่องที่ 2 มหกรรมคอนเสิร์ตของคนเฒ่าคนแก่ ผู้แต่งคือ วีรพงศ์ สุนทรนัฏตราวัฒน์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

เรื่องที่ 3 ข้อพิพาทระหว่างนายกเทศมนตรีกับช่างตัดผม ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 4 เด็กหญิงผู้ฝันอยากเป็นนายกรัฐมนตรี ผู้แต่งคือ ประภาสิต คนไว ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 5 ตามปกติ ผู้แต่งคือ นรพัฒน์ก ประณูทนรพาล ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 6 ในที่สุด ผู้แต่งคือ สิริมงคล แท้สูงเนิน ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 7 ประชาธิปไตยในดอกไม้ไฟ ผู้แต่งคือ บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 8 ปีกแห่งเสรีภาพ ผู้แต่งคือ เกริกศิษย์ พละมาตร ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 9 ไปให้ถึงจุดหมาย ผู้แต่งคือ ชมัยพร มาลัยทัต ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 10 เพราะชงผืนนั้น ผู้แต่งคือ จันทรา รัศมีทอง ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 11 มีก่องวัสดุบนไหล่ทาง ผู้แต่งคือ มนตรี ศรียงค์ ได้รับรางวัลชมเชย

เรื่องที่ 12 นานานบุญชายข้าว ผู้แต่งคือ ฉัฐวัฒน์ อุทธีกร ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีระดับประชาชน จำนวน 12 บท

บทกวีที่ 1 แบบนี้ใหม่ ผู้แต่งคือ สายฝน ตรีนาวงษ์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ

บทกวีที่ 2 สามัคคีมีช่องว่าง ผู้แต่งคือ ทิพย์ ญาคา ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ

บทกวีที่ 3 การแสวงหา ผู้แต่งคือ ณรงค์ อิ่มเย็น ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 4 เคารพชง ผู้แต่งคือ พัฒนะ ปฐมพงศ์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 5 ต้นไม้และฝูงนกบนแผ่นดินเดียวกัน ผู้แต่งคือ ภูวศล ภูภัทร โยธิน ได้รับ

รางวัลชมเชย

บทกวีที่ 6 ใต้ผืนธง ผู้แต่งคือ กัญจนพร ยุธตา ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 7 ใบหน้า (เพื่อนเลื้อยของ) อารยะ ผู้แต่งคือ อังคาร จันทาทิพย์ ได้รับรางวัล

ชมเชย

บทกวีที่ 8 ประชาธิปไตยในครอบครัว ผู้แต่งคือ นนทวรรณ บุญวงษ์ ได้รับรางวัล

ชมเชย

บทกวีที่ 9 พื้นที่...การเมืองในหัวใจ ผู้แต่งคือ อภินันท์ สิริรัตนกิตต์ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 10 แผ่นดินของเรา ผู้แต่งคือ จามรี ต้นไพฑูรย์ดิถี ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 11 มลพิษของการเมือง ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ ได้รับรางวัลชมเชย

บทกวีที่ 12 รอคอยวันฝันเป็นจริง ผู้แต่งคือ มลฤดี คำภูมิ ได้รับรางวัลชมเชย

วิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองผ่านงานวรรณกรรมพานแว่นฟ้าช่วง พ.ศ. 2545-2551 โดยจำแนก

ประเภทของงานวรรณกรรม ดังนี้

1. ประเภทเรื่องสั้นระดับประชาชน
2. ประเภทเรื่องสั้นระดับเยาวชน
3. ประเภทบทกวีระดับประชาชน
4. ประเภทบทกวีระดับเยาวชน

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 1 พ.ศ. 2545 “คืนเดือนเพ็ญ”

ประเภทเรื่องสั้นระดับประชาชน เรื่องที่ได้รับรางวัลชนะเลิศได้แก่ “คืนเดือนเพ็ญ” ของอุเทน พรหมแดง เรื่องสั้นเรื่องนี้นำเสนอประเด็นปัญหาการเมืองในหลายด้านด้วยกัน ซึ่งถ้าจะ

มองปัญหาการเมืองที่ผ่านมามาจนถึง พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นปีที่มีการนำเสนอเรื่องสั้นเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า การเมืองช่วงที่ผ่านมาจะเป็นเรื่องการทุจริตคอร์รัปชัน การเลือกตั้งไม่เป็นไปตามครรลอง ประชาธิปไตยมีการใช้เงินซื้อเสียง และมีเหตุการณ์สำคัญได้แก่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ซึ่งในเรื่องนี้ แม้ผู้เขียนจะไม่ได้ระบุนายละเอียดไว้อย่างชัดเจน แต่ก็พอจะคาดเดาเหตุการณ์ดังกล่าวได้ว่าเกิดในช่วงใด

“...มีเหตุการณ์ลูกชายจากในกรุงมาถึงแก เขาจากแกไปอีกคนเสียแล้วอย่างไม่คาดฝัน ว่ากันว่าเขาล้มพับจบชีวิตจมกองเลือด ขณะอุดมการณ์อันดิ่งมปะทะกับอำนาจมืด พายุฤดูโหดในฤดูร้อนปีนั้นกวาดวิญญาณนับร้อยนับพันดวงแตกสลาย...” (คืนเดือนเพ็ญ 2545: 25)

นอกจากนั้น ตัวละครเฒ่าเที่ยงซึ่งต้องสูญเสียลูกชายไปในเหตุการณ์ทางการเมือง ก็เปลี่ยนไปจากชาวบ้านที่ไม่สนใจการเมืองมาสนใจการเมืองมากขึ้น และเฒ่าเที่ยงก็ต้องการให้บ้านเมืองมีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่เมื่อมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านขึ้น มีการให้เงินเพื่อซื้อเสียง เฒ่าเที่ยงจึงคิดทำลายแผนการนั้นด้วยการไปเผาโรงเก็บของของนายชูชาติที่ทุจริตในการเลือกตั้งครั้งนี้ แต่ผลที่เฒ่าเที่ยงได้รับก็คือความตาย จะเห็นว่าผู้เขียนสะท้อนภาพหลายด้านของการเมือง ได้แก่ การเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ การเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ นำเสนอภาพการคอร์รัปชันของนักการเมือง การเรียกร้องความเป็นธรรม ตลอดจนแสดงให้เห็นถึงการถูกกดขี่จากอำนาจรัฐ

ในเรื่อง “ประชาธิปไตยในทางลัด” ผู้แต่งคือ แสงทอง บาลชนจักร์และเรื่อง “ผู้มีสิทธิ์” ผู้แต่งคือ ไชยา วรรณศรี สะท้อนให้เห็นภาพการเมืองใน 3 ประเด็นคือการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ การเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ และการคอร์รัปชันของนักการเมือง โดยในเรื่องแรกได้นำเสนอการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ผ่านตัวละครที่เป็นผู้แทนราษฎรตอบคำถามชาวบ้านว่าผู้แทนฯมีหน้าที่อะไร

“... จริงๆ แล้วตามรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ กำหนดให้มีหน้าที่หลักสามอย่างคือ หนึ่งไปออกกฎหมายมาเพื่อมาบังคับใช้กับคนทั้งประเทศ สองคอยควบคุมการทำงานของรัฐบาล ส่วนข้อสามนั้นทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบในเรื่องที่สำคัญๆ เช่น การประกาศสงครามกับต่างชาติ การทำสนธิสัญญาสำคัญกับต่างประเทศ เป็นต้น นี่คือน้ำที่ของผู้แทนที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้” (คืนเดือนเพ็ญ, 2545: 167) (สรุปเรื่องให้เห็นด้วย)

เรื่องสั้นเรื่องนี้ยังได้นำเสนอประเด็นการคอร์รัปชันของนักการเมือง และประชาธิปไตยในอุดมคติไว้อย่างชัดเจน โดยสร้างให้ตัวละคร “เอก” ซึ่งเป็นผู้แทนราษฎรมีภารกิจสำคัญต้องรีบไปงานแต่งงานลูกสาวของผู้ใหญ่ในพรรคซึ่งหมายถึงอนาคตทางการเมืองของเขาด้วย แสดงถึงประจบสอพลอเจ้านายเพื่อให้ตนเองได้ตำแหน่ง

“...ไม่ไปไม่ได้งานนี้สำคัญถ้าไม่ไปหมายถึงอนาคตทางการเมือง...” (กินเดียนเพ็ญ, 2545: 169) ขณะที่ชาวบ้านในพื้นที่กำลังเดือดร้อนเรื่องปัญหาน้ำท่วม ผู้เขียนได้เสนอภาพความขัดแย้งในใจของตัวละครระหว่างที่จะเลือกไปงานแต่งงาน เพื่อความก้าวหน้าของตนเองกับอุดมการณ์ของผู้แทนราษฎรที่มีอยู่ในที่สุดเขาก็เลือกที่จะช่วยเหลือประชาชนโดยไม่สนใจความก้าวหน้าทางการเมือง

“...อนาคตทางการเมืองจะเป็นอย่างไรช่างมัน อนาคตของชาวบ้านในคำนี้สำคัญกว่า” เขาตัดสินใจเช่นนั้น (กินเดียนเพ็ญ, 2545: 170)

ขณะที่เรื่อง “ผู้มีสิทธิ” ของไชยา วรรณศรี พูดถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยผู้เขียนสร้างให้ตัวละคร แยกการเมืองออกจากชีวิตประจำวัน และมองว่าการเมืองไม่ใช่เรื่องที่ควรเข้าไปยุ่ง พร้อมทั้งเสนอมุมมองที่ชัดเจนว่า

“...อนาคตทางการเมืองไทยจะต้องพัฒนาดีขึ้นตามลำดับ ผมเชื่อมั่นต่อนักการเมืองรุ่นใหม่ ๆ นักการเมืองที่มีอุดมการณ์นักการเมืองผู้เสียสละ แม้ว่าจะใช้เวลาอีกยาวนานก็ตาม ...แต่นั้นเราจะต้องปลุกเร้าให้ประชาชนทุกสาขาอาชีพให้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่” (กินเดียนเพ็ญ, 2545: 140) จะเห็นว่าเป็นทั้งการเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ และเรียกร้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งแสดงถึงสิทธิและหน้าที่ในรัฐธรรมนูญของประชาชน และ ผู้เขียนมองการเมืองในเชิงอุดมคติ

“...ผมมักยิ้มแทนคำตอบ แม้ผมจะนิยมชมชอบเรื่องการเมือง แต่เชื่อว่าจะต้องไปเล่นการเมืองเสียเอง คนที่มีความรู้ความสามารถในบ้านเมืองเรามีอีกมากมาย ขอเพียงเราได้ทำหน้าที่เท่าที่สิทธิในรัฐธรรมนูญกำหนด น่าจะเป็นสิ่งที่ดี และเราก็จะมีนักการเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต” (กินเดียนเพ็ญ, 2545: 141) และผู้เขียนจบที่ว่า สันเห็นตนเองเป็นนักการเมือง

ในเรื่องสั้น “ภาพเก่า” ของ ชาดิณรงค์ วิสตุกุล ได้แสดงให้เห็นถึง 3 ประเด็น ได้แก่ การเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ การเรียกร้องความเป็นธรรม และแสดงถึงการมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้เขียนได้สร้างตัวละครคือพิณรี เรียกร้องประชาธิปไตยโดยโดยนักศึกษามหาวิทยาลัย ช่วงเดือนตุลาคม และใช้นกพิราบเป็นสัญลักษณ์ของสันติภาพ โดยพิณรีกล่าวว่า

“...รู้ไหม โกเมน นกพิราบเป็นตัวแทนของเสรีภาพ และไม่ใช้เสรีภาพที่แยกตัวโดดเดี่ยว แต่เป็นเสรีภาพที่รวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นตัวอย่างของพลังส่วนรวมเชียวนะ” (กินเดียนเพ็ญ, 2545: 190)

และพิณรีก็เสียชีวิตในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย ผู้เขียนใช้นกพิราบเป็นสัญลักษณ์ของเสรีภาพ ต่อมา ผู้เขียนได้สร้างฉากการประท้วงรัฐบาล โดยมีกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาล และฝ่ายคัดค้าน ทหารยามเปิดประตูให้ผู้สนับสนุนรัฐบาลเข้ามาในทำเนียบรัฐบาล ขณะที่ฝ่าย

คัดค้านอยู่ด้านนอก ประกอบไปด้วยกลุ่มข้าบไล้ กลุ่มเรียกร้องค่าแรง กลุ่มคนตกงาน กลุ่มคนยากจน

“...ผมมองภาพเหล่านั้นด้วยความรู้สึกที่ผิดแผกไปจากเดิม..” (กินเดือนเพ็ญ, 2545: 204) โดยโกเมนได้พบว่า ประชาธิปไตยนั้นยังไม่ได้เป็นอย่างที่ต้องการ เขาเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีในที่สุดเขาตัดสินใจลาออกจากตำแหน่ง เมื่อได้ค้นพบ บันทึกของพิณรีที่ได้เขียนถึงอุดมการณ์ของตนเองในเหตุการณ์ในเดือนตุลาคม ก่อนเสียชีวิตและในบทสุดท้ายที่โกเมนเบรครถจนถูกค้นหลังชนท้าย ด้วยการให้เหตุผลว่า

“...ผมขอโทษ ผมไม่อยากจะฆ่าคนพิราบ”

ส่วนเรื่องสั้น “เรื่องนี้เรื่องนั้นเรื่องเดียวกัน” ผู้แต่งคือ “หลงบุเรศ” นำเสนอประเด็นประชาธิปไตยในอุดมคติ โดยมองว่าการเลือกตั้งเป็นการเลือกคนดี เลือกคนมาใช้งาน เรื่อง “จดหมายจากชายชรา” จะเสนอประเด็นเดียวกัน โดยมองประชาธิปไตยเชิงอุดมคติ ผู้เขียนสร้างตัวละครในรูปแบบเนื้อจริง เป็นชายชราที่เขียนจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีเมื่ออดีตชาติ โดยใช้สัญลักษณ์ของดอกไม้เป็นตัวแทนประชาธิปไตย ชายชราเขียนจดหมายถึงนายกรัฐมนตรีหลายฉบับจนกระทั่งเสียชีวิต และในที่สุดได้กลับมาเกิดใหม่เป็นนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 3150 เขาได้ทำตามความตั้งใจของตนเองเมื่ออดีตชาติ โดยการปลูกดอกไม้ไว้มากมาย ซึ่งการปลูกดอกไม้ทำให้ปัญหาการว่างงานและอาชญากรรมไม่เคยเกิดขึ้นเลยในรัฐบาลนี้ เพราะรายได้หลักของประเทศมาจากการปลูกดอกไม้ ผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นถึงประชาธิปไตยในอุดมคติที่สวยงาม

เรื่องสั้น “อะเออร์” ผู้แต่งคือ “วินทกานต์” (กินเดือนเพ็ญ, 2545: 134) นำเสนอ 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ สิทธิมนุษยชน การถูกกดขี่ และการเรียกร้องความเป็นธรรม ผู้เขียนได้สร้างให้ตัวละครมีปัญหาเรื่องที่ดินที่เคยอยู่มานาน แต่ต้องคืนให้รัฐ ซึ่งเป็นปัญหามานาน และความพยายามที่จะใช้ระบอบประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาแต่คนของรัฐใช้อำนาจมืด ซึ่ง สุดท้ายอะเออร์ก็ถูกยิงตาย (ขยายความให้เห็นประเด็นทั้ง 3 ให้ชัดเจน ว่าอย่างไร)

เรื่องสั้น “นางรำ” ผู้แต่งคือ ก้าววิโรจน์ คำจางค์ (กินเดือนเพ็ญ, 2545: 126) เสนอประเด็นการถูกกดขี่จากนักการเมือง โดยตัวละครนางรำถูกนักการเมืองเกี้ยวพาราสี แต่นางปฏิเสธทำให้เขาเสียหน้า จึงไปฆ่าคนรักของนางรำ

เรื่องสั้น “มองจากที่สูง” ผู้แต่งคือ ไพบุลย์ พันธุ์เมือง เสนอประเด็นการเรียกร้องความเป็นธรรมเช่นเดียวกัน โดยมองการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจในการปกครอง การฆ่าคนที่เห็นต่างอย่างเห็นชีวิตเป็นมดปลวก ผู้เขียนเปรียบเทียบการฆ่ามดกับการฆ่าคนในมุมมองของผู้มีอำนาจไม่แตกต่างกัน

“เราได้รับคำสั่งข้ายามาทางวิทยุว่าให้รีบจัดการยิงพวกมันให้ตายให้หมด ให้เร็วที่สุด อย่าให้การชุมนุมครั้งนี้ยืดเยื้อ เจ้านายเราท่านเข้มแข็งเด็ดขาด ท่านไม่มีความเมตตาให้กับพวกมนุษย์มดปลวกที่คอยกัดแทะสถาบันการปกครอง...” (คืนเดือนเพ็ญ, 2545: 206)

เรื่องสั้น “กว่าจะรู้เดียงสา” ผู้แต่งคือ วัชร เพชรทอง (คืนเดือนเพ็ญ, 2545: 60-75) ได้เสนอประเด็นเหตุการณ์ทางการเมืองในอดีตเมื่อเกิดเหตุการณ์เดือนตุลาคม และได้ข้อสรุปว่า ไม่ว่าลัทธิใดก็ไม่มีแนวความคิดและคุณธรรมยิ่งใหญ่เทียบเท่าในหลวงของเรา

สรุปภาพรวมของรวมเรื่องสั้นวรรณกรรมพานแว่นฟ้าเล่ม 1 พ.ศ. 2545 ในเล่มนี้ไม่มีบทกวีมีแต่เรื่องสั้นระดับประชาชนทั่วไป โดยเนื้อหาเล่มนี้ได้สะท้อนภาพการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเนื้อหาส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และการเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ นอกจากนั้นปัญหาเรื่องการใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงประชาชน การทุจริตคอร์รัปชัน ก็เป็นประเด็นที่วรรณกรรมได้นำเสนอออกมาค่อนข้างรอบด้าน ส่วนการนำเสนอเหตุการณ์เดือนตุลาคม มีนำเสนอเพียงเรื่องเดียว คือ “กว่าจะรู้เดียงสา”

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 2 พ.ศ. 2546 “พานแว่นฟ้า”

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 2 ชื่อเรื่อง “พานแว่นฟ้า” แบ่งเป็นเรื่องสั้นประเภทประชาชนจำนวน 12 เรื่อง เรื่องสั้นการเมืองประเภทเยาวชนจำนวน 4 เรื่อง บทกวีการเมืองประเภทประชาชน จำนวน 9 เรื่อง และบทกวีการเมืองประเภทเยาวชนจำนวน 8 เรื่อง

ในเล่มนี้ในภาพรวมทั้งเรื่องสั้นและบทกวีนำเสนอประเด็นทางการเมืองที่หลากหลายในเกือบทุกประเด็น ดังนี้

เรื่องสั้นประชาชนทั่วไป

เรื่อง “เหนือคัมพัยค์ม์” ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร (พานแว่นฟ้า, 2546: 21-33) ได้รับรางวัลชนะเลิศ นำเสนอประเด็นการคอร์รัปชันของนักการเมือง โดยสร้างตัวละครให้เป็นรัฐมนตรีที่มีความคิดว่า การตระบัดสัตย์เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ และเสนอภาพการสร้างภาพเพื่อให้ตนเองดูดี มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และมีชีวิตอย่างจอมปลอมเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง โดยสร้างตัวละครที่เป็นรัฐมนตรีและได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากค่ายมวยหนึ่ง โดยมีนักมวยดังที่มีชื่อเสียงเป็นตัวช่วยให้ชื่อเสียงของรัฐมนตรีขจรขจาย สุดท้ายเมื่อนักมวยเอกป่วยหนักและอยู่ในสภาพตกอับเหมือนคนบ้า ท่านรัฐมนตรีก็ยังใช้ผลประโยชน์จากคนบ้านั้น

“...แต่เขายังสร้างประโยชน์ให้แก่ผมได้ เขาทำให้เงี้ยวเล็บของผมแข็งแกร่งและคมวับ วาวยิ่งขึ้น ...ฉันจะดูแลตัวเอง ...คัมพัยค์ม์ ดูแลแก่นในฐานะรัฐมนตรีที่มีความเป็นนักการเมืองเต็มกมลสันดาน” (พานแว่นฟ้า, 2546: 33)

เรื่องสั้นที่น่าเสนอ ปัญหาความขัดแย้งของสามจังหวัดชายแดนใต้ มีอยู่เรื่องเดียว ได้แก่ เรื่อง “กล่องสบู่ของพ่อ” ผู้แต่งคือ วิน วนาคร ซึ่งเป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ (พานแว่นฟ้า, 2546: 35-45) โดยเขียนถึงเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนใต้ ที่จังหวัดปัตตานี มีมุมมองเชิงบวกต่อโจรใต้ ว่าไม่ได้โหดร้ายเสมอไป พวกเขายังมีสำนึกในบุญคุณของผู้มีพระคุณ และมีน้ำใจที่ดี โดยตัวละคร สมชายเป็นเจ้าของหน้าที่สหกรณ์ของรัฐได้เคยช่วยเหลือลูกชายของหัวหน้าโจรใต้ไว้ วันหนึ่งเมื่อสมชายและเพื่อนถูกโจรใต้จับกุมตัว และเรื่องได้คลี่คลายว่าเขาเคยช่วยชีวิตลูกชายหัวหน้าโจรไว้เมื่อครั้งอดีต ทำให้เขาได้รับอิสรภาพ

“...นายกกลับไปเถอะ ต่อไปพื้นที่นี้ นายจะปลอดภัย ต้องขอขอบใจนายมากๆ ถ้าไม่ได้ นาย ป่านนี้เข้าอาจจะเสียลูกไปแล้วก็ได้...” (พานแว่นฟ้า, 2546: 45)

เรื่องสั้นที่น่าเสนอประเด็นการเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ การคอร์รัปชันของนักการเมือง สิทธิเสรีภาพ ตลอดจนการเรียกร้องความเป็นธรรม ได้แก่ เรื่อง “ทางเลือก” ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เจริญศรี “นักเล่านิทานยามราตรี” ผู้แต่งคือ สาคร พูนสุข “ผู้ป่วย” ผู้แต่งคือพจนารถ ปกรณ์ และ “มาซี-ผีเจ้านาย” ผู้แต่งคือ ชัญวลี ศรีสุโข

โดยในเรื่อง “ทางเลือก” ผู้เขียนสร้างตัวละครใน อุดมคติ คือ “ผม” ไม่ยอมรับเงินสามแสนในการซื้อเสียงเพื่อยกมือให้หัวหน้ากลุ่มคนหนึ่งเป็นนายก

“...อย่างน้อยพี่ก็จะได้อีกก่อนนี้ไปใช้หนี้ของพี่ให้หมดๆ เสีย ที่ดินของพี่ ที่ให้น้องไปจำนองก็จะได้หลุดกลับมา ใครๆ เขาก็ทำอย่างนี้กันทั้งนั้น พวกที่เข้าไปเล่นการเมือง เขาก็หวังไปโกงกิน ไปกอบโกยกันทั้งนั้นแหละ พี่เองก็เถอะ เข้ามาเพื่อหาโอกาสเอาอกเอาใจเขาด้วยใช้ไหม นี่เห็นไหม ยังไม่ทันเข้าสภาเลยพี่ก็มีช่องทางได้เงินแล้ว อีกสี่ปีก็คงตั้งตัวได้เลยละ...”

“...มึงอย่ามาดูถูกกูไ้อะคนอย่างกูไม่ใช่เป็นแบบที่มึงนึก...คนอย่างกูไม่ขายตัวหรอก แม้จะลำบากอย่างไรก็ทนได้ มึงรู้ไว้เสียด้วย กูสมัครเข้าไปเพื่อทำงานให้บ้านเมือง ไม่ใช่เพื่อเงิน...” (พานแว่นฟ้า, 2546:54)

ซึ่งประเด็นการคอร์รัปชันเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาของการเมืองไทยมานานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาสถานการณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย จากการจัดอันดับองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International-TI) (ศิริวรรณ มนอัคระผดุง, 2555: 6) พบว่าในช่วง พ.ศ. 2538-2554 ว่าค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทยมีคะแนนต่ำสุดใน พ.ศ. 2538 สมัยนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี โดยได้ 2.79 คะแนน และมีคะแนนสูงสุดใน พ.ศ. 2548 สมัยพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี โดยได้ 3.8 คะแนน การศึกษานี้มีความสอดคล้องกับธนาคารโลก ที่จัดทำดัชนีวัดสภาวะ ธรรมชาติของประเทศไทยต่างๆ ไว้ พบว่า ประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2546-2547 มีค่า “ดัชนีการมีสิทธิมีเสียงและความโปร่งใสดี

ที่สุด” นั้น ได้ลดต่ำลงมาตลอดและถึงจุดต่ำสุดใน พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นสองปีที่เกิดความผันผวนในสภาวะทางการเมืองการปกครองของไทย

เรื่องสั้น “นักเล่านิทานยามราตรี” สะท้อนประเด็นการเมืองต้องการเห็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ไม่ใช่แค่จัดการ และมองความสำคัญของสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยผู้เขียนเล่าเรื่องการเมืองผ่านตัวละครที่เชิดหนังตะลุง เรื่อง “ชีวิตปฎิวัติ” ในยุคแห่งการแสวงหา ยุคที่คอมมิวนิสต์กำลังแผ่เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย และ “พ่อ” ก็เข้าไปก่อนที่จะออกจากป่ามาในวันหนึ่งในฐานะผู้เข้าร่วมพัฒนาชาติไทย เรื่องนี้สะท้อนภาพของการเมืองยุคตุลาคม พ.ศ. 2516 สมัยที่เรียกว่าเผด็จการครองเมือง จนกระทั่งถึงรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี และมีนโยบายเรื่องการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ด้วยสันติวิธี โดยใช้การเมืองนำการทหารมาใช้ นโยบายนี้เปิดโอกาสให้ผู้ที่เข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์มอตัว เป็นผู้พัฒนาชาติไทย (ปิ่นฉัตรสินธุสอาด, 2549: 11-19) ขณะเดียวกัน ผู้เขียนได้สร้างตัวละครให้มองการเมืองยุคนั้นเป็นยุคของการกดขี่ของผู้นำ และการปฏิวัติคือการกระทำที่น่ายกย่อง

“...และผมยังจำเนื้อเรื่องของพ่อได้ดี พระเอกของเรื่องชื่อกรุงจิต กำลังจะลาแม่เพื่อไปร่วมการปฏิวัติ แม่ซึ่งแก่มากแล้ว แต่ยังกระตุ้นให้ลูกชายไปร่วมปฏิวัติ” (พานแว่นฟ้า, 2546: 63)

ต่อมานายหนังตะลุงถูกจับข้อหา ปลุกระดมและถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์แล้วพ่อก็เข้าไป ก่อนจะกลับมาอีกครั้งในฐานะผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย (พานแว่นฟ้า, 2546: 72) พ่อกลับมาเชิดหนังตะลุงอีกครั้ง และเมื่อมีการแข่งขันการเชิดหนังตะลุงโดยตัดสินที่คณะใดมีคนดูมากที่สุด จึงมีการขนคนมาดูคณะของตนเพื่อให้ได้รับชัยชนะ เรื่องสั้นนี้พูดถึงการเมืองในแง่ธุรกิจและระบบทุนนิยม แต่พ่อถือว่ามีอุดมคติค่อนข้างสูง เมื่อเขากล่าวว่า

“...ถึงจะไม่มีคนดู ข้าก็จะเล่น เพราะข้าคือนายหนังตะลุง ข้าจะไม่ทำให้เจ้าภาพผิดหวัง” (พานแว่นฟ้า, 2546: 73) และจากนั้น พ่อก็ดำเนินการแสดงหนังตะลุงไปตามแบบฉบับของพ่อ ทำให้คนดูแทบไม่มี จนกระทั่งเหลือคนดูอยู่เพียงคนเดียวคือ ลูกของพ่อ ที่เป็นผู้เล่าเรื่อง

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพเหตุการณ์หลังจาก พ.ศ. 2525 ซึ่งเป็นสมัยคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยอ่อนแอลง และระบบทุนนิยมมีอิทธิพลในประเทศไทย

เรื่องสั้น “ผู้ป่วย” ผู้แต่งคือ พจนารถ พจนปกรณ เรื่องนี้แสดงให้เห็นถึงการคอร์รัปชันของนักการเมือง สิทธิเสรีภาพ และการเรียกร้องความเป็นธรรม ผู้เขียนสร้างให้ตัวละครมีปัญหาทางด้านจิตใจเนื่องจากพบปัญหาการคอร์รัปชันเรื่องนม โรงเรียนบูด และปัญหาในอดีต คือภาพการสูญเสียพ่อจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และสูญเสียพี่ชายในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เขาเป็นคนป่วยที่ต้องพบแพทย์มา โดยตลอด จนในที่สุดเขาก็พบทางออกว่า การต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ต่างหาก

ที่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมือนที่พ่อและพี่ชายของเขาเคยต่อสู้เพื่อความถูกต้องมาก่อน เขาจึงไม่ยอมเป็นคนป่วยอีกต่อไปด้วยการทิ้งยาทั้งหมดที่หมอม้าให้มาลงถังขยะ

จะเห็นว่านักเขียนสะท้อนภาพการคอร์รัปชันของนักการเมืองและข้าราชการในระบบทุนนิยมในเรื่องการซื้อนม ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงในประเทศไทย จากการศึกษาของ เอ็มพร สิงหาญจน์ (มปป.: 1-3) เรื่อง “8 ปี นโยบาย นมโรงเรียน รัฐสูญเปลืองกว่าหมื่นล้าน ขาใหญ่-ขาเล็ก แย่งนมเด็ก” พบว่าโครงการอาหารเสริมนม หรือโครงการนมโรงเรียน ได้ถูกจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2535 ในสมัยรัฐบาล ชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาร่างกายของนักเรียนให้มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง มีน้ำหนัก ส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงสาธารณสุข แต่ก็พบปัญหาขาดแคลน โดยสรุปปัญหาโครงการนมโรงเรียนที่เกิดขึ้น เป็นระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา พบว่ามี 3 ประเด็นใหญ่ได้แก่ การปฏิบัติผิดระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง มีการฮั้วประมูลของผู้ประกอบการ และมีการปลอมปนนมผงนำมาละลายน้ำแทนนมโคสดแท้ หรือเรียกกันว่า ทูจริตคุณภาพนม

เรื่อง “มัจฉี-ผีเจ้านาย” นำเสนอในประเด็นคอร์รัปชันผ่านทางตัวละครที่เป็นรัฐมนตรีที่ลุ่มหลงเรื่องไสยศาสตร์ และคิดว่าไสยศาสตร์จะช่วยให้ตนเองมีผลประโยชน์ทางการเมืองได้ มุมมองของเรื่องยังเสนอประเด็นการเมืองในด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ นั่นคือการได้รัฐมนตรีมาจากความบริสุทธิ์ตามระบอบประชาธิปไตย

“...ใครๆ ก็รู้ว่ารัฐมนตรีมีความสำคัญขนาดไหน มาร่วมงานใด ก็ถือว่าให้เกียรติเจ้าของงานมาก แน่ละ...ก็รัฐมนตรีในประเทศมีไม่กี่คนเอง ตัวท่านเองกว่าจะเป็นรัฐมนตรีได้ ก็ต้องใช้ความสามารถส่วนตัว ต้องผ่านขวากหนามและใช้เงินอย่างมหาศาล...” (พานแว่นฟ้า, 2546: 109)

เรื่อง “ฟ้าพิบ” ผู้แต่งคือ สมใจ สมคิด นำเสนอประเด็นการคอร์รัปชันผ่านงานวรรณกรรม โดยให้ความสะเทือนใจและสะใจกับผลตอบแทนของความซื่อสัตย์ แสดงให้เห็นถึงการเลือกตั้งที่ไม่ซื่อสัตย์ทำให้พ่ายแพ้ และต้องหมดเนื้อหมดตัว

“...ลูกเมียเสียใจต่างรำไห่ เข้านอนปิดประตูกันตั้งแต่พลบค่ำ...” (พานแว่นฟ้า, 2546:100)

และในตอนท้าย คำเตือนของลุงกำนันแหลมที่ว่า ความจริงใจ ความซื่อสัตย์สุจริตแล้วคิดจะเป็นนักการเมืองนั้นฟังเปลืองทั้งเจ็บ แต่เขาไม่เชื่อ จนกระทั่งได้พบกับความสูญเสียที่ว่า หาระลึกถึงคำพูดของลุงกำนัน พร้อมกับมองเห็นหน้าท่าทางของลุงกำนันแสยะยิ้มจนน้ำหมากยิ้มแดง ออบคางเหยี่ยว่น (พานแว่นฟ้า, 2546: 101)

เรื่องสั้น “วีรชนนิรนาม” ผู้แต่งคือ สมใจ สมคิด พุดถึงเหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 โดยตัวละครหญิงในเรื่องต้องสูญเสียสามีไปในเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยไปอีกครั้ง

นั่น แต่ไม่มีชื่อจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ ว่าเป็นวีรชน เขาเป็นเพียงผู้ที่สูญหายเท่านั้น แต่สำหรับนาง เขาคือวีรชน และในตอนท้าย ได้นำเสนอว่า นางกลัวว่าประวัติศาสตร์จะซ้ำรอย เนื่องจากปีนี้มีเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ และลูกชายของนางยังไม่กลับบ้าน

เรื่องสั้น “อุดมการณ์แห่งรัก” ผู้แต่งคือ ประมุข สัจจวิเศษนำเสนอการเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ และการเลือกตั้งโดยอุดมคติ โดยตัวละครที่ชื่อกานต์ เชื่อว่าอุดมคตินั้นมีอยู่จริง

“...แต่หญิงสาวยังคงเชื่อมั่นอยู่เสมอว่า หากเรามีความจริงใจต่อชาวบ้าน ชาวบ้านก็จะจริงใจต่อเรา เงินเป็นสิ่งจำเป็น แต่เงินไม่สามารถซื้อความจริงใจได้ ในเมื่อครูสมศรีมีฐานะไม่ต่างไปจากเธอ เอาชนะใจชาวบ้านได้ หากเธอใช้ความพยายามให้ถึงที่สุด เธอเชื่อว่า ประชาชนจะไม่ทอดทิ้งเธอ” ซึ่งตอนจบของเรื่องกานต์ก็ชนะการเลือกตั้งได้จริงๆ

นักเขียนได้สะท้อนภาพประชาธิปไตยที่อยากให้เกิดขึ้นจริงในสังคมไทย ซึ่งขัดแย้งกับสภาพจริงที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นเพราะว่า การให้ความหวังน่าจะเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในสภาวะการณ์ที่การเมืองในประเทศไทยยังเต็มไปด้วยภาพของการคอร์รัปชันและการขัดแย้งกันเช่นทุกวันนี้

เรื่อง “ฮัลโหล” ผู้แต่งคือ กร ศิริวัฒน์ นำเสนอภาพการเมืองผ่านเศรษฐกิจแบบฟองสบู่แตก โดยใช้วิธีการเขียนเชิงสัญลักษณ์ ด้วยการให้ภาพฟองสบู่จริงๆ มาเปรียบเทียบกับสภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น

“...ยิ่งนานฟองสบู่ยิ่งใสเหมือนกระจก สีสรุ้งที่ไหลวนหายไป ไม่สวยเหมือนก่อน....แล้วฟองสบู่ใหญ่ก็แตก...”

การมองการเมืองในภาพของเศรษฐกิจเป็นการมองไปอีกมิติหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะการเมืองไม่ได้หมายความถึงการเลือกตั้ง หรือการดำรงตำแหน่งทางการเมืองเท่านั้น จะเห็นได้ว่านักการเมืองต้องเข้ามาบริหารประเทศ ภาวะเศรษฐกิจที่ดีขึ้นหรือแย่ลงก็อยู่ที่ประสิทธิภาพของนักการเมือง การไม่ทุจริต คอร์รัปชันนั่นเอง

ในเรื่องสั้นการเมืองเล่มที่ 2 พานแว่นฟ้านี้ มีเรื่องสั้นการเมืองเยาวชนจำนวน 4 เรื่อง ในภาพรวมของเรื่องสั้นทั้ง 4 เรื่องนี้จะเขียนถึง คุณค่าของเสรีภาพ อำนาจของนักการเมือง การมองประชาธิปไตยว่า ยังไม่เต็มใบ และเขียนถึงเหตุการณ์วันมหาวิปโยคตุลาคม

โดยเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ เรื่อง “เรื่องเล่าจากขุนเขา” ของวินทกานท์ (ไม่มีรางวัลชนะเลิศ) ได้เขียนถึงการเมืองในอุดมคติ และการเห็นคุณค่าของเสรีภาพ โดยตัวละครที่เป็นเผ่าคาระอั้งหรือประหล่อง อพยพมาจากประเทศพม่ามาอยู่ประเทศไทยเป็นเวลานาน 30กว่าปีแล้ว แต่ยังไม่มีการปกครอง พวกเขาต้องการบัตรประชาชนมาก

“...เพราะมันหมายถึงการมีสิทธิและเสรีภาพเหมือนที่คนไทยอื่นๆ ได้รับ พวกเขาต่างขาดและโหยหาสิ่งทีวี่นี้มานาน ต่างมีชีวิตอยู่กับความกลัว การสูญเสีย การถูกจับได้ และการไร้เสียงไร้อำนาจต่อรอง”... (พานแว่นฟ้า, 2546: 174)

โดยพวกเขาเคยถูกตำรวจจับขังคุกเป็นเวลา 3 ปีกว่าในข้อหาบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ โดยตำรวจเอารถมารับและบอกว่าจะพาไปทำบัตรประชาชน แต่พอไปถึงก็จับพวกเขาเข้าคุกทันที

“...แม้ว่าตำรวจจะเผชิญความลำบากมากมายแต่ก็ไม่เคยสิ้น ไร้อิสรภาพขนาดนี้ ...” (พานแว่นฟ้า, 2546: 179)

“...ลุงคำมั่นใจเหลือเกินว่า เมื่อตำรวจได้บัตรประชาชนมาแล้ว พวกเขาจะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยอย่างไม่ต้องสงสัย เหตุผลหนึ่งก็เพราะว่าแผ่นดินไทยเป็นที่มั่นสุดท้ายแล้วที่พวกเขาหมยมั่นว่าจะได้อยู่อย่างสงบสันติ อีกทั้งเมื่อเทียบกับประเทศที่พวกเขาเคยอยู่มากกว่า ลุงคำเคยเห็นชาวกระเหรี่ยงถึอป่วยเดินขบวนร้องเรียนต่อทางการเมื่อเกิดข้อพิพาทกับคนเมือง หรือได้ฟังข่าวว่านักศึกษายื่นหนังสือประท้วงต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อพบว่านักการเมืองคนหนึ่งมีพฤติกรรมที่ส่อไปในทางทุจริตคอร์รัปชัน”...

นอกจากนั้นเรื่องนี้ยังสะท้อนภาพการเมืองในอุดมคติ หรือการเมืองที่ผู้เขียนอยากเห็น โดยเสนอภาพว่า

“...นักการเมืองในประเทศนี้ไม่สามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจได้ เพราะมีสื่อมวลชนและองค์กรต่างๆ คอยตรวจสอบความโปร่งใส ที่สำคัญก็คือ นักการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศต่างผ่านเวทีการเลือกตั้งเข้ามา เป็นตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ในด้านต่างๆ และหากแม้ว่าตัวแทนเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง ประชาชนก็จะไม่เลือกอีกในสมัยถัดไป สิ่งเหล่านี้ลุงคำค่อยๆ เรียนรู้จากการประชุมกับตัวแทนของทางราชการในระดับต่างๆ หลายครั้ง อีกทั้งยังซึมซับจากการได้พูดคุยกับนักศึกษาที่แวะเวียนเข้ามาเยี่ยมเยือนและมาออกค่ายตอนปิดเทอม”...

(พานแว่นฟ้า, 2546: 185)

ในส่วนของชุมชนตำรวจเองก็ใช้วิธีการเลือกตั้งผู้นำชุมชนเช่นเดียวกัน จะเห็นว่าเรื่องสั้นเรื่องนี้ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ และการใช้สิทธิทางการเมืองในรูปแบบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน ขณะเดียวกันผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นว่าสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคเป็นเรื่องสำคัญมาก ขณะที่คนไทยที่มีเสรีภาพอยู่แล้วมองไม่เห็นคุณค่าเท่าใดนัก

“...น่าแปลกเหมือนกันที่คนซึ่งได้รับสิทธิและเสรีภาพมาตั้งแต่กำเนิด กลับมองไม่เห็นคุณค่าและตระหนักถึงความสำคัญของมัน ทั้งยังนำไปใช้เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ หากแต่กลับใช้มันเพื่อข้ออ้างให้การกระทำที่ไร้แก่นสารของตัวเองทำนองว่า ก็มันเป็นสิทธิของฉัน เป็น

เสรีภาพที่ฉันจะทำได้...ปีต่อมาผมกลับมาเขียนคาระอังก์อีกครั้ง...คาระอังก์หลายคนมีบัตรประจำตัวที่เรียกว่าบัตรประชาชนแล้ว พวกเขาอวดบัตรประชาชนให้ผมดูอย่างภาคภูมิใจและเปี่ยมด้วยความทนุถนอม”

เรื่องสั้น เรื่องเล่าจากขุนเขานี้ สะท้อนภาพทางการเมืองที่น่าสนใจในหลายประการ ดังกล่าว โดยผู้เขียนเสนอด้วยวิธีการเล่าเรื่องแบบเรื่อยๆ แต่ก็ให้ภาพที่สะท้อนใจในการที่มนุษย์ไม่ได้รับสิทธิเสรีภาพและต่างโหยหามันมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน สิทธิเสรีภาพนำมาซึ่งความเท่าเทียมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองการปกครอง หรือการดำเนินชีวิตอย่างสามัญในวิถีประจำวัน

เรื่องสั้น “ความในใจ” ผู้แต่งคือ “ใจเดียว” เสนอภาพการเมืองที่เต็มไปด้วยอำนาจ การคอร์รัปชันและการใช้ความรุนแรงเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ทางการเมือง โดยเนื้อเรื่องสะท้อนภาพการทุจริตคอร์รัปชันในการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านแบบตรงๆ นั่นคือการซื้อเสียงด้วยเงิน

“...นางเนียนเมียไอ้ทังมันบอกกับชาวบ้านเลยว่า ใครเลือกนายสมหมายมาเอาเงินไปเลย 200 บาท...”

ครูศักดิ์ได้ยืมนางเนียนพูดเช่นนั้นก็พยายามเข้าไปหาและบอกว่า การกระทำเช่นนี้ไม่ถูกต้อง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย “...เราไม่ควรให้คนที่ซื้อเสียงเข้าไปอยู่ในวงการเมือง เพราะคนพวกนี้เขาเสียเงินตั้งมากมาย เพื่อที่จะเป็นใหญ่ เมื่อเขาได้ตามที่เขาต้องการแล้วอำนาจก็จะอยู่ในมือของเขา เขาสามารถกอบโกยเงินไปได้มากกว่าเงินที่เสียไปหลายเท่า ราวนี้คนที่ลำบากจะเป็นชาวบ้านอย่างพวกเราเอง” (สะพาน, 2546: 197)

เมื่อนางเนียนเห็นว่าครูสมศักดิ์จึงบอกว่า มีความจำเป็นที่จะต้องรับเงินเนื่องจากต้องการเงินไปจ่ายค่าเทอมลูก ความพยายามของครูสมศักดิ์ที่จะอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจว่าประชาธิปไตยคืออะไรไม่เป็นผล เพราะความยากจนของชาวบ้าน และเพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกันเป็นพวกที่ทำลายระบอบประชาธิปไตยโดยใช้อำนาจ เมื่อครูสมศักดิ์ถูกทำร้ายและเขาฟื้นขึ้นมาพบว่า เบื้องหน้าของเขาคือผู้พิทักษ์สันติราษฎร์

“...ผมลืมตาตื่นขึ้นมา เพราะน้ำที่สาดเข้าเต็มหน้า แขนและขาของผมถูกมัด เบื้องหน้าของผมมีบรรดาลูกน้องชายที่คนในหมู่บ้านต่างให้ความเคารพ แต่ที่ผมเสียใจที่สุดคือ คนที่อยู่ข้างๆ เขา ...จำเรียง”...

“...ครูรู้ไหมว่า ครูทำอะไรบ้าง บอๆ อย่างนั้นไม่มีใครเชื่อครูหรอก พวกชาวบ้านมันต้องการเงินทั้งนั้นแหละ เงินเท่านั้นครู! เงินซื้อได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งหรือใจคน อ้อ! ครูคงอยากรู้ใช่ไหมว่า ผู้ใหญ่บ้านตายยังไง”...

... “ครูมีอะไรจะสั่งเสียไหม”...

“... ผมไม่พูดอะไร ได้แต่คิดหวังให้ชาวบ้านตาสว่างจากการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้ใหญ่บ้านบางนึ่ง ขอให้ได้คนดีๆ ขอให้ชาติสามารถจับคนร้ายได้และที่สำคัญขอให้ประเทศชาติหมดพวกซื้อสิทธิ์-ขายเสียงเสียที

“ปั้ง”..... (สะพาน, 2546: 198)

อาจจะมองว่าเรื่องสั้นแนวนี้นี้เป็นเรื่องสั้นที่ไม่มีชั้นเชิงในการเขียนแต่อย่างไร และดูเหมือนจะเข้าทำนอง “น้ำเน่า” เนื่องจากไม่มีอะไรใหม่ แต่ในทางกลับกัน ภาพเหล่านี้กลับกลายเป็นภาพสะท้อนของสังคมไทย สังคมการเมืองปัจจุบันผ่านสายตานักเขียน ซึ่งนอกจากภาพเหล่านี้จะผ่านการมองแบบเรื่องแต่งแล้ว ที่น่าสนใจคือ เป็นภาพจริงที่พบเห็นได้ตามข่าวหนังสือพิมพ์รายวันทั่วๆ ไปจนแทบจะกลายเป็นเรื่องธรรมดาของสังคมไปแล้ว และนี่คือภาพสะท้อนการเมืองไทยที่เต็มไปด้วยความไม่เข้าใจในสิทธิหน้าที่ของพลเมืองไทย การทำร้ายประชาธิปไตยซึ่งปกติประชาธิปไตยไทยก็ระส่ำระสายมาตลอดจนปัจจุบันอยู่แล้ว

เรื่องสั้น “การโรงกับรัฐมนตรี” ผู้แต่งคือ นคร กิ่งไทร สะท้อนภาพการหาเสียงเลือกตั้งที่มุ่งแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว โดยแฝงมากับการกระทำเพื่อประโยชน์ของชาวบ้าน โดยให้การโรงต้องเห็นคเหนื่อกับการทำงานเมื่อรัฐมนตรีเดินทางมาเยี่ยมเยือน โรงเรียน

“...ก็เพราะวันนี้มิใช่หรือกริ ทำให้ข้าต้องเหน็ดเหนื่อยมาเป็นแรมเดือน เพียงรัฐมนตรีท่านเดินทางมาเยี่ยมเยือนชาวบ้านอย่างเอ็งอย่างข้าเท่านั้น ไม่เห็นจะต้องจัดงานกันใหญ่โตยิ่งกว่างานวัดซะอีกแยะ...นี่ข้าคิดแบบการโรงของข้าหรือคะ...” (สะพาน, 2546: 201)

ต่อมารการโรงก็ได้รับทราบว่ ท่านรัฐมนตรีที่จะมานี้เป็นลูกศิษย์ของหลวงพ่อ ซึ่งหลวงพ่อก็เคยเป็นเพื่อนกับการโรงมาก่อน หลวงพ่อตื่นเต้นที่รัฐมนตรีหรือคิดลูกศิษย์จะมาเยี่ยมโรงเรียนวัด และหวังได้ประโยชน์จากการเป็นรัฐมนตรีของลูกศิษย์

“...เขามาคราวนี้คงต้องรบกวนให้หาเจ้าภาพมาทอดกฐินสักหน่อย ศาลาวัดเราดูจะผุพังลงทุกวัน ต้องหาเงินมาซ่อมแซมให้ดีกว่านี้...”

“...หรือ ไม่ก็ให้รัฐมนตรี เป็นประธานทอดกฐินซะเองเลย ก็พอจะคุยอวดวัดอื่นเขาได้จริงมั๊ยโยม...”(พานแว่นฟ้า, 2546: 209)

การโรงมองว่ใครๆ ก็ฉวยโอกาสฝากความหวังไว้กับท่านรัฐมนตรีทั้งนั้น ไม่ว่าจะเป็นครูใหญ่ซึ่งหวังว่จะได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการ และความมีหน้ามีตาของข้าราชการต่างๆ ที่จะอวดผลิดกัณฑ์จากชาวบ้าน ต่อสื่อมวลชนซึ่งติดตามมากับขบวนของท่านรัฐมนตรี นอกจากนั้นการโรงยังเปรียบเทียบกับการหว่านไถของชาวนาว่ “...ฤดูกาลไถหว่านของชาวนาผู้ซึ่งไม่ค่อยสนใจการบ้านการเมืองมากไปกว่าราคาข้าวแต่ละปี ขณะที่การเลือกตั้งครั้งใหม่ใกล้เข้ามาตอนนี้จึงเป็นฤดูกาลไถหว่านของท่านสมาชิกผู้ทรงเกียรติทั้งหลาย ...”ไถเพื่อนำพลิกฟื้นนโยบาย

อันสวหยุด หว่านความเชื่อถือศรัทธาเพื่อรอการเก็บเกี่ยวในเวลาที่กำลังจะมาถึง ระหว่างชานากับนักการเมือง ไม่รู้ว่าใครจะเก็บเกี่ยวได้มากกว่ากัน ...” (พานแว่นฟ้า, 2546: 210)

แต่ในที่สุดระหว่างการเตรียมตัว รอคอย และความหวัง ท่านรัฐมนตรีก็ไม่สามารถมาเยี่ยมโรงเรียนได้เพราะเกิดไม่สบายกระทันหัน เพียงฝากคำขอบคุณพร้อมข้าวของสำหรับแจกชาวบ้าน มาให้เท่านั้นพร้อมข้างถุงเขียนว่า “ด้วยความปรารถนาดีจาก...” (พานแว่นฟ้า, 2546: 211)

มุมมองในเรื่องการเมืองของผู้เขียนสะท้อนให้เห็นการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนของทุกคน แม้กระทั่งประโยชน์ของรัฐมนตรีเอง ทำให้ต้องตั้งคำถามกับตัวเองว่า เราจะหาความจริงใจและความซื่อสัตย์จากใครได้บ้างในสังคมนี้ ซึ่งเป็นอีกภาพหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นสังคมไทยที่เป็นจริงในสายตาของนักเขียน

เรื่องสั้น “แนวรบแห่งอุดมการณ์” ผู้แต่ง พิริยะ ตระกูลสว่าง เขียนถึงเหตุการณ์วันมหาวิปโยคตุลาคมสะท้อนการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตย โดยให้ตัวละครอ่านหนังสือ เหตุการณ์ประวัติศาสตร์อันขมขื่นดังกล่าว

“...เขาเอามือลูบไปบนหน้ากระดาษอย่างซ้ำๆ ภาพในหนังสือมีฉากหลังคนเป็นจำนวนมาก จุดกลางภาพเป็นร่างของชายคนหนึ่งถูกผูกห้อยคออยู่กับต้นมะขาม หน้าอกมีรอยถูกมีดกรีดเป็นแผลกรรจ ้ ท่อนแขนและขาแกว่งไปมาราวกับกระดูกได้แตกหักไปหมดสิ้น นี่หรือประชาธิปไตย สังคมที่เอาเลือดเอาน้ำเนื้อแลกกับการปกครอง...” และเมื่อเขาเปิดหน้าต่อไปก็พบคำอุทิศว่า “แด่ประชาธิปไตย” (พานแว่นฟ้า, 2546: 215)

ผู้เขียนสร้างเรื่องเหนือจริงซ้อนภาพจริง โดยให้ตัวละครขณะอ่านหนังสืออยู่ข้ามไปอีกช่วงเวลาหนึ่ง

“...เขาอ่านประวัติศาสตร์เกือบครึ่งเล่ม ทันใดนั้นความเย็นสุดขั้วก็ถั่งโถมเข้ามา เหนือเมื่อดขนาดข้าวโพดผุขี้ขึ้น แชมป์พยายามเรียกร้องให้คนช่วยแต่ก็ไม่มีเสียงเล็ดลอดออกมาจากลำคอ ความซาค่อยๆ บังเกิดขึ้นทั่วร่าง ในที่สุดเขาก็หมดสติไป...”

หลังจากหมดสติ ผู้เขียนให้ตัวละครอยู่ในอีกระยะเวลาหนึ่ง โดยได้พบกับครุฑรองซึ่งเคยเป็นบุคคลในอดีตที่เขาเคยเห็นในรูปก่อนที่จะถูกยิง โดยเขาได้สนทนากับครุฑรองในเรื่องของคอมมิวนิสต์

“...มันไม่ต่างกันหรอกหลานเอ๊ย คอมมิวนิสต์กับทุนนิยมที่มันแฝงในระบอบประชาธิปไตย ถ้าผู้นำมันไม่ดี ระบบมันก็ไม่ดี แต่ถ้าผู้นำมันเสียสละ ไม่ว่าจะระบบใดมันก็ดีทั้งนั้น...” (พานแว่นฟ้า, 2546 หน้า 218)

จากนั้นเขาได้พบว่า ในยุคของครุฑรอง ทุกคนต้องเข้าบ้านก่อนสี่ทุ่ม ห้ามจับกลุ่มกันเกินห้าคน เขาอยากให้อายุรุ่นยุคของเขามาสัมผัสกับสภาพแบบนี้บ้าง

ในที่สุดตำรวจก็มาจับครุฑรอง ไปยิงเป้า พวกชาวบ้านและตัวเขาต้องหนีและหิบบินขึ้นมาต่อสู้กับรัฐบาล ระหว่างการหนี เขาได้ช่วยเด็กสาวเขาไว้คนหนึ่งให้พ้นจากกระสุนปืนไว้ได้ ซึ่งทำให้เขารู้สึกภูมิใจก่อนที่จะตัวเขาจะถูกกระเบิด จนร่างกระเด็นขึ้นสูงและตกลงมาที่พื้นอย่างแรง

“...น้องจะ ห้องสมุดปิดแล้วนะ ถ้าอ่าน ไม่จบยืมต่อได้นะ...” เสียงเจ้าหน้าที่ห้องสมุดปลุกเขาให้ตื่นจากภวังค์ เขาทำตามแขนและขา เมื่อดูเห็นรอยขีดข่วนมากมาย เขาเชื่อว่านี่ไม่ได้เป็นเพียงฝัน” (พานแว่นฟ้า, 2546: 222)

ไม่ว่านักเขียนจะสร้างฉากหรือวิธีการเขียนแบบใด แต่ภาพที่สะท้อนให้เห็นก็คือประเด็นการเรียกร้องประชาธิปไตยที่แลกมาด้วยเลือดเนื้อ ประเด็นสิทธิเสรีภาพ และมุมมองของความเห็นที่ต่างกันทางการเมือง แม้ว่าจะเป็นผู้ที่ถูกเรียกว่า คอมมิวนิสต์ แต่ในวิถีแห่งความเป็นมนุษย์ เขามีความรักความเมตตา และมีความคิดที่ฉลาดหลักแหลมในเรื่องของการปกครอง ดังความเห็นของครุฑรองที่มีต่อการเมืองดังกล่าว

ในส่วนของบทกวีการเมือง แบ่งเป็น 2 ประเภทคือประเภทประชาชน และประเภทเยาวชน โดยประเภทประชาชนมี 9 บทและประเภทเยาวชนมี 8 บท

บทกวีประเภทประชาชน “ต้นกล้า” ของชิต ชยากร ได้รับรางวัลชนะเลิศ เป็นการมองความหวังว่าจะมีประชาธิปไตยเกิดขึ้นในคนรุ่นใหม่ ที่ผ่านการต่อสู้ด้วยเลือดเนื้อของบรรพบุรุษ ถือเป็นต้นกล้าต่อไป

บทกวี “หัวหน้าห้อง” ผู้แต่งคือ ปณิธิ ภูศรีเทศมองประชาธิปไตยผ่านการเลือกตั้งหัวหน้าห้อง

บทกวี “กว่าจะมีวันนี้” ของ ชัชพล จรกถัน เรียกร้องให้ประชาชนร่วมมือกันสร้างประชาธิปไตย เชิดชูประชาธิปไตยที่ต้องแลกมาด้วยเลือดเนื้อขณะที่ บทกวี “ใต้ฟ้าประชาธิปไตย” และ “ไทยไม่สิ้นความเป็นไทย ของ บุญชัย ต้นสกุล และมิ่งขวัญ กิตติวรรณกร มองประชาธิปไตยผ่านอดีต ที่วันนี้จะงดงามกว่าเดิม

บทกวี “ประชาธิปไตยในหัวใจฉัน” ของ ไพรินทร์ พันธวงศ์ พูดถึงการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการเลือกตั้ง

บทกวี “ปล่อยผีไปเถิด” ผู้แต่ง ไพบุลย์ พันธุ์เมือง เขียนถึงการเลือกตั้งให้เลือกคนดี

บทกวี “อำนาจในมือ คือของใคร” ผู้แต่ง สุรเดช แสงแก้ว เขียนถึง การใช้อำนาจเงิน/ปิ่นจากนักการเมือง

บทกวี “มือ” ผู้แต่ง นิยม เจริญโท เขียนไว้ได้นำสนใจถึงการคอร์รัปชันการเลือกตั้งผ่าน “มือ”

“...มือใครหนอเคยขอคะแนนเสียง

เมื่อใครซื้อมือใครไหววันทา...” (พานแว่นฟ้า, 2546: 238)

ในภาพรวมของบทกวีประเภทประชาชน จะเห็นว่า กวีมองการเมืองอย่างรอบด้าน แต่ส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การเมืองประชาธิปไตยในอดีตที่ต้องผ่านการต่อสู้และยังมีความหวังใหม่ว่า ประชาธิปไตยจะคงามในวันหนึ่ง และกวียังมองเรื่องการคอร์รัปชันของนักการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการสร้างประชาธิปไตยในประเทศไทย

บทกวีประเภทเยาวชน ในภาพรวมมองประชาธิปไตยไม่ใช่แค่การเลือกตั้ง และเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ เป็นส่วนใหญ่

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 3 พ.ศ. 2547 “ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ”

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 3 ชื่อเรื่อง “ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ” แบ่งเป็นเรื่องสั้นประเภทประชาชนจำนวน 12 เรื่อง เรื่องสั้นการเมืองประเภทเยาวชนจำนวน 5 เรื่อง บทกวีการเมือง ประเภทประชาชน จำนวน 12 เรื่อง และบทกวีการเมืองประเภทเยาวชน จำนวน 9 เรื่อง

ในเล่มนี้ในภาพรวมทั้งเรื่องสั้นและบทกวีนำเสนอประเด็นทางการเมืองที่หลากหลายมากกว่าในสองเล่มที่ผ่านมา โดยนำเสนอภาพการเมืองผ่านการดำเนินชีวิตประจำวัน ปัญหาแรงงานต่างชาติ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากข้าราชการหรือนักการเมือง การมองเห็นช่องว่างของนโยบายรัฐบาลในการขึ้นทะเบียนคนจน อิทธิพลของนักการเมืองหรือผู้อิทธิพลทั้งหลายที่มีการ “อุ้ม” บุคคลที่ขัดผลประโยชน์ การเมืองท้องถิ่นกับอำนาจ หรือแม้แต่การใช้อำนาจของข้าราชการที่มีต่อข้าราชการประจำ นอกจากนี้ยังเขียนถึงปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้มากขึ้น เนื่องจากในสภาพจริง ความขัดแย้งเริ่มรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้นักเขียนมุ่งเสนอภาพดังกล่าวมากขึ้น

สำหรับวรรณกรรมประเภทบทกวี นักเขียนได้เสนอประเด็นการทุจริตคอร์รัปชันในการเลือกตั้งมากที่สุด ตลอดจนมีการเรียกร้องประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์เป็นประเด็นหลัก

เรื่องสั้น “ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ” ผู้แต่งคือ นก ปักษยานาวิน เรื่องสั้นเรื่องนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวด เขียนถึงปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้ แต่สอดแทรกแนวคิดเรื่องความเจริญ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เป็นวัตถุนิยมเข้ามา ตลอดจนการขายเหล้า เบียร์ซึ่งเป็นของต้องห้ามของมุสลิม ผู้เขียนยังสะท้อนคำถามเกี่ยวกับคนไทยพุทธ และไทยมุสลิม ในฐานะที่เป็นคนไทยเหมือนกัน (หรือเปล่า) อย่างแยบยลด้วยการเขียนถึงเพลงโฆษณาเบียร์ของนักร้องชื่อ ก้อง

“...คนไทยรีเปล่า...” แล้วภาพในจอก็ปรากฏคนกำลังชูแก้วเบียร์สีเหลืองฟองฟอง-คนไหนคนไทยเรารู้ได้ไง...มีคนกดเปลี่ยนช่องไป ภาพข่าวชาวมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ถูกอุ้มหายปรากฏขึ้นแทนที่...”

เมื่อเด็กคนหนึ่งร้องเพลงโฆษณาเบียร์ตามอย่างในจอก็ถูกฟาดจนร้องไห้เสียงดัง จนตัวละครชื่อ อัสสนวีคิดว่า

“...คนมุสลิมไม่ดื่มเหล้าดื่มเบียร์ แต่งตัวต่างจากคนทำโฆษณาที่กรุงเทพฯ แล้วพวกเขาไม่ได้เป็นคนไทยหรือหรือ...”

ผู้เขียนแสดงให้เห็นภาพของคนมุสลิมที่รักแผ่นดินไทยเช่นกัน

เรื่องสั้น “ปัจจัยแห่งชีวิต” ผู้แต่งคือ ขวัญยืน ลูกจันทร์ เรื่องสั้นเรื่องนี้ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ เขียนถึงระบบทุนนิยมในสังคมประชาธิปไตย ทำให้มองเห็นภาพสะท้อนสังคมปัจจุบันที่เป็นวัตถุนิยม ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และโทรศัพท์มือถือที่เข้ามาในชีวิตประจำวันจนยากที่จะปฏิเสธ เป็นภาพสะท้อนสังคมในปัจจุบันได้ดีทีเดียว เมื่อมีภาระต้องผ่อนของมากมาย ก็ต้องทำงานหนักมากขึ้น

“...แต่ด้วยภาระผ่อนข้าวของเครื่องใช้ ที่มันคอยกระทุ้งหลังเขาให้หลับไม่ลง กังวลใจว่าสิ้นเดือนจะมีเงินผ่อนหรือเปล่า นั่นแหละที่ทำให้เขาต้องตัดใจลุกขึ้นใส่ชุดกรีดยางแล้วฉวยอุปกรณ์ก้าวออกจากประตูงู่มุ่งสู่สวนยางที่ทะมึนอยู่ในความมืด...” (ตะนะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 40)

จากนั้นความอยากก็ชนะความจน เมื่อเมียของเขาอยากได้โทรศัพท์มือถือด้วยเหตุผลมากมายที่ประดังเข้ามา เมื่อเงินหมด ก็ต้องกู้

“...พี่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านไม่ใช่หรือ พี่ไปกู้สิ กู้กองทุนหมู่บ้านมา ซ้อมมือถือได้อยู่แล้ว...” (ตะนะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 42)

เมื่อซื้อโทรศัพท์ ภาระผ่อนของก็เพิ่มมากขึ้น เขามีอาชีพกรีดยาง มีนายหัว ซึ่งก็ไม่ได้ว่าอะไรเขาในเรื่องนี้ วันหนึ่งไบบางร่วงทำให้กรีดยางไม่ได้ เงินก็ร่อยหรอลง เมียเขาโทรศัพท์ไม่ได้เพราะบัตรเติมเงินหมด เมียเขาจึงสั่งให้ซื้อบัตรเติมเงิน เขาคิดว่าจะทำอย่างไรดี เพราะเงินไม่มีความคิดสองอย่างต่อสู้กันอยู่ในสมอง ระหว่างเอาเงินทั้งหมดมาซื้อข้าวสาร ซึ่งจะทำให้มีข้าวกินไปจนถึงกรีดยางครึ่งหน้า แต่เมื่อคิดถึงคำสั่งเมียว่าให้ซื้อบัตรเติมเงิน เขาก็ลังเลในที่สุดเขาตัดสินใจเดินเข้าร้านขายของชำ

“...แป๊ะตี๋ เอาข้าวสารโลนึ่ง บัตรเติมเงินสองร้อย”... ..” (ตะนะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 47)

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพการเมืองยุค พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี โดยจัดให้มีโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายการกระจายรายได้ด้วยการพัฒนาภาคชนบทและการสร้างความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชน ประกอบด้วย 4 โครงการสำคัญ ได้แก่ โครงการธนาคารประชาชน เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ธนาคาร

ออมสินรับผิดชอบ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ธนาคารออมสินและ ธ.ก.ส. รับผิดชอบ ในปี 2547 ธนาคารทั้งสองได้ออมเงินเพื่อโครงการนี้ 77, 508 ล้านบาท โครงการ ธนาคารชุมชน ธนาคารออมสินรับผิดชอบ และโครงการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน (Small Medium Large: SML) ธนาคารออมสินและ ธ.ก.ส.รับผิดชอบ (เพลินพิศ สัตย์สงวน, 2549: 24) แต่รัฐบาล ทราบหรือไม่ว่า นโยบายนี้ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงหรือไม่

นอกจากนั้นยังสะท้อนภาพของสังคมยุคปัจจุบันได้ดีมาก ดูเหมือนว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็น เรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างปกติ จนเราไม่รับรู้ถึงความผิดปกติแต่อย่างใด นี่เป็นภาพสะท้อน ทางการเมืองที่ผ่านสภาพเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นความเสมอภาคที่นำมาซึ่งความยากเย็น ถ้า ความเสมอภาคนั้นถูกใช้อย่างไม่พอเพียง ทำให้เกิดคำถามว่า เราควรใช้ความเสมอภาคอย่างไรใน ระบอบประชาธิปไตยให้ชีวิตมีคุณภาพและคุณภาพมากที่สุด

เรื่องสั้น “กลับจากสมรภูมิ” ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร เปรียบเทียบวีรบุรุษเหรียญทอง โอลิมปิก กับวีรบุรุษที่เสียชีวิตในเหตุการณ์สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งก็เป็นวีรบุรุษเหมือนกัน แต่ ผู้เขียนมีคำถามชวนคิดต่อ ว่า

“...หากเขากลับมาจากโอลิมปิกในสภาพผู้แพ้ ไม่มีเหรียญคล้องคอกลับมา เขาคงไม่ได้ กลายเป็นวีรบุรุษอย่างทุกวันนี้ ส่วนเขากลับมาจากภาคใต้อย่างคนปกติมีทั้งร่างกายและลมหายใจ สมบูรณ์พร้อม เขายังสงสัยว่า พี่ชายของเขาจะถูกนับเป็นวีรบุรุษหรือไม่ หรือวีรบุรุษคือเครื่องมือ ขึ้นหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์ทางการเมือง...”

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพจริงของสังคมปัจจุบันออกมาได้ชัดเจน และสะท้อนใจ ทำให้ต้องกลับมาข้อนดูสังคมไทยในระบอบประชาธิปไตย และการเมืองไทยในภาพของความ ขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ร่วมไปกับการคำนิยมในดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยว่าให้ ค่ากับสิ่งใดมากกว่ากัน

เรื่องสั้น “ไก่อ่งร้าน” ผู้แต่งคือ กร ศิริวัฒน์ โฉ เขียนถึง ปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้ และประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์ นักการเมืองทุจริต โดยเปรียบเทียบกับไก่ที่กำลังบินขึ้นร้านในเล้า ซึ่งสูงจากพื้นเกือบวา ครึ่งแล้วครึ่งเล่า จนสำเร็จ ภาพนี้ทำให้ตัวละครในเรื่องนึกถึงอุดมการณ์และ คักคี่ศรีของคน ขณะที่นักการเมืองไม่ใช่อย่างนั้น เพราะนักการเมืองทำทุกอย่างเพื่อเอาตัวรอด และ ผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นการย้ายพรรคหรือยุบพรรค นอกจากนั้นผู้เขียนยังเสนอมุมมองเชิง การเมืองที่ค่อนข้างลบกับนักการเมืองทั้งหลาย

“...ข่าวแรกของเขานี้เป็นข่าวส.ส. ในสามจังหวัดชายแดนใต้จะย้ายพรรคไปสังกัด การเมืองซีกฝ่ายรัฐบาล โดยอ้างว่าจะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาทางภาคใต้อย่างเต็มที่...”

“...ต่อแหล่ชัดๆ”...

“...นี่กว่าชาวบ้านกินแกลบหรือไง พุดออกมาได้ไม่อายปาก ทูเรสมาก”...

“...เงินเต็มกระเป๋าจนรูชิบไม่เข้า แล้วยังทำเป็นซื้อบื้อไว้เคียงสา มั่นน่านัก...” ...”

(ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 62)

เมื่อมีการย้ายพรรค ภาพข่าวที่เห็นคือ ส.ส. ฝ่ายค้านคนหนึ่งถูกกล่าวหาว่าขายตัวย้ายพรรคไปผู้พรรคแกนนำรัฐบาลออกมาตอบโต้กับ ส.ส. พรรคฝ่ายค้านที่ตนเคยร่วมอยู่ด้วย และคำพรรคฝ่ายค้านว่าใกล้เคียงควาย ขณะเดียวกันเมื่อเปลี่ยนไปดูข่าวในทีวีอีกช่องก็พบข่าวว่า ส.ส. ในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ย้ายพรรคไปอยู่ฝ่ายรัฐบาลเดินตามรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยไปตรวจดูในที่เกิดเหตุการณ์วางระเบิดขบวนพาเหรดนักเรียนในเทศบาลเมือง

“...ไปไหนว่าไปอยู่ฝ่ายรัฐบาลแล้วจะช่วยแก้ปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้ คุย...นำทูเรศ อุดมการณ์ทางการเมืองของพวกเขาหายไปไหนกันหมดนะ อ้างว่าประชาชนเรียกร้องให้ย้ายพรรค อย่างนี้ถ้าประชาชนเรียกร้องให้ลาออกหรือให้ไปตายก็คงไปละสิ!”...

ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องธรรมดาสามัญที่พบเห็นได้โดยทั่วไปในภาพของสังคมไทยที่อยู่คู่กับสังคมนगरเมือง สะท้อนให้เห็นถึงระบอบประชาธิปไตยอย่างไทยๆ ที่เต็มไปด้วยปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาการไม่ซื่อสัตย์เห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตนของนักการเมือง โดยสะท้อนภาพการเล่าเรื่องของนักเขียน

และภาพของประชาธิปไตยถูกมองเน้นไปที่การเลือกตั้งว่า

“ผมไม่กลัวหรอก ถ้าจะได้ ส.ส. 400 ที่นั่งนั่นแสดงว่าประชาชนให้ผมมา มันเป็นเรื่องประชาธิปไตย ผมไม่ได้ไปขู่เชิญให้เขาเลือก ใครจะมองอย่างไรผมไม่สน...”

“ไม่คิดว่าจะเก็บไว้ให้ฝ่ายค้านมั่งเลยหรือวะ...”

ผู้เขียนพยายามสะท้อนภาพของลูกไก่ที่มีอุดมการณ์ที่จะขึ้นร้านในเล้าสูงด้วยความพยายาม โดยไม่คิดจะใช้ทางลัดต่างจากนักการเมือง

“...ลูกไก่สองตัวเพื่อนยากกำลังบินขึ้นร้านในเล้าซึ่งสูงจากพื้นเกือบวาทครั้งแล้วครั้งเล่า มันพยายามจนสำเร็จ เป็นภาพที่ประทับใจผมมาก มันทำให้ผมนึกถึงศักดิ์ศรีและอุดมการณ์ของการเมืองปัจจุบันที่นับวันจะหาไม่ได้อีกแล้ว จากพรรคเป็นทางเลือกและเป็นที่พักพิงของประชาชน อุดมการณ์พรรคไม่มีความหมาย ไม่มีหลักประกันใดๆ ให้ประเทศชาติ ส่วนที่อ้างว่าบริหารโดยประชาชนเป็นศูนย์กลางนั้นเป็นเพียงวาทกรรมหลอกลวงให้ประชาชนหลงเชื่อเท่านั้น เพราะจริงๆ แล้วมันคือการบริหารแบบใช้เงินเป็นสำคัญต่างหาก ใช้ความโลภหลงและความอ่อนด้อยทางปัญญาของประชาชนระดับรากหญ้าเป็นเครื่องมือหาเงินเข้ากระเป๋าพวกพ้องและเครือข่ายทางธุรกิจของตน ทำลายขุมกำลังทางวัฒนธรรมของสังคม พร้อมกับยึดอำนาจเบ็ดเสร็จทางธุรกิจและการปกครอง”... ..” (ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 71)

สุดท้ายเปรียบเทียบกับฝูงไก่กับการย้ายพรรคของนักการเมือง ดังนี้

“...ใกล้ค่ำเต็มที ผมพลอดถอนหายใจยาวเหยียด เรียกแม่ไก่เข้าแล้ว มันพาลูกมาอย่าง เชื่องช้า มันคงจะเหน็ดเหนื่อยจากการหาอาหารให้ลูกกิน มาถึงแล้วก็รีบกินน้ำอย่างหิวกระหาย ...มี ลูกไก่ของเพื่อนบ้านเดินตามมาด้วยสามตัว ทำทางเป็นกันเองกับลูกไก่ของผมเหลือเกิน เหมือนเป็น ไก่ครอบครัวเดียวกัน มันคงเห็นว่าแม่ไก่ของผมหาเหยื่อได้ดีกว่าแม่ของมัน มันจึงสมัครใจมาอยู่ด้วย อย่างหน้าด้านๆ ผมไล่ให้กลับไปหาแม่ของมัน แล้วดื้อนกลับไป แม่ไก่พาลูกเกือบสิบตัวหายไป ในป่ารกตรงรั้วลาดหนามที่มีเถาวัลย์พันอยู่เป็นซุ้มหนา” ...” (ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 71)

เรื่องสั้น “ค่าแรงที่รอคอย” ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เชิงศรี เรื่องสั้น “งานลับ” ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร เรื่องสั้น “มะเสีอะ...ผู้ไม่มีหลายเลข” ผู้แต่งคือ ปกาศิต แมนไทยสงค์ ทั้งสามเรื่องพูดถึง ประเด็นคอร์รัปชั่น และการเรียกร้องความเป็นธรรม

โดยเรื่องแรก “ค่าแรงที่รอคอย” สะท้อนภาพการคอร์รัปชั่นของข้าราชการจากปัญหา แรงงานเดือน และการเรียกร้องความเป็นธรรม ให้แรงงานพม่าที่หลบหนีเข้าเมืองและทำงานโดยไม่ได้รับค่าแรง

“...คนงานที่นั่งรอ ยืนรออยู่รู้สึกใจหาย มีสีหน้าผิดหวังเหมือนหลายครั้งที่ผ่านมา แต่ คราวนี้น่าจะเป็นการรอคอยครั้งสุดท้ายจากการยืนยันมันเหมาะของหัวหน้าคนงานและการปรากฏ ตัวของผู้รับเหมาที่จะเป็น ไปได้กว่าทุกครั้ง...” ...” (ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 82)

แต่ในที่สุด

“...รถกระบะสีเลือดหมูห้าคันแล่นเข้ามาจอดที่ข้างทาง บริเวณหน้าที่ก่อสร้างอาคาร พาณิชยกรรมสองชั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจในเครื่องแบบกว่าสิบนาย แยกย้ายกันเข้าไปเคาะประตูห้องพัก คนงานชาวพม่าแต่ละห้อง เรียกให้พวกเขาออกมาจากห้องพัก โกลาหลวุ่นวายอยู่ครู่หนึ่ง เมื่อทุกอย่างจบลง ไม่มีใครหนีรอดได้โดยแม้แต่คนเดียวทุกคนถูกจับใส่กุญแจมือ ในข้อหาหลบหนีเข้า เมืองโดยผิดกฎหมายและถูกต้อนให้ขึ้นไปนั่งบนรถกระบะของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จอดอยู่ข้างทาง

ไม่นานนัก รถทุกคันก็แล่นหายไปจากบริเวณก่อสร้างอาคารพาณิชย์ที่สร้างใกล้จะ เสร็จสิ้น ทั้งให้ที่พักรั่วครวญของคนงานก่อสร้างชาวพม่าตกอยู่ในความเงิบสงบ ท่ามกลางความ สลัวมัวหม่นของสายหมอกยามเช้าในช่วงปลายฝนต้นหนาว” (ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 83)

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนถึงภาพของสิทธิมนุษยชนของคนงานชาวพม่า การถูกกดขี่ข่ม เหนง ความไม่ซื่อสัตย์ของมนุษย์ ตั้งแต่ปัญหาการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของคนงานชาว พม่า สะท้อนการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ และการหลอกลวงคนงานชาวพม่าโดยไม่มีมนุษยธรรม

ชวนให้เราได้คิดและตระหนักถึงระบบการบริหารของประเทศซึ่งมีระบบบริหารที่ควบคุมไม่ได้ หรือไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตาม แม้ระบบจะถูกควบคุมไว้ดีเพียงใดก็ตาม ถ้าคนเราขาดซึ่งศีลธรรม ระบบนั้นก็ยังมีช่องว่างให้คนเหล่านั้นได้ใช้เป็นแนวทางแสวงหาผลประโยชน์ได้ตลอดเวลา

เรื่องสั้น “งานลับ” เขียนถึงอิทธิพลของรัฐมนตรี ที่ลูกชายทำผิด จึงหาแพะรับบาป เป็นคนลับผิด โดยใช้เล่ห์เหลี่ยมและกลโกง รวมทั้งจ้างด้วยเงินจำนวนมากเพื่อให้ลูกชายของตน พ้นผิด

“...แทบไม่เชื่อสายตาตัวเองคนระดับรัฐมนตรีมายืนอยู่ตรงหน้าผม ผมไม่รู้จริงๆ ว่าทำไมท่านต้องออกมาพบผม ...คนลับผิด...” ((ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 90)

รัฐมนตรีต้องการให้เขายอมรับว่าเป็นคนแทงนักร้องชายคนหนึ่งแทนลูกของตน เขาถามว่าแล้วเป็นเรื่องจริงหรือเปล่า แต่ท่านรัฐมนตรีบอกว่า

“...เรื่องนั้นไม่ต้องสนใจ แต่สิ่งที่ผมต้องการคือ ผมอยากให้คุณยอมรับว่าคุณเป็นคนทำ...”

“ผมไม่เกี่ยว”....

“ผมรู้ แต่ถ้ามีใครสักคนเอาหลักฐานมาแสดงว่าคุณเป็นเจ้าของมีดเล่มที่แทง คุณจะว่าไง”

“ไม่ใช่ผม...ผมไม่เคยมีมีดแบบนี้”

“แล้วรูปถ่ายในมือคุณล่ะ มีดที่แทงนักร้องชายคนนั้น มันเหมือนกับมีดที่คุณถืออยู่ในรูป”

“เอาละไม่ต้องคิดอะไรมาก ผมจะเล่าให้ฟัง เดิมผมมีมีดโบราณเล่มนี้อยู่คู่หนึ่ง ลูกชายผมเอาติดตัวไปไหนมาไหนเล่มหนึ่ง วันเกิดเรื่องมีดเล่มนี้แหละที่ไปเสียบพุงคู่อริ ตอนนี้มีดเล่มนั้น ตกเป็นของกลางอยู่ที่โรงพัก ผมอยากหาใครสักคนมาช่วยลูกชายผม ช่วยเป็นผู้รับผิดแทน”...

(ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ , 2547: 91)

ท่านรัฐมนตรีจะจ่ายเงินให้หนึ่งล้านบาท ทำให้คนลับผิดต้องคิดและตัดสินใจว่ามันจะคุ้มหรือไม่ และถ้าเขาไม่ยอม รูปภาพนั้นก็ถึงมือตำรวจ สุดท้ายเขาตัดสินใจหนี แต่แท็กซี่คันที่เขานั่งมาพร้อมกับลูกเมียกำลังพาเขาไปที่บ้านของท่านรัฐมนตรี

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจของนักการเมือง และเป็นอำนาจที่เข้าไปทำลายระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่ออำนาจบริหารก้าวล่วงเข้าไปในอำนาจตุลาการ ความยุติธรรมจึงถูกทำลาย

ในเรื่องการใช้อิทธิพลหรืออำนาจนี้ มีคำกล่าวของฝรั่งว่า “Poer trends to corrupt, abolute power corrupts abolutely” แปลเป็นไทยว่า “อำนาจทำให้คนเสีย อำนาจที่เด็ดขาดที่มีเครื่องเหนี่ยวรั้งทำให้คนเสียคนไปโดยสิ้นเชิง” (ปรีดี เกษมทรัพย์, 2516: 44)

นักเขียนได้สะท้อนภาพการเมืองในประเทศไทย ที่นักการเมืองได้ใช้อำนาจอย่างสมบูรณไว้ในหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องงานลับ

เรื่องสั้น “มะเส้า...ผู้ไม่มีหลายเลข” สะท้อนภาพนโยบายรัฐบาลยุคขึ้นทะเบียนคนจนปรากฏว่าคนไปขึ้นทะเบียนส่วนใหญ่เป็นคนชั้นกลาง แต่คนที่จนจริงๆ ไม่ได้ไปขึ้นทะเบียนเนื่องจากปัญหาหลายอย่าง

“...ช่วงเช้ามีด ผมเห็นแม่เอาปลากระป๋องไปให้มะเส้าถึงบ้าน พร้อมกับออกปากชวนนางไปรายงานตัวขึ้นทะเบียนคนจนด้วยกัน แต่นางสายหน้าปฏิเสธ นางไม่รู้ว่าจะเดินทางไปรายงานตัวที่อำเภอทำไม นางคุ้นชินกับความหดหู่สิ้นหวังมากต่อมาก มะเส้าเองก็เคยคิดจะไปรายงานตัว แต่นั่นมันกินนานมาแล้ว จำได้ว่าคำคั้นนั้น นางนั่งอยู่ในแสงสลัวใต้ต้นมังคุดข้างข้างฉาง แล้วคิดคำนวณในสมอง จะไปยังไง ไหนจะค่ารถ ไหนจะค่าถ่ายเอกสารยื่นเรื่อง... ฯลฯ มะเส้าเคยได้ยินรายละเอียดค่าใช้จ่ายจากบังเส้า สุดท้ายนางก็ยกเลิกความฝันที่จะไป ยังมีข่าวเข้าหูว่าต้องรู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ถึงจะมีสิทธิ์ ก็ยิ่งทำให้นางถอนใจอย่างเหนื่อยหน่าย...” ((ตะนะฮ้อมี แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 103)

ผู้เขียนสรุปว่า

“...บางทีนโยบายที่ทางรัฐบาลกำหนด กลับเป็นเพียงนโยบายเพื่อรองรับคนชั้นกลางมากกว่า ผมมองใบหน้าหยาบกร้านอย่างมะเส้า ผู้ซึ่งสวมรองเท้าแตะและใส่เสื้อขาดๆ บนที่ว่าการอำเภอสักคน แน่ละคนจนๆ กลับไม่มีโอกาสได้ไป เพราะแม้แต่ทำงานหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง บางทีความยากจนก็เสียมสอนให้รู้จักคำว่าสงบเสงี่ยมและเจียมตัว เลยเถิดไปถึงอย่าหวังอะไรให้มาก...” (ตะนะฮ้อมี แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 104)

เรื่องสั้นเรื่องนี้ สะท้อนภาพการเมืองในสมัยรัฐบาล ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี มีการประกาศขึ้นทะเบียนคนจนเมื่อ พ.ศ. 2547 โดยกำหนดให้คนจนมีรายได้ต่ำกว่า 2,412 บาทต่อเดือนหรือ 4,904 บาทต่อปี ซึ่งมีคนลงทะเบียน 7.89 ล้านคน หรือ 11.25 % เท่ากับ 1 ใน 10 ของประชากรทั้งประเทศ ในจำนวนนั้น 4,814,424 คนต้องการให้รัฐบาลแก้ไขหนี้สิน และพบว่าจังหวัดที่มีคนจนสูงสุดอยู่ที่ 59.77% ลำดับ 2 ได้แก่จังหวัดศรีสะเกษ 36.12% และอันดับ 3 ได้แก่จังหวัดกาฬสินธุ์ 30.94% ส่วนจังหวัดที่มีคนจนน้อยที่สุดอันดับ 1 ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต และปทุมธานี อันดับ 2 ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี 0.1%และอันดับ 3 ได้แก่ จังหวัดระยอง 0.16% (ครอบครัวข่าว 3, 2558)

เรื่องสั้น “เมืองคนหาย” ของวินทกานท์ สะท้อนภาพการใช้อำนาจค้ำเพื่อประโยชน์ของตนเอง ด้วยการอุ้มหายของนักเคลื่อนไหวต่างๆ โดยใช้วิธีการเขียนแนวเหนือจริง ผู้เขียนสร้างเมืองขึ้นเมืองหนึ่งเป็นเมืองคนหายโดยตัวละคร “ผม” พลัดหลงเข้าไปในเมืองประหลาดนี้ ซึ่งคล้ายความฝัน คล้ายความจริง เขาพยายามทบทวนว่าเขาเข้ามาที่นี่ได้อย่างไร ก็ทำได้เพียงวางๆ ถึงแรงกระแทกจากวัตถุของแข็งบริเวณศีรษะ หลังจากนั้นก็จะทำอะไรไม่ได้อีกเลย โดยเมืองประหลาดนี้มีลักษณะทุ่งหญ้าสีทอง พื้นทรายละเอียดสีขาว เมืองนี้ไม่มืดใหญ่โต แต่มีเพียงแห่งหินอ่อนอย่างคิจำนวนมากที่ปักวางอย่างเป็นระเบียบอยู่บนพื้นหญ้าสีทอง มีตัวอักษรสลักเสลาอย่างประณีตบรรจบอยู่บนแห่งหินอ่อนนั้น อักษรนั้นสลักลงเป็นชื่อ (ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 110)

และเขาพบว่า ที่นี่ไม่มีคนมีเพียงแต่ป้ายชื่อเท่านั้น จนกระทั่งเขาพบกับชายชรา ซึ่งบอกเขาว่าที่นี่คือเมืองคนหาย

“...ชายชราหัวเราะในลำคองน้ำเสียงเต็มไปด้วยความเยาะหยัน...

“ก็แล้วคุณไม่รู้หรือว่า ประเทศของคุณนะมีคนหายมากมายขนาดไหน คนแล้วคนเล่าไม่มีที่สิ้นสุด ข้าคิดว่าอีกไม่กี่ปีหรือ เมืองแห่งนี้ก็จะมีประชากรหายเพิ่มขึ้นจนต้องขยายเมืองออกไปรอบนอก...”

“...ในชีวิตจริงนี้แหละ ที่คนถูกลักพาตัวแล้วหายไปอย่างไร้ร่องรอย ไร้ร่องรอยจริงๆ แม้มิแม่แต่เศษเส้นผมให้ตำรวจหรือนักสืบตามรอยได้ และก็ไม่มีใครรู้ว่าไปอยู่ที่ไหน อาจจะมีคนรู้อยู่บ้าง แต่ก็เหมือนกับไม่รู้มันแหละ...” (ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ, 254: 113-114)

ผู้เขียนสะท้อนภาพเมืองคนหายต่อไปว่า

“...นี่คือกลุ่มของนักเคลื่อนไหว คุณคงจะทราบว่าคนพวกนี้หายตัวไปจำนวนมาก ดูเหมือนว่าตอนนี้จะเป็นกลุ่มชื่อที่มีจำนวนมากเป็นอันดับสอง...”

“...มีรายชื่อใหม่ที่เพิ่งเข้ามาเมื่อสัปดาห์ที่แล้ว เป็นเพศหญิงเสียด้วย เธอคัดค้านโครงการบางอย่างของนักการเมืองท้องถิ่นซึ่งมีเม็ดเงินที่เกี่ยวข้องกับ โครงการนี้มหาศาล แน่ละว่านักการเมืองท้องถิ่นไม่ยอมเสียมันไปง่ายๆ และเสียให้กับนักเคลื่อนไหวที่เป็นผู้หญิงที่ไม่จบแม้แต่ปริญญาตรี แต่นักการเมืองท้องถิ่นก็พลาดที่ประมาณความสามารถของผู้หญิงมากเกินไป เรื่องนี้กลายเป็นข่าวและมีคนในท้องถิ่นร่วมกันคัดค้านมากมาย ทางออกที่นักการเมืองท้องถิ่นคิดได้คือกำจัดแกนนำคนนี้ ทำให้ตัวเธอหายไปอย่างไร้ร่องรอย และเธอก็กลายเป็นสมาชิกคนล่าสุดของเมืองคนหายที่อยู่ในกลุ่มนักเคลื่อนไหว...” (ตะนะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 117)

นอกจากคนหายจะอยู่ในกลุ่มนักเคลื่อนไหวแล้วยังมีอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นคนที่ไม่มียี่ห้ออะไร เป็นคนธรรมดาสามัญ เป็นคนเล็กน้อยที่ถูกเมิน แต่เป็นกลุ่มใหญ่ที่สุดในเมืองแห่งนี้ และมีความสำคัญมากที่สุดด้วย

ตัวละคร “ผม” ก็มีรายชื่ออยู่ที่นี้ด้วย ชายชราบอกว่า

“...คุณเป็นคนดีนะ ...คนที่รักความถูกต้อง รักความเป็นธรรมหายากยิ่งขึ้นทุกวัน แต่คุณก็คือหนึ่งในจำนวนคนที่หายากขอให้จงภูมิใจ”

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการถูกลักขโมยซึ่งเกิดขึ้นมากในหมู่เด็กเคลื่อนไหวก่อให้เกิดภัยถึง กรณีของ นายสมชาย นิละไพจิตร อดีตประธานชมรมนักกฎหมายมุสลิม และนักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งหายตัวไปอย่างลึกลับ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2547 ในช่วงสมัยรัฐบาลทักษิณ 1 (สก.คลองลาน 2558 <http://khlonglan.kamphaengphet.police.go.th/police108.html>) และยังมีคดีอุ้มฆ่าประชาชนทั่วไป ในช่วงประกาศสงครามกับยาเสพติด จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นจังหวัดแรกที่รับนโยบายนี้มาปฏิบัติจนเกิดคดีอุ้มฆ่าต่อเนื่องกว่า 28 คดี และผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิถูกอุ้มฆ่าไม่ได้เกิดกับคนที่ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเท่านั้น ซึ่งหนังสือพิมพ์คมชัดลึกรายงานว่า (เสาวลักษณ์ คงภักพูน -จิตติมา จันพรม, 2558)

“..เพราะแม้แต่คนที่ “ตรงเกิน” ก็อาจเสี่ยงต่อการถูกลักขโมยได้ไม่น้อยกว่ากัน ดังเช่น “กมล เหล่าโสภานันท์” นักเคลื่อนไหวภาคประชาชนและสมาชิกเครือข่ายภาคประชาชนต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น ถูกลักขโมยเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 เป็นคดีช็อกชาวบ้านไผ่ เพราะที่นี่เป็นเมืองสงบ อยู่แบบรู้จักกันหมด หากมีเรื่องเคืองใจก็จะมีคนกลางช่วยเคลียร์ นี่นับเป็นคดีสะเทือนขวัญแรกของชุมชนเก่าแก่แห่งนี้

สิ่งยืนยันว่าพ่อไม่มีวันได้กลับมาอีกแล้ว เมื่อทางบ้านได้รับโทรศัพท์หลังถูกลักขโมยประมาณ 10 วันจากตำรวจคนหนึ่งบอกว่า “กมลเป็นคนดี แต่ไม่ทันระวังตัว คิดว่ามาโรงพักจะปลอดภัย อยากจะช่วยนะ แต่สุดวิสัย เสียใจด้วยช่วยได้แค่นี้”

คดีนี้คือเอสไอรับเป็นคดีพิเศษ สมัย พ.อ.ปิยะวัฒน์ กิ่งเกตุ เป็นผู้บัญชาการสำนักคดีอาญาพิเศษ แต่เมื่อถูกย้ายคดีก็เงียบหายไปด้วย

จะเห็นว่าวรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรมสะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัย ไม่ว่านักเขียนจะจงใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม นักวิจารณ์บางคนจึงกล่าวว่า “วรรณกรรมเป็นคั่นช่องแห่งยุคสมัย” เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตของยุคสมัยนั่นเอง (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2547: 5)

นอกจากนั้นการสะท้อนปัญหาการเมืองด้านสิทธิมนุษยชน เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และนักเขียนได้ทำหน้าที่สะท้อนภาพปัญหานั้นโดยสมบูรณ์แล้ว

เรื่องสั้น “เมื่อวันนั้นมาถึง” ผู้แต่งคือ ยงยุทธ หนูเนียม แสดงถึงการเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติและมองว่า ประชาธิปไตยจะเกิดได้ต้องใช้พลังการเปลี่ยนแปลงซึ่งนับเป็นคุณประโยชน์ต่อชุมชน ต่อสังคมและต่อประเทศชาตินั้น จะบังเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อวันแห่งการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนมาถึงเท่านั้น (दानะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 144) โดยผู้เขียนได้ให้ตัวละครที่
เคยมีอุดมการณ์อยู่ในภาวะสิ้นหวังในช่วงแรกจนกลายเป็นเกษตรกรที่รักสงบ ชื่อ “ครูเสือ”

“...อุดมการณ์ที่ผมตั้งใจจนแล้วว่า มันไม่ต่างอะไรกับการปลุกตื่นความฝันบนทุ่งชีวิต
ที่มีเลือดเนื้อเป็นปุ๋ย และมีน้ำตาจากความรันทดคอยรดหลังให้เป็นความชุ่มชื้นหล่อเลี้ยงไว้ ทั้งๆ ที่
อาจจะได้เห็นเพียงดอกฝิ่นสีสวยให้พองามตา แต่ไร้ผลผลิตให้เก็บเกี่ยวเพื่อประโยชน์สุขต่อตนเอง
ต่อผู้คนในสังคมอย่างพอเพียงเท่าเทียมและยั่งยืน...” (दानะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 128)

และต่อมาความหวังของครูเสือเริ่มเรืองรองขึ้นเมื่อเขาได้รับเชิญให้ไปพูดคุยปรึกษา
ปัญหาผู้มีอิทธิพล จนเขาเริ่มมีความคิดเชิงบวกว่า

“...หรือว่าอุดมการณ์ที่ผมตัดทิ้งไปแล้วนั้น กำลังผลิตอันหมายรวมถึง การมีส่วนร่วม
ของชาวบ้าน โดยปราศจากการคุกคามล่อลอบกู่เชิญด้วยอิทธิพลใดๆ ได้เพื่อแผ่กระจายมาถึงทุกคน
ที่นี่แล้ว...” (दानะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 138)

และต่อมาท่านเจ้าอาวาสที่เคยยึดเอาตำราหมอดูคัมภีร์ไสยเวทย์เป็นหลักชัยเหนือพระ
ไตรปิฎกยึดเอาการปลุกเสกเลขยันต์ ทำเสน่ห์เมตตามหานิยม พรมน้ำมนต์ คั้นหาเลขหอย ...” แต่ใน
ที่สุดท่านเจ้าอาวาสก็เปลี่ยนไป ถึงกับเชื่อเชิญเขาไปสนทนาธรรม ในหัวข้อหลักธรรมาภิบาล
จนเขาคิดว่า

“...หรือว่า อุดมการณ์ที่ผมเคยคิดว่าเป็นเพียงฝัน ไม้แห่งความฝัน กำลังผลิตอันเป็น
ที่สุด คือธรรมาภิบาลนั้น ทั้งเพื่อแผ่กระจายมาลงทุกคนที่นี่แล้ว...”

ในที่สุดความเปลี่ยนแปลงก็เกิดขึ้น เมื่อทุกคนมีความร่วมมือกันและสนับสนุนให้ครู
เสือเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงของตำบล

“...วันนี้ชาวบ้านเหล่านี้ได้ทำให้ผมตระหนักแล้วว่า พลังที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลง
อันเป็นคุณประโยชน์อย่างแท้จริงต่อชุมชน ต่อสังคม และต่อประเทศชาตินั้น จะบังเกิดขึ้นได้ก็
ต่อเมื่อวันแห่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมาถึง...เท่านั้น...”

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพของการเมืองหรือประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ หรืออาจจะอยู่
ในอุดมคติของสังคมเรา แต่ก็ทำให้ภาพแห่งความหดหู่ท้อแท้ที่มีต่อสภาพการเมืองไทยที่น่าเสียด
โดยเรื่องสั้นเรื่องอื่นๆ สดชื่นขึ้น และนี่อาจจะคือความหวังของการเมืองไทยในอนาคตก็เป็นได้

เรื่องสั้น “ระบำหุ่น” ผู้แต่งคือ ชัยวุฒิ ศรีสุโข สะท้อนภาพนักการเมืองที่มีความเชื่อ
เรื่องหมอดูจึงไปประเทศพม่าเพื่อพบหมอดูอิ.ที. และหมอดูทำนายว่าเธอเป็นคนที่มีการมีสูงส่งจะ
ได้เป็น ส.ส.แม้เป็นสิบๆ ครั้งก็จะสมหวัง กลับจากพม่า ส.ส.รัตติกาลได้หุ้มนำหนึ่งตัวเป็นที่ระลึก
โดยผู้ให้บอกว่าเป็นหุ่นนำโชค เมื่อใช้นิ้วพันเชือกชักหุ่นดู ก็สามารถชักหุ่นให้เดินไปตามจังหวะ
ได้โดยง่าย ซึ่งทำให้เธอพอใจมาก เธอเชื่อถือเรื่อง โชคกลาง เมื่อปลัดกระทรวงกระด้างกระเดื่องกับ

เธอ ทำให้รัฐมนตรีรัตติกาลไม่พอใจปลัดกระทรวง เนื่องจากเป็นคนแข็งกร้าว และคำพูดของท่านรัฐมนตรีแสดงให้เห็นว่า ไม่มีความเป็นประชาธิปไตย เห็นแต่ผลการเลือกตั้งของตนเป็นใหญ่ โดยแสดงให้เห็นจากคำพูดของตัวละครที่เป็นรัฐมนตรี ดังนี้

“...ปลัดกระทรวงคนนี้กระด้างกระเดื่อง ปกครองยาก...ถ้าเราปกครองปลัดกระทรวงไม่ได้ อีกหน่อยดิฉันว่าฝ่ายการเมืองก็จะไม่สามารถปกครองข้าราชการกระทรวงได้เลย และถ้าปลัดฯคนนี้ยังอยู่ ฝ่ายที่คัดค้านเราก็คงจะได้ใจส่งผลเสียกับการเลือกตั้งคราวหน้านะคะท่าน...” (ตานะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ, 2547: 154)

ในที่สุดคำสั่งย้ายภายใน 24 ชั่วโมงก็ตามมา แต่ปลัดกระทรวงก็ต่อสู้โดยร้องทุกข์กับสื่อมวลชนว่าถูกกลั่นแกล้งเนื่องจาก ไปรู้ความลับการทุจริตของรัฐมนตรี ทำให้รัฐมนตรีรัตติกาลโกรธมาก

ผู้เขียนได้ให้รัฐมนตรีชุกหุนเซิดที่ได้มาด้วยความโกรธ

“..ท่านรัฐมนตรีรัตติกาลขยับนิ้วให้เชือกขยับ หุ่นเอียงตัว เอียงหน้ากางแขน ด้วยใบหน้าที่ยิ้มร่า เมื่อเธอกางนิ้วมือและขยับอย่างรวดเร็ว ตัวหุ่นบิดเบี้ยว แยกขาถลาตัว หมุนไปหมุนมา ...”

และท่านรัฐมนตรีพูดว่า

“...พวกนี้ก็ซื่อเหลือเกิน เป็นคนไม่ใช่หุ่น เวลาเราสั่งให้ทำก็ต้องทำให้เนบเนียน พลิกแพลง เหมือนไม่ได้สั่ง ถ้าทำไม่ได้ ก็ไม่ควรอยู่ในตำแหน่ง เหมือนกับที่เราสั่งให้ตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามที่ต่อต้านเรานั้นแหละ อันที่จริงไม่ต้องไปทำตรงๆ ให้เป็นข่าวหนังสือพิมพ์หรือออก มีวิธีอื่นๆ อีกเยอะแยะที่เกิดผลดีสั่ง และไม่ให้ประชาชนกระโดดกระตาค เมื่ออยากทำอะไรตรงๆ จนเกิดผลเสียต่อชื่อเสียงเรา ก็ควรจะถูกย้ายหรือถูกปลด”

และขณะที่รัฐมนตรีกำลังเล่นหุ่นเซิด หุ่นก็ไม่ทำตามคำสั่ง ท่านรัฐมนตรีจึงให้อาหมั้นไปทิ้ง

เรื่องสั้นเรื่องนี้นำเสนอภาพชัดเจนจากการถูกกดขี่จากข้าราชการการเมือง และการเรียกร้องความเป็นธรรม เพราะข้าราชการที่กระด้างกระเดื่องกับข้าราชการเมืองก็จะถูกอำนาจสั่งย้าย ซึ่งประเด็นนี้เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นบ่อยในระบอบประชาธิปไตยของไทย ทำให้การพัฒนาประเทศไม่ก้าวหน้า แต่ก้าวถอยหลังมาโดยตลอด

เรื่องสั้น “ราคาของแผ่นดิน” ผู้แต่ง อนุสรณ์ มาราสา สะท้อนภาพการถูกกดขี่จากนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเมืองการปกครองปัจจุบัน โดยเขียนให้อบต. ใช้อิทธิพลในการซื้อที่ดินกับชาวบ้านเพราะรู้ว่า อีกไม่นานที่ดินตรงนี้จะมียาเสพติดขึ้น

“...ชายเต่าไม่รู้หรืออีกไม่นานที่ดินแถบแถวนี้จะมีถนนตัดผ่านต่อไปมันจะมีค่าราวกับทองคำ นี่คือเหตุผลว่าทำไมเขาถึงอยากได้ที่ดินแปลงนี้นัก...”

การทำเช่นนี้ของนักการเมืองเป็นการทุจริตเชิงนโยบาย ซึ่งพบได้บ่อย และ เมื่อไม่ได้ก็ข่มขู่ ใช้อำนาจ นี่คือภาพสะท้อนการเมืองไทยที่ดูเหมือนจะธรรมดาเพราะเราสามารถพบเห็นได้บ่อยจากข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ แต่เป็นความธรรมดาที่น่ากลัว เพราะเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก

เรื่องสั้น “รางวัลของแม่” ผู้แต่งคือ วิน วนาคกร ซึ่งให้เห็นถึงการเล่นพวกในการให้รางวัลแม่ผู้เสียสละ โดยตัวละครแม่ในเรื่องมีการศึกษาแค่ป. 4 แต่เลี้ยงลูกด้วยความยากลำบากจนลูกๆ ทั้ง 10 คนมีการศึกษาที่ดี และมีอาชีพที่ดี สามารถรับราชการ ได้ทั้งสิ้นคน แต่ผลสุดท้ายผู้ที่ได้รับรางวัลแม่ผู้เสียสละคืออาจารย์สุวรรณ

“...ตาแม่ผู้มีประกายยิ้มแย้มพลอบขวัญ ดังจะให้สติเตือนให้รับรู้ ว่า 10 ชีวิตลูกๆ ของแม่ที่เป็นคนดีของสังคมนี้แหละ คือโล่รางวัลอันยิ่งใหญ่ ซึ่งแม่บรรจงมองไว้แก่แผ่นดิน ทั้งมีความหมายทรงคุณค่าเหนือกว่าการตัดสินใจของคณะกรรมการชุดใด

เรื่องสั้นระดับนักเรียน จำนวน 5 เรื่อง

เรื่องสั้น “ผู้พิทักษ์” ผู้แต่ง คือเด็กหญิงนิลุบล บุตรไชย เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ (ไม่มีเรื่องได้รับรางวัลชนะเลิศ) สะท้อนให้เห็นถึงรัฐธรรมนูญข้อที่กล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพ เมื่อมารดาถูกพ่อเลี้ยงทำร้าย สะท้อนภาพคนจน ไม่มีการศึกษา ขาดความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

เรื่องสั้น “แง่มุมที่แตกต่าง” ผู้แต่งคือ สุภชัย ขุนจรพุดถึงประเด็นการเลือกตั้งที่มีการซื้อเสียง โดยเสนอมุมมองสองมุม มีทั้งนักการเมืองที่ดี และไม่ดี แต่ในที่สุดนักการเมืองที่ดีก็ไม่ได้รับการเลือกตั้ง และบางครั้งการทำงานโดยมีอุดมการณ์ก็เสี่ยงต่ออำนาจของผู้มีอิทธิพล

เรื่องสั้น บทพิสูจน์ ..โลก ...ความจริง (แสนโหดร้าย) ผู้แต่งคือ ธนา อัครมาส สะท้อนภาพการคอร์รัปชันการเลือกตั้ง ซื้อเสียงด้วยเงินเพียง 100 บาท

เรื่องสั้น “ฟ้าสาง” ผู้แต่งคือ วลัยลักษณ์ สมจินดาพุดถึงรัฐประหารและการเลือกตั้งซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการเป็นประชาธิปไตย

เรื่องสั้น “เมล็ดพันธ์แห่งประชาธิปไตย” ผู้แต่งคือ พิณทิพย์ ปลายธีระพงษ์ สะท้อนภาพให้เห็นการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง การทุจริตคอร์รัปชัน โดยเสนอว่า การเป็นนักการเมืองที่ดี สุดท้ายก็ถูกยิงตาย

“...ปัง เสียงปี่ดังขึ้นหนึ่งนัด ...พ่อล้มลงไปทีพื้น บนตัวมีเลือดไหลท่วมตัว ...ในหัวสมองของผมมีแต่ภาพเดิมๆ หมุนซ้ำไปมา ...เป็นนักการเมืองที่ดีมีสะอาดสะอาดอย่าง ไม่เป็นอะไรหรอกลูก”

“...ผมเคยศรัทธาคำพูดนี้ของพ่อมาตลอด จนวินาทีนั้น ผมจึงรู้ว่ามันไม่จริง...”

ในส่วนของบริษัทการเมืองซึ่งเป็นระดับประชาชน ภาพรวมคือการซื้อสิทธิขายเสียง มอมนักการเมืองในแง่ลบ ต่อต้านเผด็จการ แต่ก็ยังมีบางบริษัทที่ยังมีความหวัง มองประชาธิปไตย ในด้านบวก และมองผ่านประวัติศาสตร์การเรียกร้องจนถึงวันประชาธิปไตยแบ่งบาน บางส่วน สะท้อนภาพสามจังหวัดชายแดนใต้สะท้อนภาพคนจน และคนแก่ที่ไปเลือกตั้งแต่ไปฉีกบัตรเพราะ ความไม่รู้จึงถูกจับติดคุก กลุ่มที่มองประชาธิปไตยในประเด็นคอร์รัปชันมีมากที่สุด ได้แก่ บริษัท “ตลาดนัดการเมือง” ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ ซึ่งได้รับรางวัลชนะเลิศ บริษัท “กรรมกรต่อกลอน กับนักการเมือง” ผู้แต่งคือ ธาร ธรรม โฆษณ์

บริษัท “บ้านของเรา” ผู้แต่งคือ สุขุม คำภู่อ่อน ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ เป็นการ เรียกร้องประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ และเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ

บริษัท “คำร้องขอของแผ่นดิน” ผู้แต่งคือ เขียวศิลป์ จินดาละออง เป็นการมอง ประชาธิปไตยผ่านประวัติศาสตร์การเรียกร้องจนถึงวันประชาธิปไตยแบ่งบาน

บริษัท “เพลงหม่นบนภาพเก่า” ผู้แต่งคือ สัญญา พานิชยเวช เสนอภาพการต่อต้าน เผด็จการ

บริษัท “ทิพย์คูริยางค์” ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร เป็นการสะท้อนภาพความขัดแย้งของสาม จังหวัดชายแดนใต้

บริษัท “แม่เฒ่า” ผู้แต่งคือ อุเทน พรหมแดง สะท้อนภาพคนจน คนแก่ไปเลือกตั้งแต่ไป ฉีกบัตรเพราะความไม่รู้จึงถูกจับติดคุก ทำให้มองเห็นว่า ประชาชนอาจต้องมีความรู้.

ในส่วนของบริษัทระดับนักเรียนส่วนใหญ่มองประชาธิปไตยในด้านบวกมีความหวัง และเน้นการเลือกตั้งที่ประชาชนไม่นอนหลับทับสิทธิ์

โดยกลุ่มที่มองประชาธิปไตยในด้านบวกและมีความหวัง ได้แก่ บริษัท “คนดีศรีสภา” ผู้แต่งคือ เด็กชายสุทธิวัฒน์ ผลมะขาม บริษัท “ปลูกป่า ปลูกคน” ผู้แต่งคือ เด็กหญิงนริรัตน์ อึ้งปกรณ์ แก้ว บริษัท “รัฐนาวาประชาธิปไตย” ผู้แต่งคือ เด็กหญิงกนกนันท์ ชนตัมพรรณ์ บริษัท “ล้อมรั้ว สิทธิเสรี” ผู้แต่งคือ เด็กหญิงรัตภรณ์ รอดเนียม และบริษัท “สวัสดิ” ผู้แต่งคือ เกรียงไกร สารทะนะ บริษัท “สืบรอยเท้าสานรอยไทย” ผู้แต่งคือ ไชยวุฒิ รักษา บริษัท “การเมือง (คล้าย) เรื่องกีฬา” ผู้แต่ง คือ วันนิศา คำทรัพย์

บทกวีที่มองประชาธิปไตยเน้นการเลือกตั้งที่ไม่อนหลับทับสิทธิ์ได้แก่ “ปลุกเสรี” ผู้แต่งคืออาภากร ชาวโพธิ์เอน

บทกวี “ประชาธิปไตยอยู่ไหนหรือ” ผู้แต่งคือวันนิศา คำทรัพย์ ซึ่งได้รับรางวัลรองชนะเลิศ (ไม่มีรางวัลชนะเลิศ) เป็นการเรียกร้องหาประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 4 พ.ศ. 2548 “วาวแสงแห่งศรัทธา”

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 4 ชื่อเรื่อง “วาวแสงแห่งศรัทธา” แบ่งเป็นเรื่องสั้นประเภทประชาชนจำนวน 8 เรื่อง บทกวีการเมือง ประเภทประชาชน จำนวน 8 เรื่อง ในเล่มนี้ไม่มีระดับเยาวชน

ภาพรวมทั้งเรื่องสั้นและบทกวีนำเสนอประเด็นทางการเมืองด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยสมบูรณ์ การเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ การเสนอปัญหาคอร์รัปชัน การซื้อสิทธิ์ขายเสียงจะมีจำนวนมาก ตลอดจนมองปัญหาเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ที่ถูกกระทบจากรัฐบาล เช่นปัญหาการไล่ที่โดยใช้อำนาจรัฐ

ในส่วนของบทกวีส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียกร้องประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ และเริ่มมีเนื้อหาแสดงถึงความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน

เรื่องสั้น “วาวแสงแห่งศรัทธา” ผู้แต่งคือ วัชร สัจจะสารสิน เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ซึ่งมองการเมืองใน 3 ประเด็นด้วยกันคือ การเรียกร้องประชาธิปไตยสมบูรณ์ การเรียกร้องประชาธิปไตยในอุดมคติ และเสนอปัญหาการคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตาม เนื้อเรื่องยังแสดงถึงความหวังว่า สักวันหนึ่งเราจะมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และการคอร์รัปชันในการเลือกตั้งจะต้องพ่ายแพ้ ผู้เขียนเสนอภาพในเชิงสร้างสรรค์ว่า การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ในที่สุดก็ชนะได้ เหมือนในความมืดก็ยังมีแสงสว่างอยู่ไกลๆ

ผู้เขียนให้พงศ์จันทร์ตัวเอกของเรื่องเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่ยังหน้าใหม่ในแวดวงวิชาการ และพ่อของเขาไม่เห็นด้วยกับการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของเขา วันหนึ่งเขาต้องกลับบ้านเพื่อไปเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่น ซึ่งพ่อเขาลงสมัครด้วย เขาคิดว่าความจริงเขาน่าจะช่วยพ่อได้มากกว่านี้คือการไปลงคะแนนเสียงให้พ่อเพื่อให้มีเสียงเพิ่มอีก 1 คะแนน แต่เหตุผลของเขาคือ ในอดีตเมื่อสี่ปีที่แล้ว เขาเป็นบัณฑิตรัฐศาสตร์จบใหม่ที่กำลังร้อนวิชา และ

“...กรุณอดมการณ์ภายในคล้ายยังคุ้งรุนแรง เขาศรัทธาและเชื่อมั่นในพลังประชาชนเต็มเปี่ยม ทั้งยังไฝฝืนถึงสังคมในอุดมคติ...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 17)

ปีนั้นพงศ์จันทร์ร่วมกับเพื่อนที่มีอุดมการณ์เดียวกันลืบกกว่าคน เพื่อลงไปช่วยพ่อหาเสียงเลือกตั้ง “...แต่ทุกคนแบ่งงานกันตามความถนัด บางคนร่างนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

ตามแนวคิดทฤษฎีที่ได้เรียนมา บางคนกำหนดยุทธศาสตร์การหาเสียงจากรากฐานทฤษฎีการเมือง และประสบการณ์จากสนามการเมืองทั้งในมหาวิทยาลัยและระดับประเทศ...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 18)

พวกเขาทำงานกันอย่างหนัก และเปี่ยมอุดมการณ์ แต่ผลสุดท้ายผลการเลือกตั้งออกมา พ่อของเขาแพ้หลดอยู่เพราะอีกฝ่ายเล่นไม่ซื่อ ความเจ็บปวดครั้งนั้นฝังใจเขาจนบัดนี้ นอกจากนั้น หลังการเลือกตั้ง พ่อก็ตัดญาติขาดมิตรกับญาติบางคน เมื่อรู้ว่า ไปปรับเงินอีกฝ่าย นับเป็นความขัดแย้งที่ไม่น่าเกิดขึ้นในหมู่บ้าน

ครั้งนี้เมื่อเขากลับมาบ้านก็พบว่าหมู่บ้านไม่ได้พัฒนาเหมือนกับที่ฝ่ายที่เลือกตั้งชนะ พูดไว้ว่าจะพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นถนนหนทางที่เป็นหลุมเป็นบ่อ ก็ยังเป็นเหมือนเดิม ชาวบ้านถามเขาว่า ปีนี้ทำไมเขาไม่มาช่วยพ่อหาเสียง เขาแะไปหาญาติๆ ซึ่งบางคนนี่กว่าเขามาหาเสียงให้พ่อ ซึ่งเขารู้สึกไม่สบายใจ เพราะเขาไม่ต้องการให้การมาเยี่ยมญาติมาเกี่ยวข้อกับการหาเสียง และอีกอย่างหนึ่งก็คือเขาคิดว่าพ่อเขาจำนองที่ดินเพื่อใช้เงินซื้อเสียง ในวันประกาศผล พ่อของเขาชนะ เขาตระแวงว่าอาจจะเป็นอย่างที่เขาคิดจริงๆ เขาจึงถามพ่อ ในที่สุดเขาก็รู้ว่า พ่อชนะด้วยยุทธวิธีที่เขาและเพื่อนเคยใช้เมื่อสี่ปีที่แล้วแต่พ่อมาปรับแผนใหม่ และพ่อก็อุดหนุนของฝ่ายตรงข้ามที่เล่นไม่ซื่อด้วยการแจ้งตำรวจให้มาตรวจสอบทำให้อีกฝ่ายทำงานไม่ถนัด ส่วนเรื่องจำนองที่ดิน พ่อใช้เงินเพื่อซื้ออุปกรณ์ต่างๆ ค่าน้ำมันรถและบุหรีให้เพื่อนๆ เท่านั้นที่เหลือนำไปใช้หนี้

“...พงศัจันทร์น้ำตารื่นจิ้นมาอย่างไม่รู้ตัว ศรัทธาบางอย่างคล้ายๆ จะกลับคืนมา เขายังจำภาพบรรยากาศตอนพลบค่ำบนรถไฟขบวนนั้นได้ดี เขาเห็นไฟลึบๆ จากขอบฟ้าไกล ไซ้ ... ในความมืดก็ยังมีแสงสว่างวาววามอยู่ไกลๆ...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 31)

วาวแสงแห่งศรัทธานับเป็นเรื่องสั้นที่สามารถสะท้อนภาพการเมืองปัจจุบัน และให้กำลังใจกับตัวเองตลอดจนให้ความหวังที่จะเห็นประชาธิปไตยเบ่งบานในอนาคต

เรื่องสั้น “อุดมการณ์ของคนเผาผี” ผู้แต่งคือ ดร.ณิ เดชานุสรณ์ มีเนื้อหาสะท้อนเรื่องการคอร์รัปชั่นซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการเลือกตั้งเช่นเดียวกัน

“...เมื่อไม่นานมานี้คราวเลือกตั้ง ส.ส. ผมจำได้ว่านายพิศเคินขอบัตรประชาชนสำเนา ทะเบียนบ้านจากชาวบ้านแล้วประกาศให้ไปเซ็นชื่อเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งซึ่งกำลังอยู่ในกระแสความนิยม คนที่ลงชื่อไว้ นอกจากได้รับเสื้อยืดหนึ่งตัว เสื้อแจ็กเก็ตหนึ่งตัว จะได้รับเงินคนละห้าร้อยบาทเป็นค่าเดินทาง...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 36)

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมองประชาธิปไตยในด้านบวก โดยแสดงให้เห็นว่า คนที่มีอาชีพไม่ได้สูงส่งนัก แต่มีอุดมการณ์ และมีการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ โดยการที่คนเผาผีสองคนไม่ยอมรับเงินซื้อเสียง แต่โยนเงินลงกองไฟ แม้ในความเป็นจริงเราอาจจะแทบไม่

อยากเชื่อว่าจะมีคนทำแบบนี้ได้ แต่นี่คือการแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่แท้จริงของคนในสังคม ผ่านงานวรรณกรรมการเมือง

เรื่องสั้น “วิถีแห่งสัตว์” ผู้แต่งคือ เรืองรงค์ เกตุพินิจ นำเสนอประเด็นการถูกกดขี่ข่มเหงจากนักการเมือง และการเรียกร้องความเป็นธรรม ก่อนจะสะท้อนภาพอุดมการณ์ที่สูญหาย กลับเข้าสู่วงจรผลประโยชน์ ปลาใหญ่กินปลาเล็ก โดยนำเสนอเรื่อง การถูกไล่ที่ดินที่เคยอยู่กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจากทางการ แต่กลับใช้สถานที่นั้นสร้างเป็นรีสอร์ท ต่อมาก็มีการสร้างเขื่อนส่งผลกระทบกับหมู่บ้าน ชายชราและชาวบ้านจึงรวมตัวคัดค้าน แต่ลูกชายของชายชราไม่เห็นด้วย เขามีความเห็นต่างจากชาวบ้าน เพราะเขาเป็นลูกน้องของนักการเมือง ชายชราจึงเปรียบเทียบว่า เป็นวิถีแห่งสัตว์ โดยยกตัวอย่างปลาหมึกที่ต่อสู้กันเพื่อเอาตัวรอดแต่ในที่สุดชายชราที่พ่ายแพ้ต่อความคิดเดิมและตนเองก็ต้องยอมเดินตามเส้นทางตามวิถีแห่งสัตว์นั้น

เรื่องสั้น “ไม่แน่” ผู้แต่งคือ กร ศิริวัฒน์ สะท้อนภาพของเผ่าเทพกับลูกเขยที่เป็นชวานา เมื่อมีการเลือกตั้งนายก อบต. การซื้อสิทธิ์ขายเสียงก็เกิดขึ้น นายก อบต. ที่หิมดาวะมาหาเสียงต่อ พร้อมกับเรื่องราวเก่าๆ ที่ใครๆ ก็รู้ว่ามี การทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นมากมาย อย่างไรก็ตาม เผ่าเทพและคนส่วนใหญ่ก็เชื่อว่า เขาต้องได้รับการเลือกตั้งอีกสมัยยกเว้นลูกเขยของเผ่าเทพที่พูดว่า “ไม่แน่”

“...แล้วการเลือกตั้งนายก อบต. ก็ผ่านไปด้วยดีมีเงินสะพัดในตำบลหลายล้าน หวัะแนนเป็นไข่ไปั้งไปสามคนเพราะรับเงินซื้อเสียงไปแล้วแต่คะแนนไม่เข้าเป้า ทีมอดีตนายก อบต. สอบตกอย่างคาดไม่ถึง นายก อบต. คนใหม่ นำทีมผู้บริหารแทนเขาเป็นหวัะแนนใหญ่ของนักการเมืองระดับชาติ การเลือกตั้งครั้งนี้มีลูกพี่คอยให้ความช่วยเหลือทางการเงินอย่างลับๆแต่ก็มีคนรู้กันทั้งตำบล...”

“...อดีตนายก อบต. กับทีมงานหายเงียบไม่เห็นหน้า งานศพ งานกุศลก็ไม่เข้าร่วม ชาวว่าเขาไปแจ้งความให้ กกต. จังหวัดสอบสวนนายก อบต. คนใหม่กับทีมงานเรื่องทำผิดกฎหมายเลือกตั้งกรณีซื้อเสียง!...”

“...ชาวบ้านรู้ข่าวได้แต่อมยิ้มเพราะรู้ว่าอดีตนายก อบต. ก็ซื้อเสียงเหมือนกัน เพียงแต่กระเป๋ามีไม่หนักพอจึงแพ้เขา...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 72)

ตอนแรก นายก อบต. สนับสนุนให้เผ่าเทพปลูกป่าล้มแทนข้าวแต่ตอนนี้เขาขอร้องให้เผ่าเทพปลูกข้าวไปก่อนอีกสองปี เพราะเขากำลังทำโครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร่วมกับกรมท่องเที่ยวจังหวัด โดยกำหนดให้ตำบลนี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เผ่าเทพจึงทำนาต่อ และก่อนถึงกำหนดเก็บข้าวหนึ่งสัปดาห์ นายก อบต. ให้ปลัด อบต. พาคนท้องเที่ยวมาเยี่ยมชมนาวัว

ข้ากำลังสูกเหลืองอร่ามทั่วแปลง นักท่องเที่ยวถ่ายรูปและซักถามเฒ่าเทพตลอดเวลา เมื่อได้เวลา
เกี่ยวข้าวแต่นายก อบต. ขอร้องว่าอย่าเพิ่งเกี่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมอีกสักหน่อย ในที่สุด

“...กว่านักท่องเที่ยวกลุ่มสุดท้ายจะออกจากตำบล ข้าวในนาของเฒ่าเทพก็ยวบยอนราบ
กับพื้นนาเหมือนมีใครเอาไม้ข่ม เมียและลูกสาวต้อง โกง โกงเก็บข้าวยับหลังขดหลังแข็งบ่นปอด
แปลตทุกวัน ต่างโทษเฒ่าเทพ แกลได้แต่เกาหัวแกรๆ ปิดปากเงียบ ไม่กล้าสู้หน้าลูกเมียและลูกเขย
เพราะเงินค่าบริการเยี่ยมชมนาข้าวที่นายก อบต. รับปากว่าจะให้ก็ยังไม่ได้ ทวงที่ไรก็ขอผลัดไป
ทุกที...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 78) และในที่สุด เงินนั้นก็ไม่สามารถเบิกได้

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพการเมืองที่มีปัญหาการรั้งตำแหน่งและการใช้อำนาจ
ในหน้าที่ โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ซึ่งเป็นปัญหาที่พบบ่อยในสังคมไทย

เรื่องสั้น “เล็กเล็ก” ผู้แต่งคือ ธิปธรา ชินทัตต์ สะท้อนภาพของพิชิตหัวคะแนนที่เป็น
ลูกชายของ “ครู” เขาแทบไม่มีเวลาให้กับพ่อและเมื่อเกิดเหตุการณ์สึนามิ การหาเสียงต้อง
หยุดชะงักลง เขาแะมาเยี่ยมพ่อ แต่ยังไม่ทันจะหาที่นั่งด้วยซ้ำ

“...เขาก็ปราศไปหน้าจอทีวี ถมิ่งตาขึ้นนิ้วสั้นระริกไปที่หน้าจอ ขณะรัฐมนตรีท่านหนึ่ง
กำลังให้สัมภาษณ์นักข่าวท่ามกลางกองศพและซากปรักหักพัง พิชิตพ่นคำสบถออกมาดังลั่นบ้าน

“! ศพอยู่ไหน รัฐมนตรีอยู่นั่นกลองอยู่นั่น” เขายังสับนิ้วชี้ลั่นคัง

“เจ้ารู้เปล่า พวกนี้นับแต่ศพสึนามิ แต่ไม่ยอมกาให้นับศพที่ชายแดนหรือ” เขานิ่งนิ้วชี้
ไปที่จอ ทีมไปข้างหน้าเหมือนจะให้ทีมตรงไปที่ศีรษะใครบางคน “เจ้าถามที เงินงู้อย่างทอดสดทุก
วัน มีสักแวบมัยที่ไอพวกนี้มันถ่ายทอดพวกเรา อ้ายโทรทัศน์! มึงจำไว้นะ!”... (วาวแสงแห่งศรัทธา,
2548: 88)

สองพี่น้องมีความเห็นขัดแย้งกันทางการเมือง คำพูดการสนทนาเป็นประเด็นถก
การเมืองเป็นส่วนใหญ่

ขณะเดียวกัน วัดเองก็มีความขัดแย้งเนื่องจากการแต่งตั้งเจ้าอาวาส

เรื่องสั้นเรื่องนี้มองการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ล้วนๆ โดยไม่คำนึงถึงความดี
ความงามใดๆ ทั้งสิ้น

เรื่องสั้น “แผ่นดินของใคร” ผู้แต่งคือ อรุณา แซ่เตียว เขียนถึงความขัดแย้งในสาม
จังหวัดชายแดนใต้ พุดถึงเหตุการณ์การเผาโรงเรียน การวางระเบิด และตัวละคร “ลอซู” ซึ่งอยู่ใน
กลุ่มผู้ก่อการร้ายดังกล่าว วันหนึ่งลอซูได้รับคำสั่งให้ฆ่าครูวิเชียรซึ่งเป็นครูของเขา ลอซูจึงร่วมมือ
กับตำรวจทำให้ครูปลอดภัย แต่ในที่สุดเขาก็ถูกลอบยิงจนเสียชีวิต

ปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้ยังเป็นปัญหาที่ยังรอการแก้ไขจากรัฐบาล และเป็นปัญหา
ที่นักเขียนได้เขียนถึงอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ไฟใต้คุกรุ่นอยู่ตลอดเวลาเช่นในช่วงเวลานี้

เรื่องสั้น “กว่าพรุ่งนี้จะมาเยือน” ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เชิงศรี เขียนถึงสถานการณ์ความรุนแรงของสามจังหวัดชายแดนใต้เหมือนกัน โดยสะท้อนภาพครอบครัวมุสลิมที่มีลูกชายชื่อ มาแเอ เป็นกลุ่มโจรใต้ ซึ่งครอบครัวของมาแเอก็เริ่มรู้สึกว่าเขามีท่าทีที่แปลกไปจากเดิม ในที่สุดมาแเอก็หายไปจากบ้าน คนในครอบครัวหวั่นว่า เขาจะถูกทำร้าย แต่การหายไปของเขาก็เป็นที่รำลือของคนในหมู่บ้าน บางคนว่าเขาไปมีเมียใหม่ บางคนว่าเขาเป็นผู้ก่อความไม่สงบ ซึ่งสร้างความทุกข์ใจให้ครอบครัวเขายิ่งนัก จนเขาต้องโกหกตำรวจที่มาตรวจสอบว่าลูกชายเขาไปทำงานก่อสร้าง นอกจากนั้นยังมีข่าวว่า พ่อของมาแเอได้ลูกสะใภ้เป็นเมียทิ้งๆที่มันไม่เป็นความจริง

สาและซึ่งเป็นพ่อของมาแเอรู้สึกไม่พอใจตำรวจที่เข้ามาที่นี่และมายืนปีศาจในสวนยางของเขา

“...สาและพยักหน้าแทนคำตอบ เขารู้สึกไม่พอใจนักที่ตำรวจหนุ่มใช้สวนยางของเขาเป็นที่ปลดทุกข์โดยไม่ขออนุญาตจากเขาซึ่งเป็นเจ้าของสวนเลยสักคำ อย่างน้อยก็น่าจะมีมารยาทกันบ้าง ขนาดชาวบ้านการศึกษาแล้วยังรู้จักขอเจ้าของบ้านก่อนทุกครั้งก่อนจะทำเช่นนี้ แต่... เจ้าของบ้านยืนอยู่ใกล้ๆ กลับไม่เห็นหัวเห็นตัว เขาเคยพบเห็นคนที่มองข้ามเรื่องเล็กๆ น้อยๆ พวกนี้มาบ้างแล้ว โดยเฉพาะคนที่ม้อานาจอยู่ในมืออีกมากมายในแผ่นดิน พวกเขามักเห็นว่ามันไม่ใช่เรื่องสำคัญ...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 128)

เรื่องสั้นสะท้อนให้เห็นถึงการใช้อำนาจของบุคลากรของรัฐต่อประชาชน แม้แต่เรื่องที่ดูเหมือนว่าเป็นเรื่องเล็กแต่แท้จริงแล้ว มันเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน และไม่แน่ว่านี่คือสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเกลียดชังต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนกระทั่งเกิดปัญหาใหญ่ตามมา

ในท่ามกลางเหตุการณ์เลวร้ายที่เกิดขึ้นในแผ่นดินสามจังหวัดชายแดนใต้ มุสลิมวัยกลางคนๆ หนึ่งจะขี้จักรยานยนต์ไปทำหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัยให้พระสงฆ์ขณะออกบิณฑบาตรในตอนเช้า มุสลิมบางคนไม่เห็นด้วยบอกว่าควรเป็นหน้าที่ของคนพุทธเท่านั้น แต่สาและเห็นด้วยว่าทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีเหมือนกันจึงไม่ควรแบ่งแยก แต่อีกไม่นานชายมุสลิมคนนั้นก็ถูกยิงตาย

และในที่สุดสาและก็พบจุดจบเดียวกัน

ปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ยังถูกเขียนถึงอย่างต่อเนื่อง トラบใดที่ความสงบในฝันแผ่นดินยังไม่มี

เรื่องสั้น “ปั้นเลขเป็นตัว” ผู้แต่งคือ ชัญวลี ศรีสุโข สะท้อนภาพการคอร์รัปชันแม้กระทั่งเวลา โดยผู้เขียนสะท้อนภาพของรัฐบาลมีนโยบายลดยอดผู้เสียชีวิตในช่วงเทศกาลสงกรานต์ลดลง แต่ก็ทำไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วย

“...หากการตายจากวันสงกรานต์นั้นลดลงได้ นอกจากจะเป็นการทำความคิดไว้กับประเทศชาติแล้ว ยังเป็นผลงานชิ้นโบแดงชนิดที่รัฐมนตรีคนไหนไม่เคยทำได้อีกด้วย...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 136)

นโยบายดังกล่าวถูกถ่ายทอดลงสู่โรงพยาบาลด้วยเช่นกัน การรายงานความเจ็บป่วย ต้องก็ย้เข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ให้ส่วนกลางทราบทันที โดยยอดเสียชีวิตในช่วงวันที่ 11-17 เมษายน ต้องลดลง

นอกเหนือจากตัวเลขยอดเสียชีวิตของคนในประเทศจะต้องลดลงแล้ว ผู้เขียนยังสะท้อนให้เห็นถึงการขึ้นเลขเป็นตัวในเรื่องของภาวะเศรษฐกิจของประเทศชาติ ด้วยบทสนทนาของปวเรศกับสายัณห์

“...ผมว่ามันแปลกนะ ขณะที่ตัวเลขต่างๆ ไม่ว่าจะจีดีพี หนี้สินของประเทศ ตลาดหุ้นมันดีไปหมด แต่ทำไมคนก็ยังอยากจนเหมือนเดิม และดูจะยิ่งไปกว่าเดิมอีก มันมีการขึ้นเลขเป็นตัวกันหรือเปล่า...” ปวเรศพูดกับสายัณห์

“...เห็นว่าปี 2552 คนจนจะหมดประเทศแล้วไม่ใช่หรือพี่...”

ขณะที่ทั้งสองคุยกันมา ก็เกิดอุบัติเหตุ ปวเรศบาดเจ็บสาหัส เมื่อถึงโรงพยาบาล เขาได้รับการผ่าตัด และใส่ท่อช่วยหายใจ แม้ว่าจะรู้ว่าหมดหวัง แต่หมอก็บอกพยาบาลว่า อย่าเพิ่งถอดเครื่องช่วยหายใจ รอจนนาฬิกาหมุนผ่านเวลาที่ต้องการเขาจึงบอกพยาบาลว่า

“ถอดเครื่องช่วยหายใจออกเถอะ คนไข้เสียชีวิตแล้วตอนเที่ยงคืนกับอีก 1 นาที”

(วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 148)

ผลของการรายงานเช่นนี้ทำให้ยอดผู้เสียชีวิตได้ตามเป้า แม้ว่าจะมีหมอที่รู้สึกไม่ดีกับวิธีการนี้ แต่หมออีกคนก็อธิบายว่า

“...เราไม่ได้ทำอะไรผิดจรรยาแพทย์ ไม่ได้ทำอันตรายใดๆ คนไข้แค่เลื่อนเวลาตายเพื่อลดยอดคนตายตามนโยบาย ผมว่านโยบายอื่นๆ ของนักการเมืองก็มีวิธีการขึ้นเลขเป็นตัวกันทั้งนั้น...” (วาวแสงแห่งศรัทธา, 2548: 149)

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพการเมืองในด้านการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน การใช้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ตนต้องการอันจะส่งผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง แม้จะดูว่าเป็นเรื่องเล็กไม่ได้เกิดความเสียหายแต่อย่างใด แต่ก็แฝงด้วยการคอร์รัปชันอยู่ในตัว

บทกวี “นาฬิกาสงคราม” ผู้แต่งคือ วิสุทธิ์ ขาวเนียม เป็นบทกวีที่ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ (ไม่มีรางวัลชนะเลิศ) พุฒถึงความขัดแย้งทางการเมืองจนเกิดมิลลิวินาที คนฆ่ากันตายด้วยความขัดแย้งจำนวนมาก กระทั่งกลบสสารของประชาธิปไตย

“...เพียงหยดเลือดหยดแรกแตกดอกก็
ก็เริ่มต้นมิลิศัญญียุคสมัย
สรวงสวรรค์รักละมุนอบอุ่นไอ
ลุ่มสู่ใจกลางเล่ห์เหว...

“...กลางเกลียวคลื่นขึ้นทุกซ์ที่รูกทบ
เพลงสงครามสนามรบอันเหี้ยมหาญ
กระหึ่มกลบเพลงบุปผาระยับาน
ทั้งกลบสิ้นแก่นสาร “ประชาธิปไตย”

บทกวีจำนวน 7 บท ได้แก่ “การเมือง” ผู้แต่งคือ นิยม เจริญโท “คำฝากจากคนรุ่นก่อน” ผู้แต่งคือศรีสุพร แจ่มอัน “ภาพสามมิติของประชาธิปไตยไทย” ผู้แต่งคือเพิ่มบุญ เปลียนภู “สี่ปีที่เปล่าเปลี่ยว” ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรี โบราณ “อำนาจแห่งปวงชน” ผู้แต่งคือ ค.ต ระวินทร์ทองสีมา “ทิพยชาติ (ชาติแห่งความเป็นไทย)” ผู้แต่งคือสุชุมพจน์ คำสุชุม มีเนื้อหาสะท้อนความต้องการประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เหมือนกันเป็นหลัก และเสนอปัญหาคอรัปชั่น และบทกวี “สิทธิของปวงชนบนแผ่นดิน” ผู้แต่งคือ วศินี ศัลยคุปต์ ต้องการประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 5 พ.ศ. 2549 “การจากไปของนกเค้า”

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 4 ชื่อเรื่อง “การจากไปของนกเค้า” แบ่งเป็นเรื่องสั้นประเภทประชาชนจำนวน 12 เรื่อง บทกวีการเมือง ประเภทประชาชน จำนวน 12 เรื่อง ในเล่มนี้ไม่มีระดับเยาวชน

ภาพรวมของการสะท้อนภาพการเมืองเล่มนี้ ประกอบไปด้วยประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันเป็นหลัก การคอรัปชั่นของนักการเมือง การสะท้อนเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตยในอดีต และเหตุการณ์ความรุนแรงของสามจังหวัดชายแดนใต้

เรื่องสั้น “การจากไปของนกเค้า” ผู้แต่งคือ วิน วนาคร เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ สะท้อนถึงความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันและปัญหาความขัดแย้งของสามจังหวัดชายแดนใต้ แผ่นดินเต็มไปด้วยระเบิด พระสงฆ์ออกบิณฑบาตด้วยอันตรายตลอดเวลา จนพระสมณีกครุ่นคิดว่า วันนี้หรือพรุ่งนี้ใครจะเป็นรายต่อไป ก่อนหน้านี้ เสียงระฆังจะปลุกเตือนพระลูกศิษย์ขึ้นมาทำวัตรปฏิบัติ แต่บัดนี้พระกลับตื่นตามเสียงนกหวีดเรียกกระดมพลของทหารแทน

“อรุณสวัสดิ์โยม” พระสมณีกกล่าวทักทายทหาร

“อรุณสวัสดิ์หลวงพ่อ” ทหารกล่าวตอบ

“...วันนี้ฤกษ์ดีคงไม่แจ๊คพอด” พระใหม่กระซิบข้างหูเธอน้อย

“...ขอบคุณทหารด้วยที่ปกป้องเรา”

“...ทหารทั้งคู่ส่งสายตาจับจ้องมองไปตามร่ายทาง ขณะรถเคลื่อนไปในไอหมอก
มือต่างกุมสร้อยพระซึ่งคล้องคอ ได้ยินคำภาวนา สาธุ ๆๆ ดังมาแผ่วๆ”

ผู้เขียนสะท้อนภาพสามจังหวัดชายแดนใต้ออกมาได้อย่างน่าสะเทือนใจ และได้เขียนถึงทหารชื่อเปรี๊ยะเล่าเรื่องประหลาดให้หลวงตาทองฟังว่า เขาได้ยืมบทสนทนาของนกเค้าแมวว่า นกเค้าเห็นเห็นปลาช่อนยักษ์สองตัวต่อสู้แย่งชิงความเป็นใหญ่กัน จนคลื่นน้ำสาดกระเซ็นเป็นฝอยพลอยทำให้สัตว์อื่นๆ ได้รับความเดือนร้อนไปด้วย หลวงตาทองจึงเล่านิมิตรของตนบ้างว่า ตนเห็นผู้คนในวันหนุ่มสาวมากมายเดินสับสนไปมาด้วยสีหน้าเศร้าหมอง ทุกคนต่างโดนเข็มพิษของต่อแตนต่อยบริเวณหน้าอกร่องกระดูกทรงระฆัง เรียกหาผู้ช่วยเหลือแต่ก็ไม่มีใครช่วยได้จนมีมือที่ทรงพลังแต่มองไม่เห็นมาริดพิษนั้นออกให้ ผู้คนก็สติเหมือนเดิม และหลวงตาสรุปว่า

“...ความฝันของนกเค้า ซึ่งให้เห็นความแตกแยกของคนในสังคมสองฝ่ายต่างแย่งชิงผลประโยชน์ทรัพยากรของแผ่นดิน มุ่งทำร้ายทำลายเปิดแผลของกันและกัน ก็เพื่อความเป็นใหญ่ ความโลภโมโทสันอันเป็นสันดานของมนุษย์... ส่วนนิมิตรของอาตมาก็เช่นกัน เมื่อผู้คนต่างเสพยาเสพติดข้อมูลด้านใดด้านหนึ่ง จึงแยกพวกแยกข้าง เฉพาะคนวันหนุ่มสาว คนที่รู้ไม่เท่าตามไม่ทัน จึงตกอยู่ในภาวะอกถักคอกุ้ม ยิ่งเจอเศรษฐกิจรุ่มเร้า ผสมกับข้อมูลที่มอมเมา เชื่อ โคร้ายอื่นๆ ก็ผสมโรงเข้ามาได้ง่าย เหมือนปักยั้วได้บ้านเรา...”

“...สำหรับมือที่มองไม่เห็น น่าจะเป็นผู้มีเดชานุภาพ ต้องลงมาแก้ไขสถานการณ์เอง ไม่งั้นแผ่นดินจะเดือดร้อนลูกเป็นไฟ...”

วันต่อมา เปรี๊ยะถูกระเบิดเสียชีวิต ความเป็นอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้อยู่ด้วยวัน
คุกรุ่นของสงคราม นกเค้าหัวใจสลาย ตัดสินใจบินไปหอกเสียบติดตึงเหล็กปลายแหลมปลาย
สายล่อฟ้าเหนือโรงธรรมภายในวัด

“...เลือดสีแดงดังกลีบกุหลาบ รินหยดแหมะ ๆ ตกต้องหลังคา ทอดร่างทิ้งไว้ประชด
ประชันความมารยาสาไทยของผู้นำบ้านเมืองแห่งยุคสมัย...”

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพเหตุการณ์รุนแรงในสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยนำเสนอ
ประเด็นการเมืองด้านนโยบายการแก้ไขปัญหาที่ล้มเหลว

เรื่องสั้น “ความหวังจากถังขยะ” ผู้แต่งคือ ชิด ชยากร ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ สะท้อน
ภาพความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน เช่นกัน ในยุคสมัยที่มีการขับไล่ นายกรัฐมนตรี ซึ่งในปี

2549 การเมืองไทยุ่นวาย เกิดความแตกแยกแบ่งพวกแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน แต่ผู้เขียนก็สะท้อนภาพการเกิดทุนสถาบันพระมหากษัตริย์โดยใช้สัญลักษณ์ สายรัดข้อมือสีเหลืองที่เป็นสัญลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่ง

เรื่องสั้น “จัดฉาก” ผู้แต่งคือถนอม ขุนเพชร สะท้อนภาพปัญหาการเลือกตั้ง การหาเสียง การพยายามทำความเข้าใจกับประชาธิปไตยให้ชาวบ้านแต่แฝงผลประโยชน์ของตนเอง ด้วยการให้พิธีกรรายการทีวีถ่ายทำรายการ โดยการจัดฉากขึ้นมา ฉากที่จัดขึ้นก็เพื่อนำเสนอค่าของนักการเมืองชื่อ “สาคร” ให้ดูดีนั่นเอง ซึ่งสาครเคยมีประวัติโกงการเลือกตั้งมาก่อน ประวัติของสาครที่โด่งดังคือการเป็นนักประดิษฐ์ และสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างชื่อเสียงให้แก่เขาก็คือ หีบหย่อนบัตรเลือกตั้งแบบห้าในนาม “สาคร 2” จุดเด่นคือเคลื่อนย้ายสะดวก กันน้ำเข้าได้ ป้องกันการงัดแงะ ป้องกันการหย่อนบัตรเพิ่ม และป้องกันการเปลี่ยนหีบหย่อนบัตรเลือกตั้งระหว่างเคลื่อนย้าย ออกแบบระบบล็อกแน่นหนาสองชั้น ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ผลการคิดค้นนี้ทำให้สาครได้ออกรายการที่วิพากษ์วิจารณ์ดั่งชั่วข้ามคืนกลบข่าวการโกงการเลือกตั้งของเขาไปอย่างสิ้นเชิง แกรมได้รับคำชื่นชมมากมายว่า เพราะวิธีคิดของสาครทำให้ประชาชนออกมาหย่อนบัตรเลือกตั้งกันมากกว่าเดิม

การถ่ายทำเต็มไปด้วยการจัดฉากให้ดูดี สาครออกหาเสียงด้วยการพูดถึงประชาธิปไตยอย่างสวยงาม ฉากสุดท้ายเป็นเด็กตกน้ำ มีเสียงตะโกนให้ช่วย ผู้คนที่ได้รับการจัดฉากไว้แล้วต่างเฉยเพราะตามกวีต้องเป็นสาครที่จะ โดดลงไปช่วย และเมื่อสาคร โดดลงไปช่วย แต่กลายเป็นว่าเด็กตกน้ำจริงและเป็นคนละคนกับที่ได้จัดฉากเอาไว้ทำให้เขา โกรธมาก แต่เมื่อผิคิดวิ สาครก็เล่นละครต่อด้วยการให้สัมภาษณ์ แต่คราวนี้ไม่ได้เป็นไปตามฉากแล้วเพราะผิคิดวิ และเมื่อสาครพูดจบ

“...บรรดาผู้สนับสนุนทั้งหลายพยายามหัวเราะออกมาแม้จะไม่แน่ใจว่าสมควรทำหรือไม่เพราะไม่ได้เป็นไปตามแผนที่ซักซ้อมกันไว้ล่วงหน้าแถมไม่มีต้นเสียงนำหัวเราะที่แน่นอน” (การจากไปของนกแก้ว, 2549: 52)

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพการแสวงหาผลประโยชน์ของมนุษย์ไว้อย่างชัดเจน และยังแฝงไว้ด้วยความขบขันแบบขื่นขมไว้ในตอนจบของเรื่อง

เรื่องสั้น “ชนชั้นแห่งดอกไม้” ผู้แต่งคือเจษฎา ศรีวัฒนเมธากุล การแบ่งชั้นวรรณะโดยเปรียบเทียบกับดอกไม้ ดอกด้อยต้ง ดอกกกุหลาบ สะท้อนความไม่เท่าเทียมของสังคม โดยให้ดอกกกุหลาบดูถูกดอกด้อยต้งว่าเป็นดอกไม้ที่เป็นพวกชั้นต่ำของสังคม เพราะตอนแรกเจ้าของบ้านนำดอกกกุหลาบมาและเลี้ยงดูใส่กระถางอย่างดี ต่อมา เจ้าของบ้านก็นำดอกกกุหลาบมาปลูกลงดินไว้ใกล้ดอกด้อยต้ง กุหลาบจึงได้คิด ดอกด้อยต้งคิดว่า

“...ขอบริวที่ขกสูงท่วมหัว เป็นสิ่งที่กั้นโลกของเขาและฉันเช่นนั้นหรือ คงมีเพียงช่องเล็ก ๆ ที่ให้คนอย่างฉันมองลอดผ่านอยู่ห่าง ๆ ไม่มีสิทธิ์ที่จะไปก้าวก้าว เพราะมันเป็นโลกที่ไม่มีฉันรวมอยู่ด้วย แต่ฉันและพวกเขาต่างก็อยู่บนโลกกลมโตใบเดียวกัน แล้วทำไมจึงต้องขีดเส้นแบ่งทำไม...” (การจากไปของนกเค้า, 2549: 62)

เรื่องสั้นเรื่องนี้นำเสนอให้เห็นประเด็นการเรียกร้องสิทธิความเท่าเทียมกันของผู้คนในสังคม เรียกร้องความเสมอภาคและภราดรภาพ

เรื่องสั้น “เท่าไหน” ผู้แต่งคือ กร ศิริวัฒน์ โฉมสะท้อนปัญหาการคอร์รัปชันกลโกงเลือกตั้งหาเสียง ใช้เล่ห์เพทุบาย ให้สินบนเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของตนเอง ด้วยการเล่าถึงเขียนพระที่ต่องการหาพระให้แก่ักการเมือง เมื่อนักการเมืองต่องการพระที่มีชื่อเสียงโด่งดัง แต่เมื่อหาพระดังกล่าวไปตอบสนองักการเมืองไม่ได้จึงต่องใช้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อสร้างมูลค่าให้แก่พระ ด้วยการสร้างเรื่องให้มีการยิงพม่าคนหนึ่ง แล้วเคล้วคลาด เนื่องจากพม่าคนนี้มีพระเครื่องที่แต่เดิมไม่ได้มีมูลค่าใดเลย เมื่อหนังสือพิมพ์พาดหัวข่าวเรื่องนี้ออกไป ทำให้พระเครื่ององค์นี้มีมูลค่าสูงขึ้นทันตาเห็น คนที่หาพระที่นักการเมืองให้ไม่ได้ก็ใช้โอกาสที่ตนสร้างขึ้นนี้นำพระที่เพิ่งสร้างมูลค่ามาให้นักการเมือง

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนภาพสังคมไทย และสังคมการเมืองไทยให้เห็นถึงการใช้อำนาจการประจบสอพลอ กมรหลอกหลวง และการใช้เล่ห์เหลี่ยมทุกรูปแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น

เรื่องสั้น “ผู้พิทักษ์” ผู้แต่งคือ ประภาสิต คนไว สะท้อนภาพการหาผลประโยชน์จากการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่น และการใช้ความรุนแรงในการแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมือง

เรื่องสั้น “ผู้รับผิดชอบ” ผู้แต่งคือ วุฒิ วัชระ นำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน การแบ่งฝ่าย ทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจกัน และเป็นศัตรูกัน ทั้งๆ ที่แต่เดิมเคยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมาก่อน เรื่องนี้นักเขียนถามหาความรับผิดชอบต่อสังคมความขัดแย้ง และมองว่าควรเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน เนื่องจากเราอยู่ไปไม่ได้อีกแล้ว

เรื่องสั้น “แพ้คัดเข้า” ผู้แต่งคือ กรกช บุตรสิน สะท้อนภาพอำนาจนักการเมือง การโค่นล้มกันเองเพื่อแย่งชิงอำนาจ และมองว่าคุณธรรมจริยธรรมในหมู่นักการเมืองแท้จริงไม่มี

“...คุณธรรมจริยธรรมทางการเมืองแม้จริงไม่มีหรอก จะมีก็เพียงแต่คำพูดที่ประดิษฐ์ประคอยให้ฟังหูดูดีของฝ่ายที่กำลังแสวงหาอำนาจเท่านั้น บนกระดานหมากรุกเพื่อนรักที่เล่นกันสนุกๆ ไม่มีเดิมพันอะไร ลองให้ใครได้เข้ามานั่งในเกมลองดู พอเริ่มลงมือเล่นสมองก็จะ

เริ่มคิดค้นวิธีการที่จะนำมาซึ่งชัยชนะทั้งสิ้น ไม่มีใครเดินลงสนามแข่งขันเพื่อจะเป็นผู้แพ้” (การจากไปของนกเค้า, 2549: 116-117)

เรื่องสั้น “มือสุดท้าย” ผู้แต่งคือ ชาร ยูทชชัยดิษฐ์ สะท้อนภาพนักการเมืองกินเลือดเนื้อประชาชน โดยเขียนแนวเหนือจริง

“...น้ำอะไรกัน ทำไมถึงได้เค็มๆ ชื่นๆ อย่างนี้...”

“อ้อ น้ำตาประชาชนครับเจ้านาย ของคืออีกอย่างหนึ่งของที่นี่เชียวครับ”

ขณะที่ตัวละครเอกของเรื่อง ระลึกถึงคำสอนของพ่อว่า นักการเมืองที่ดีที่สุดคือ นักการเมืองที่ตายแล้ว เขาอยากเป็นนักการเมืองที่ดีที่สุด จึงยอมพลีร่างกายให้ทำอาหารในมือนั้น

“...นักการเมืองที่ดีที่สุดคือนักการเมืองที่ตายแล้ว...” (การจากไปของนกเค้า, 2548: 132) เป็นการสื่อสารให้ผู้อ่านทราบว่า ในประเทศนี้หานักการเมืองที่ไม่ทุจริตคอร์รัปชันไม่มีแล้ว

เรื่องสั้น “อนุสาวรีย์” ผู้แต่งคือ ผา นางคอย เสนอประเด็นการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และสะท้อนว่าประชาธิปไตยไม่ใช่ฟังแค่เสียงส่วนใหญ่ แต่ต้องฟังเสียงส่วนน้อยด้วย (การจากไปของนกเค้า, 2549: 138) นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการแลกมาด้วยเลือดเนื้อในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งประชาธิปไตย แต่ด้วยวิธีการเขียนที่ออกแนวประชดประชัน และเศร้าใจอยู่ในที

“...อนุสาวรีย์เบื้องหน้าฉัน ไม่ใช่หลุมฝังศพประชาธิปไตย ...ตราที่ถนนราชดำเนินยังขาวพอจะรองรับซากศพของประชาชน และตราที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยยังกว้างพอจะบรรจุวิญญาณของประชาชน...” (การจากไปของนกเค้า, 2549: 144)

เรื่องสั้น “อาหารมื้อค่ำ” ผู้แต่งคือ อุเทน พรหมแดง นำเสนอความขัดแย้งการเมืองในปัจจุบันที่มีการแบ่งฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด และแสดงให้เห็นถึงภาวะเงินสะพัดเมื่อเกิดการประท้วงขึ้น เรื่องแสดงให้เห็นภาพการประท้วงทำให้มีคนมาชุมนุมมากมาย ชาวบ้านขายของได้ มีเงินซื้อปุระคาแพงให้ลูกกิน เมื่อหยุดประท้วง ก็ไม่มีเงิน จนเด็กถามว่าเมื่อไหร่จะประท้วงกันอีก จะได้กินปู ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจอีกด้านหนึ่งที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นความขัดแย้งทางการเมือง

เรื่องสั้น “ไอ้เกร็ดทอง” ผู้แต่งคือ ดอกหญ้าขาว เสนอภาพ การตัดสินใจบน ซึ่งจะนำความวิบัติมาให้ผู้ตัดสินบนนั้น เป็นการสะท้อนภาพการเมืองในยุคปัจจุบันที่ปัญหาการคอร์รัปชันยังไม่หมดไป

ในส่วนบทกวีการเมือง ในภาพรวมนำเสนอประเด็น การเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ และการเรียกร้องไม่ให้มีการคอร์รัปชันในการเลือกตั้ง

บทกวี “บทอาขยานกล่อมลูก ภาคประชาธิปไตยในมือเรา” เล่าประวัติศาสตร์
ประชาธิปไตย

บทกวี “คำร้องของ ซอภารียะห์” สะท้อนปัญหาสามจังหวัดชายแดนใต้ และเรียกร้อง
ประชาธิปไตยคือสันติ

บทกวี “แก้ไขที่คน” นำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน

บทกวี “คุยกับแม่” เสนอประเด็นการคอร์รัปชันด้วยการ โกงการเลือกตั้ง

บทกวี “ตุลากรม” นำเสนอประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย

บทกวี “บนหลังม้าศึก” เสนอภาพการใช้สิทธิเสียงในระบอบประชาธิปไตย

บทกวี “ประชาธิปไตยในแผ่นดิน” เรียกร้องให้มาช่วยกันสร้างประชาธิปไตย

บทกวี “มหกรรมการเมืองไทย” เสนอประชาธิปไตยในเรื่องไม่ให้นอนหลับทับสิทธิ์
ในการเลือกตั้ง

บทกวี “เรือนหลังใหญ่” เสนอภาพเชิดชูประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุข

บทกวี “सनัฟฟ้าดาว” เสนอการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

บทกวี “สู่ทางเลือกที่สมดุล” เสนอภาพประชาธิปไตยที่มีธรรมะด้วย

บทกวี “เสียงเพรียกถึงดอกจอร์” เรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์และประชาธิปไตย
ในอุดมคติ

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 6 พ.ศ. 2550 “เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่มั่น!”

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 4 ชื่อเรื่อง “เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่มั่น!”
แบ่งเป็นเรื่องสั้นประเภทประชาชนจำนวน 12 เรื่อง บทกวีการเมือง ประเภทประชาชน จำนวน 12
เรื่อง ในเล่มนี้ไม่มีระดับเยาวชน

ในภาพรวมของเล่มนี้ นำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน ปัญหาความ
รุนแรงของสามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติที่ขยายต่อจนเป็น
สงครามแบ่งแยกดินแดน ดังเช่นเรื่องที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในเล่มนี้ “เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว
แม่มั่น”

เรื่องสั้น “เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่มั่น” ผู้แต่งคือ ดุสิต หวัน เสนอปัญหาความ
ขัดแย้งของคนในชาติที่ขยายมาจากชายแดนใต้ เป็นการสะท้อนปัญหาที่ร้ายแรงกว่าความขัดแย้งใน
ภาคใต้ปกติ โดยจากทุบรถเหตุการณ์เกิดขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งห่างไกลจากชายแดนใต้เป็น
พันกิโล

“...อาทิตย์ก่อนเขาเอ่ยปากให้รุ่นน้องคนหนึ่งยืมรถพาไปผูกข้อมือหมั้นสาวที่อุบล พอไปถึงที่นั่นแล้ว ไข่ขาวแฉะห้างสรรพสินค้ากลางเมืองเพื่อพาพรรคพวกที่ไปด้วยกัน ไปเลี้ยงข้าวเลี้ยงกาแฟ จอครดไว้ที่ลานหน้าห้างราวๆ สี่สิบนาที ก็กลับออกมา ปรากฏว่ารถโดนทุบเสียแล้ว พิจารณารอยบุบที่จมลึกเป็นทางยาวตรงเดชะ สีโป้กะเทาะออกมาเป็นแผ่นๆ จนเห็นเนื้อโลหะนั่นแล้ว นายช่างฟันธงว่าน่าจะเป็นรอยเหล็กเป็บ และคนตีต้องแข็งแรงมากด้วย และอย่างน้อยต้องมีคนคู่มิ่ต่ำกว่าสิบ และน่าสงสัยว่าทำไมยามรักษาความปลอดภัยสองคนตรงนั้นกลับไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย...”

และ

“...แม่มัน ...คิดว่าทำไมรถเราถึงโดน...”

“...สติ๊กเกอร์ภาษาอาหรับที่พ่อเอามาติดบนกระจกหน้านั้นแหละทำพิษ...”

“...เขาเลยเข้าใจว่าเป็นรถของมุสลิม...”

แต่เหตุการณ์เมื่อปีที่แล้วเขาเดินทางไปที่ปัตตานี โดยแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าปกติ ก็ต้องสัมผัสกับบรรยากาศชวนอึดอัดทันที รู้สึกเหมือนมีคนลึกลับแอบจ้องเขามาจากทุกที่ กำแพงแผลเนื้อไม้กระดานรองทางเดิน...และเมืองทั้งเมืองก็มองเขาด้วยสายตาแบบเดียวกับบังชายแต่ก่อนนั้น (เราคิดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่มัน, 2550: 24)

...หกเดือนต่อมา เมื่อต้องไปราชการที่นั่นอีก เขาก็เตรียมตัวพร้อม ไข่ไครยาว สวมเสื้อบาเต้อิน โด ซึ่งมันได้ผลดีตรงที่เขาเห็นรอยยิ้ม และเดินทอดน่องอยู่ในบ้านเกิดของตนเอง แต่เมื่อพลอดเดินเล่นอยู่จนค่าก็พบกับด่านทหาร ซึ่งสงสัยในการแต่งตัวของเขา จึงถูกค้นอย่างละเอียด

“...เหตุการณ์เหล่านี้กระซิบบอกเขาว่า ไม่วามหาสงคราม หรือการสู้รบเล็กๆ สุดท้ายมันจะเขย่าผู้คนออกเป็นสองฝ่ายอยู่ดี

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนมุมมองที่ลุ่มลึกของความแตกแยกของคนในสังคมได้เป็นอย่างดี

เรื่องสั้น “แม่วปวย” ผู้แต่งคือ วารุ วิชาญรัตน์ เสนอภาพการเมืองผ่านแมวที่ป่วยทำให้ต้องดูแล เป็นสาเหตุสำคัญทำให้ไม่สามารถไปเลือกตั้งได้ เลยถูกตัดสิทธิ์ทางการเมือง แสดงให้เห็นถึงสิทธิอีกมุมหนึ่งที่เป็นประชาธิปไตยนอกเหนือจากการเลือกตั้ง

เรื่องสั้น “แกง” ผู้แต่งคือ กนต์ธร อักษรนำ เรื่องสั้นเรื่องนี้นำเสนอเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพแม้จะมีความแตกต่างกัน ยกตัวอย่างในตลาดที่มีสินค้าหลากหลาย เป็นสีสันของชีวิตหรือแม้แต่ “แกง” หรือ “น้ำพริก” ก็มีหลากหลาย ตัวละครเองก็เป็นลูกครึ่ง เพราะแม่และพ่อมาจากภาคเหนือกับภาคใต้ แม้กระทั่งความเห็นต่างกันกันทางการเมืองของพ่อและแม่ ซึ่งแบ่งขั้วกันอย่างเห็นได้ชัด เมื่อถกประเด็นความชอบทางการเมืองของแต่ละคนแล้ว ในที่สุดพ่อกับแม่ก็เข้าครัว

แยกกันทำกับข้าว ตำเครื่องแกงกันคนละครก เมื่อลูกถามว่า วันนี้ทำไมถึงมีแกงสองอย่าง คำตอบที่ได้รับคือ ลูกคนหนึ่งอยากกินน้ำพริกอ่อน อีกคนหนึ่งอยากกินคั่วกลิ้งจึงต้องทำสองอย่าง

“...ผมเติบโตมากับบรรยากาศและกลิ่นแบบนี้ เราอาจจะทะเลาะกันบ้างจากความแตกต่างที่เรื่องทัศนคติที่ว่ามา แต่เราทานข้าวด้วยกันเสมอ ผมถูกกล่อมเกลามาให้เคารพความแปลกแยกแตกต่างหลากหลายแบบนี้มาตั้งแต่เล็กแต่น้อยโดยไม่รู้ตัว ผมทานได้แกงส้มปักษ์ได้ แกงส้มแบบเหนือ แกงอ่อม แกงคั่ว แกงแค น้ำพริกตาแดง น้ำพริกอ่อน น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกกะปิ น้ำพริกโจร ต้มยำและแกงสารพัด...”

และตัวละครสะท้อนว่า โลกของความแตกต่างถูกนำมาเชื่อมโยงและผสมปนเปกันอย่างมีเสน่ห์ นำศึกษาเรียนรู้ เพราะมันคือขั้นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติของมนุษย์

เรื่องสั้น “ใจประชาธิปไตย” ผู้แต่งคือ กัมปนาท แสงทอง เปรียบประชาธิปไตยเป็นใจที่แตกเสียดก่อน ไม่มีโอกาสได้ฟักออกมาเป็นตัวอย่างสมบูรณ์ เสนอภาพการเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์

“...ส่วนไอ้ใจประชาธิปไตยของเอ็งนะ ข้าว่าชาตินี้คงไม่ทันได้ฟักหรือกะ ไม่ทันไรก็แตกและไม่เป็นท่าเสียแล้ว ส่วนไอ้ที่ยังพอคืออยู่ข้างถ้ำรอดพ้นจากปากเหยี่ยวปากกาที่ต้องจับตั้งใจกันอีกนานแหละ...” (เราคิดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว แม่มัน!, 2549: 74)

เรื่องสั้น “ในทัศนะของคนบาป” ผู้แต่งคือ เดช อัคร เสนอภาพการทุจริตเชิงนโยบาย การทรยศ หักหลัง ชั้นเชิง เอาตัวรอด และเสนอปัญหาความขัดแย้งของสามจังหวัดชายแดนใต้

เรื่องสั้น “ผู้ล่า” ผู้แต่งคือ เรืองรงค์ เกตุพินิต เสนอภาพการทุจริตคอร์รัปชันเงินคือพระเจ้า แม้ว่าแต่เดิมจะเคยมีอุดมการณ์ แต่อุดมการณ์ก็หายไปเมื่อได้เป็นนายกเทศมนตรี

เรื่องสั้น “ผู้ถูกเช็กเค็ง” ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน

เรื่องสั้น “ผู้ว่าฯกินก้วยเดียว” ผู้แต่งคือ พจนารถ พจนปกรณ์ สะท้อนภาพการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย และการดูแลประชาชน เมื่อผู้ว่ามากินก้วยเดียว ทุกคนต่างให้ความสนับสนุน และเขาได้สิทธิที่จะแข่งคิวโดยความสมยอมหรือเต็มใจจากประชาชน

“...นายกิมยืนตัวตรงกุมกันไว้ตรงพุงของตัวเอง พยักหน้าหงิกๆ ฟังท่านสั่งอย่างตั้งใจ แล้วรีบเดินไปปรุงก้วยเดียวหน้าร้าน...ทุกคนต้องรอ ผู้ว่ามาแล้ว ทุกคนต้องเห็นใจ นานๆ ครั้งท่านจะมากินก้วยเดียวเสียที นายกิมคิดเช่นนี้ ขณะบรรจจลวกก้วยเดียวใส่ลงไปนวม”

“รอแป็บนึง ขอปรุงให้ท่านผู้ว่าก่อน” นายกิมอดไม่ได้ที่จะเงยหน้าขึ้นมาบอกกับคนหลายๆ ที่ยืนรอช้อก้วยเดียวใส่ถุงกลับไปกินที่บ้าน คนยืนรอซุ่มมองเข้าไปในร้าน พร้อมกับพยักหน้ายิ้ม คล้ายบอกกับนายกิมว่า ไม่เป็นไรหรอก(เราคิดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว แม่มัน!, 2549: 126)

ประชาชนตื่นตื่นกับการมากินก๋วยเตี๋ยวของผู้ว่า กระทบกระชားและลดกิริยาที่ดูว่าจะดูไม่เหมาะสมไม่งามลง ขณะเดียวกัน หลายคนก็มีปัญหามากมาย เช่นการว่างงาน อยากจะบอกผู้ว่าแต่ก็ไม่กล้า

“...ท่านกินก๋วยเตี๋ยว เดียวก็ โคนเอ็ดเออรอก”

พ่อเลี้ยงบุญส่งก็ดูสงบเสงี่ยมขึ้นหลังจากสวัสดิ์ท่านผู้ว่าแล้วผิดจากเดิม ที่ช่างเจรจา และที่แปลกประหลาดคือพ่อเลี้ยงเดิมพริกน้ำส้มลงไปเกือบยี่สิบช้อน จนชามแดงเดือด นอกจากนั้นยังลืมนั่งที่จะใช้ตะเกียบกับก๋วยเตี๋ยวแต่ใช้ช้อนตัก และนั่งกินด้วยสีกินน้ำเรียบเฉยไม่แสดงอาการเผ็ดร้อนออกมาเลย

และเมื่อผู้ว่ากินก๋วยเตี๋ยวอิ่มแล้วก็เดินกลับไปขึ้นรถคันงามขับออกไป

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นชัดถึงชนชั้นปกครองของไทย การยอมรับกับอำนาจของข้าราชการระดับสูง หรือนักการเมือง ในสังคมไทย ที่ฝังรากลึกอยู่ในวัฒนธรรมไทยมาช้านานทุกยุคทุกสมัย นอกจากนั้นยังสะท้อนถึงการดูแลประชาชน ตลอดจนความเท่าเทียมกัน เมื่ออ่านเรื่องสั้นเรื่องนี้แล้วทำให้นึกถึงเรื่องสั้นเรื่อง ชนชั้นของดอกไม้ซึ่งได้นำเสนอไปแล้ว

เรื่องสั้น “ลมหายใจของแม่”ผู้แต่งคือ วันเสาร์ เจริญศรี สะท้อนความรุนแรงสามจังหวัดชายแดนใต้ ความขัดแย้งของเจ้าหน้าที่รัฐอันนำไปสู่ความไม่เข้าใจกัน ในที่สุดอาแซก็เป็นผู้หนึ่งที่ยุวก่อการร้ายในนั้น วันหนึ่งแม่ของเขาถูกงูกัด เขาพาแม่มาที่สถานีอนามัยแต่ก็พบว่าสถานีอนามัยทุกแห่งในภาคใต้ปิดทำการชั่วคราว เนื่องจากเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยถูกฆ่าตายสองคน ซึ่งแท้จริงคือฝีมือของเขาเอง เขาจึงต้องพาแม่ไปโรงพยาบาลประจำอำเภอซึ่งอยู่ไกลหลายกิโลเมตร แต่แล้วรถก็พบกับอุปสรรคเมื่อเจอเรือใบที่เขาว่านทิ้งไว้เสียเองมาทำร้ายตัวเองจนตัวเองได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ นอกจากนั้นพ่อกับแม่ก็ได้รับผลกระทบที่เขาก่อไปด้วย ในที่สุดรถทหารมาพบและพาส่งโรงพยาบาล แพทย์และพยาบาลช่วยกันยื้อชีวิต แต่ไม่สามารถช่วยได้ เพราะมาถึงโรงพยาบาลช้าเกินไป

เรื่องสั้นเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงภาพความจริงที่เกิดขึ้นว่า ทุกภาคส่วนมีความสำคัญต่อกัน การหลงผิดทำลายล้าง การเข่นฆ่ากัน ด้วยความหลงผิดก็จะส่งผลร้ายอย่างที่เราเห็น

เรื่องสั้น “วันใหม่”ผู้แต่งคือ คชคนาธิป เสนอภาพของการร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 50 และการล้มรัฐธรรมนูญซึ่งทำให้มองเห็นภาพของประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์

เรื่องสั้น “สี่แยกสมมุติ”ผู้แต่งคือ ศิริมงคล แท้สูงเนิน เสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันที่มีการแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน เมื่อมีการประท้วงเกิดขึ้น ก็เป็นการประท้วงที่เกิดจากการว่าจ้างมาประท้วง ประชาธิปไตยไม่ใช่แบบนี้ เป็นการสะท้อนภาพปัจจุบันของการเมืองไทย

เรื่องสั้น “หมูป่านสีแดง” ผู้แต่งคือ อนุสรณ์ มาราสา สะท้อนภาพความรุนแรงของสามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งสาเหตุหนึ่งเกิดจากความเข้าใจผิด การไม่เข้าใจกัน

บทกวี

บทกวี “จดหมายจากแม่” ผู้แต่งคือ ปันฉน์ เลิศชนกุล และ “เพลงละเมอของเด็กชายและเพลงกล่อมของแม่” ผู้แต่งคือ อันวาร์ หะซัน และบทสนทนาลุงเค้กับบรอกที่มกลางศาลาชนแดง ผู้แต่งคือ ธาร ธรรมโฆษณ์เสนอปัญหาความรุนแรงและความขัดแย้งของสามจังหวัดชายแดนใต้

บทกวี “กาลเวลาแห่งประชาธิปไตย” ผู้แต่งคือ สิชล สะอิมิ “ปรัชญาของยาย” ผู้แต่งคือ นายทิวา

และ “ตำนานประชาธิปไตย” ผู้แต่งคือ เซาว์ศิลป์ จินดาละออง เป็นการสะท้อนประวัติศาสตร์การได้มาซึ่งประชาธิปไตย

บทกวี “คือสิทธิ์อันศักดิ์สิทธิ์” ผู้แต่งคือ สุระ พิริยะพงษ์ เสนอเรื่องราวการใช้สิทธิ์ในระบอบประชาธิปไตย

บทกวี “บทกวี “บทกวี “ปลุก ประชาธิปไตย” ผู้แต่งคือ พัฒนะ ปฐมพงษ์ นำเสนอประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยตั้งแต่ พ.ศ. 2475 จนวันนี้ประชาธิปไตยยังไม่เต็มใบ

บทกวี “เปลวเทียนแห่งแผ่นดิน” ผู้แต่งคือ ภูวดล ภูภัทรโยธิน และ ภูมิ” ผู้แต่งคือ มุกจันทร์ ฉาย นำเสนอภาพการเรียกร้องประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์

บทกวี “ยิ่งตื่นเขียงพบศพความรัก” ผู้แต่งคือ วิสุทธิ์ ขาวเนียม เสนอภาพการแตกแยกทางการเมืองปัจจุบัน มีการแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน

บทกวี “วีรกรรมซึ่งไม่มีวีรชน” ผู้แต่งคือ เสกสรร โรจนเมธากุล นำเสนอภาพที่ผิดหวังกับรัฐประหาร ซึ่งถือว่าไม่ใช่ประชาธิปไตย

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 7 พ.ศ. 2551 “สะพาน”

วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้าเล่มที่ 4 ชื่อเรื่อง “สะพาน” แบ่งเป็นเรื่องสั้นประเภทประชาชนจำนวน 12 เรื่อง บทกวีการเมือง ประเภทประชาชน จำนวน 12 เรื่อง ในเล่มนี้ไม่มีระดับเยาวชน

ในภาพรวมของเล่มนี้ นำเสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ตามสถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ตรีศิลป์ บุญขจร เรื่องนวนิยายกับสังคมไทย (2547: 5) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นเรื่องที่ไม่อาจปฏิเสธได้ ทั้งนี้เพราะ

นักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนคนสามคน คือเป็นนักประพันธ์ เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น และเป็นพลเมืองของสังคม

และยังมีประเด็นการเรียกร้องประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ การทุจริตคอร์รัปชันที่มาตลอดระยะเวลาที่ประเทศไทยมีระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตย

เรื่องสั้น

เรื่องสั้น “สะพาน” ผู้แต่งคือ วัฒน์ ขวแก้ว เป็นเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ นำเสนอภาพสะท้อนของการลงเลือกตั้งทำให้คนที่เคยรักกัน กลายเป็นต้องมาอยู่ฝ่ายตรงข้าม แต่ก็ยังมีความหวังว่าวันหนึ่งจะมีสะพานที่เชื่อมความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายให้กลับมา มีสัมพันธภาพที่ดีดังเดิมได้

เรื่องสั้น “มหกรรมคอนเสิร์ตของคนแก่คนแก่” ผู้แต่งคือ วีรพงษ์ สุนทรนิศราวัฒน์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศ ผู้เขียนนำเสนอภาพสะท้อนของความแตกแยกทางการเมืองในปัจจุบัน การที่ตัวละครเฝ้าดูทีวีฝ่ายชุมนุมพันธมิตร ทำให้เกิดการบาดหมางระหว่างแนวคิดทางการเมืองที่อยู่คนละสีคนละฝ่าย ตลอดจนเสนอภาพการเจริญเติบโตของสังคมเมือง ร้านค้าสะดวกซื้อ ในหมู่บ้าน การขายที่ดิน สะท้อนภาพธุรกิจเฟรนไชน์ซึ่งเป็นสังคมทุนนิยม

เรื่องสั้น “ข้อพิพาทระหว่างนายกเทศมนตรีกับช่างตัดผม” ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณ เสนอภาพการคอร์รัปชันของนักการเมือง และเขียนให้เห็นถึงการที่ประชาชนจะใช้สิทธิที่จะโง่งนักการเมืองขี้โกงได้หรือไม่

เรื่องสั้น “เด็กหญิงผู้ฝันอยากเป็นนายกรัฐมนตรี” ผู้แต่งคือ ประภาศิต คนไฉ เสนอภาพการเรียกร้องประชาธิปไตยใน 3 ประเด็นคือ การเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ และอยู่ในอุดมคติ ปฏิเสธรัฐประหาร ตลอดจนเสนอปัญหาการคอร์รัปชัน นักการเมืองดีแต่พูด แต่ทำตรงกันข้ามกับสิ่งที่พูด

เรื่องสั้น “ตามปกติ” ผู้แต่งคือ นรพัลลภ ประณูทนต์พาลความ นำเสนอภาพขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ ภาพความขัดแย้งการเมืองปัจจุบันที่มีการแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจน การคอร์รัปชันเกิดขึ้นในหมู่นักการเมืองและข้าราชการ โดยมีน้ำเสียงประชดประชันว่า ทุกเหตุการณ์นั้นคือความปกติ ตลอดจนการที่ทหารพูดว่าไม่ปฏิวัติ แต่ความแน่นอนคือไม่แน่นอน ตามปกตินั่นเอง

เรื่องสั้น “ในที่สุด” ผู้แต่งคือ สิริมงคล แท้สูงเนิน เป็นการมองประชาธิปไตยแบบสมบูรณ์และแบบในอุดมคติ

“...การเคลื่อนไหวของบรรดาองค์กรต่างๆ วันนี้ต่างเห็นพ้องว่า สิ่งที่ต้องทำเป็นอันดับแรก คือการแสดงออกถึงการไม่แบ่งชนชั้น หรือแบ่งแยกความรู้สึกรักของผู้คน แต่หวังให้ทุกคนมี

ความเสมอภาคกัน ไม่มีฝ่าย ไม่มีข้าง เป็นกลาง เข้าได้กับทุกหมู่เหล่า ซึ่งต่างเห็นว่าเป็นหาทางแห่งสันติภาพ อันทำให้คนไทยเกิดความเป็นหนึ่งเดียว และเป็นเอกภาพขึ้นในสังคม ผู้เขียนเชื่อว่า ความสมานฉันท์จะเกิดขึ้นได้ในที่สุด (สะพาน, 2551: 102)

เรื่องสั้น “ประชาธิปไตยในดอกไม้ไฟ” ผู้แต่งคือ บำเพ็ญ ไมตรี โสภณสิทธิ เสนอภาพในการที่จะพูดความจริง เพื่อให้คนบริสุทธิ์ปลอดภัย ซึ่งจัดว่าเป็นการเรียกร้องหรือรวมถึงการคาดหวังประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

“...เสียงบุญมั่นสุดลมหายใจยาวก่อนคว่ำมือเมื่อยกำแน่นก้าวขึ้นประตูดุสกาล ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น พวกเขาจะขอพูดความจริงให้ทุกคนได้ประจักษ์ สองฝ่ามือเชื่อมมั่นในความทรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ยุติธรรมของศาล และความจริงก็ย่อมเป็นความจริงอยู่วันยังค่ำ พวกเขาเชื่อมั่นในความถูกต้องและมั่นใจในเจตนาดีของหนุ่มรุ่นลูกผู้หนึ่ง จึงพากันก้าวเดินขึ้นบันไดหินอ่อนของสถานที่ราชการแห่งนั้นด้วยอาการแข็งข้านั้น แต่ด้วยพลังใจที่เต็มเปี่ยม...”

ในกลุ่มที่เสนอภาพของความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน ได้แก่

เรื่องสั้น “ปีกแห่งเสรีภาพ” ผู้แต่งคือ เกริกศิษย์ พลสะอาด เสนอประเด็นการชุมนุมประท้วงแบ่งแยกสีความขัดแย้งทางการเมืองทำลายมิตรภาพของเพื่อน

เรื่องสั้น “ไปให้ถึงจุดหมาย” ผู้แต่งคือ ชมัยพร มาลัยทัต เสนอให้เห็นภาพว่า เมื่อทุกคนอยู่ในเรือลำเดียวกัน และน้ำซึมเข้าเรือ ความสามัคคีไม่แบ่งแยกสีจะช่วยให้ออกรอดภัย

“...มันช่วงเป็นช่วงเวลาที่ยากและท้าทายยิ่งนัก กำลังใจและการสู้ไม่ถอยของทุกคนที่รวมเป็นหนึ่งเดียวเท่านั้น จึงทำให้ฝ่าฟันไปได้” (สะพาน, 2551: 166)

เรื่องสั้น “เพราะธงผืนนั้น” ผู้แต่งคือ จันทรา รัศมีทอง เสนอภาพความขัดแย้งทางการเมืองเป็นประเด็นหลักของปัญหาภายในครอบครัว โดย สามภรรยาอยู่คนละสีคนละฝ่ายของการเมือง จึงมีความเกลียดชังกัน (สะพาน, 2551: 180) ซึ่งสะท้อนภาพจริงในสังคมไทยยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

เรื่องสั้น “มีกองวัสดุบนไหล่ทาง” ผู้แต่งคือ มนตรี ศรีรงค์ เสนอภาพเปรียบเทียบความแตกแยกโดยใช้นถนนเป็นสัญลักษณ์ของการแบ่งสีเหลือง สีแดง สุดท้ายเหลือแต่ความโดดเดี่ยวของมนุษย์

เรื่องสั้น “หนานบุญชายข้าว” ผู้แต่งคือ ณัฐวัฒน์ อุทจักร สสะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจชาวนา สะท้อนภาพคนจน ต้องตัดสินใจแต่งงานกับคนรวยชาวญี่ปุ่น เป็นการมองการเมืองที่กว้างออกไปจากมุมของการเลือกตั้ง

บทกวี

ในภาพรวมของบทกวีในเล่มนี้จะเป็นการมองการเมืองและประชาธิปไตยในอุดมคติ หรือการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์เป็นส่วนใหญ่

บทกวี “แบบนี้ใหม่” ผู้แต่งคือ สายฝน ศรีณาวงษ์ เป็นการเสนอภาพการเรียกร้อง ประชาธิปไตยในอุดมคติ

บทกวี “สามัคคีมีช่องว่าง” ผู้แต่งคือ ทิพย์ ญาดการเรียกร้องให้มีความสามัคคี

บทกวี “การแสวงหา” ผู้แต่งคือ ณรงค์ อิ่มเย็น เสนอภาพสังคมไทย และการแสวงหา ธรรมชาติ ความซื่อสัตย์ของมนุษย์

บทกวี “เคารพธง” ผู้แต่งคือ พัฒนะ ปฐมพงศ์ ต้องการปลุกความสามัคคีของคนในชาติ

บทกวี “ต้นไม้และฝูงนกบนแผ่นดินเดียวกัน” ผู้แต่งคือ ภูวดล ภูภัทร โยธิน นำเสนอ ภาพความแตกแยกของการเมืองปัจจุบัน ดังนี้

“..บนแผ่นดินเดียวกันลานชีวิต

บนความคิดมีแตกต่างทางประสงค์

บนต้นไม้ไซ้แตกแยกแตกเผ่าพงศ์

ฤ กัดกร่อนให้ลึกลง...คงเหลือกลาญ (สะพาน, 2551: 238)

บทกวี “ใต้ฝ่าธง” ผู้แต่งคือ กัญจนพร ยูระดา เป็นการนำเสนอภาพความแตกแยก ของการเมืองปัจจุบันเช่นกัน

“...บัดเดียวตั้งแห่งห่างวังเวงประเทศ

ทุกหอย่อมหญ้าอาเพศเป็นเหตุให้

ไม่มีใครนั่งนั่งลงฟังใคร

ถึงเลือดเนื้อเชื้อไทยก็ไม่ฟัง

เพื่อนสนิทมิตรศรัทธูกู่อาฆาต

ก็เผยแพร่ประกาศตนคนละฝั่ง

แยกซ้าย-ดี-สี-พรรค-แยกรักขัง

ยกพลตั้งกระบวนทำโยธาทัพ...”

(สะพาน, 2551; 239)

บทกวี “ประชาธิปไตยในครอบครัว” ผู้แต่งคือ นนทวรรณ บุญวงศ์ เป็นการเสนอภาพ ความแตกแยกของการเมืองปัจจุบัน มีการแยกสีที่แต่เดิมมีรักเป็นรั้วล้อม แต่หลังจากนั้นต่อมาก็เกิด ความแตกแยกทางการเมืองขึ้น

“...พ่อนั้นเลือกอยู่ข้างฝั่งทำเนียบ
 แม่นั้นเลียบริมทางฝ่ายกลางถนน
 ต่างคือดิ่งถ้อยทำยเข้าฝ่ายตน
 ส่วนลูกทนว่าเหว่ทุกเวลา...”
 (นนทวรรณ บุญวงศ์, 2551: 243)

เช่นเดียวกับ บทกวี “พื้นที่..การเมืองในหัวใจ” ผู้แต่งคือ อภินันท์ ศิริรัตนจิตต์ สะท้อน
 ภาพการเมืองปัจจุบัน แยกฝ่าย แบ่งสี

“...พื้นที่ในหัวใจ...ในผู้คน
 ยังคงมีที่ว่าง...เหลือ ให้ค้นหาความหมายและคุณค่า
 สำหรับคำว่าสันติภาพ อีกมากน้อยเพียงใด
 ในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
 นั้นขึ้นอยู่กับว่า สงครามแย่งชิงพื้นที่ในหัวใจ
 อำนาจฝ่ายไหน จะได้ไปครอบครอง
 อ้า..หรือสงครามจะสร้างสันติภาพ..”
 (อภินันท์ ศิริรัตนจิตต์, 2551: 245)

บทกวี “ใบหน้าเปื้อนเลือดของอารยะ” ผู้แต่งคือ อังคาร จันทาทิพย์ นำเสนอภาพสาม
 จังหวัดชายแดนใต้

บทกวี “แผ่นดินของเรา” ผู้แต่งคือ จามรี ต้นไพฑูรย์ศิริ เสนอภาพประชาธิปไตยที่มีอยู่
 ในชีวิตประจำวัน

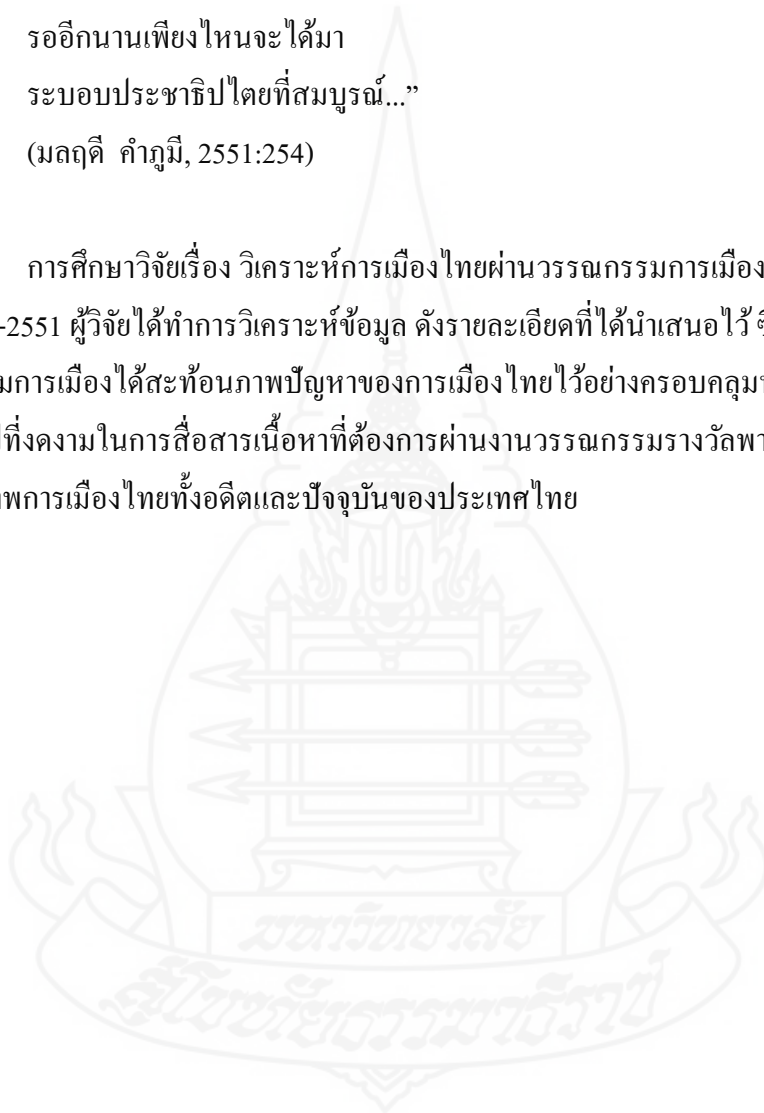
บทกวี “มลพิษของการเมือง” ผู้แต่งคือ ชัยพร ศรีโบราณมองการเมืองที่เต็มไปด้วยพิษ
 ภัยแต่ก็ยังมีหวังที่จะสะสางให้สะอาดได้

“...เมือง ทุ่งนา รัฐสภาและทำเนียบ ผลิบานเพียงดอกฤทธิ์พิมหันต์
 มวลดอกหญ้าดำโรยรอโปรยป็น
 ความไฝฝืน-ฝนสะอาดจะหยาดมา...”
 (ชัยพร ศรีโบราณ, 2551: 251)

บทกวี “รอคอยวันฝันเป็นจริง ผู้แต่งคือ มลฤดี คำภูมิ เช่นเดียวกันที่กวียังมีความหวังที่จะเห็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์

“...อยากให้ฝันเป็นจริงทุกอย่าง
บนเส้นทางยาวไกลที่ฝ่าหา
รออีกนานเพียงไหนจะได้อมา
ระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์...”
(มลฤดี คำภูมิ, 2551:254)

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2545-2551 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอไว้ ซึ่งจะเห็นว่า วรรณกรรมการเมืองได้สะท้อนภาพปัญหาของการเมืองไทยไว้อย่างครอบคลุมทุกด้าน และมีวรรณศิลป์ที่งดงามในการสื่อสารเนื้อหาที่ต้องการผ่านงานวรรณกรรมรางวัลพานแว่นฟ้า เพื่อสะท้อนภาพการเมืองไทยทั้งอดีตและปัจจุบันของประเทศไทย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องวิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้าช่วง พ.ศ. 2545-2551 เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentation Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททางการเมืองของไทย ผ่านเนื้อหาสาระแนวคิดในวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นรางวัลพานแว่นฟ้า ระหว่าง พ.ศ. 2545-2551 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่หนังสือวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ปี 2545-2551 จำนวน 7 เล่ม ได้แก่

1. คินเดือนเพ็ญ
2. วรรณกรรมการเมืองพานแว่นฟ้า
3. ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ
4. วาวแสงแห่งศรัทธา
5. การจากไปของนกเค้า
6. เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว ...แม่มั่น
7. สะพาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เพื่อใช้ในการจำแนกหน่วยในการวิเคราะห์ หมายถึงการแบ่งหน่วยการวิเคราะห์ออกเป็นมุมมองการเมืองด้านต่างๆ รวม 10 ด้าน ได้แก่

- ด้านการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์
- ด้านการเรียกร้องรัฐธรรมนูญในแบบอุดมคติ
- ด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันของนักการเมือง
- ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย
- ด้านการเรียกร้องความเป็นธรรม
- ด้านการถูกกดขี่จากนักการเมือง
- ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน
- ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้
- ด้านประวัติศาสตร์เหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ
- ด้านอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยแบ่งเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอน โดยนำข้อมูลที่ได้จากรวมเรื่องสั้นวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า จำนวน 7 เล่ม มาจำแนกรายด้านในแผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) โดยแบ่งการวิเคราะห์เนื้อหาออกเป็น 10 ส่วน ตามแผ่นวิเคราะห์ จากนั้นนำข้อมูลที่จำแนกรายด้าน มาวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองผ่านงานวรรณกรรมในภาพรวมของการเมืองในช่วง พ.ศ. 2547-2551 และ นำข้อมูลที่จำแนกรายด้านมาวิเคราะห์เนื้อหาทางการเมืองผ่านงานวรรณกรรมในแต่ละปีระหว่าง พ.ศ. 2547-2551 โดยจำแนกประเภทของงานวรรณกรรม เป็น ประเภทเรื่องสั้นระดับประชาชน ประเภทเรื่องสั้นระดับเยาวชน ประเภทบทกวีระดับประชาชน และ ประเภทบทกวีระดับเยาวชน

การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร วิเคราะห์เนื้อหา ตลอดจนวิเคราะห์มุมมองรายด้านตามแผ่นวิเคราะห์ จากนั้นนำมาสรุป และอภิปรายผล โดยจับประเด็นหลักของเรื่อง ด้านการเมือง และจำแนกเหตุการณ์หลักด้วยการแยกเป็นประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย หลังจากนั้นจะนำเสนอรายงานแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description)

2. การอภิปรายผลการวิจัย

2.1 อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้พบว่า วรรณกรรมทั้ง 7 เล่ม นักเขียนนำเสนอเรื่องในประเด็นการเรียกร้องด้านประชาธิปไตยที่สมบูรณ์มากที่สุด ซึ่งการเรียกร้องประชาธิปไตยที่สมบูรณ์นั้น นักเขียนจะนำเสนอผ่านเรื่องราวที่ต่อต้านเผด็จการ ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง ตลอดจนการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งน่าจะเกิดจากการที่นักเขียนเห็นว่าการเมืองการปกครองที่ผ่านมา ประเทศไทยยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ เนื่องจากเกิดปัญหาการยึดอำนาจมาโดยตลอด และปัญหาการเลือกตั้งที่พบว่ามี การซื้อสิทธิขายเสียงมาตลอดเช่นกัน ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบอบประชาธิปไตย โดยพบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 16 เรื่อง บทกวีจำนวน 24 เรื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของอุไรวรรณ ชนะสทิษฐ์ ที่มีความเห็นว่า การที่ประชาธิปไตยยังไม่สมบูรณ์นั้นเกิดจากโครงสร้างประชาธิปไตยไม่เข้มแข็ง และลักษณะสำคัญทางการเมืองไทยที่ขาดหายไปจากระบบ คือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และการเมืองภาคประชาชนที่เข้มแข็ง (http://kpi.ac.th/media/pdf/M7_158.pdf) เช่นเดียวกับ ชัยอนันต์ สมุทรวาณิชย์ ที่มีความเห็นว่า พรรคการเมืองไทยยังทำหน้าที่ได้ไม่สมบูรณ์ เพราะมุ่งเน้นไปในเรื่องแข่งขันการเลือกตั้งแต่เพียงอย่างเดียว (ชัยอนันต์ สมุทรวาณิชย์, 2552)

2.2 ด้านการเรียกร้องรัฐธรรมนูญในแบบอุดมคติ เรื่องสั้นและบทกวีทั้ง 7 เล่มต่างนำเสนอภาพการเมืองในประเด็นนี้ โดยพบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 14 เรื่อง บทกวีจำนวน 3 เรื่อง ประเด็นหลักคือ ต้องการเห็นรัฐธรรมนูญที่ดีที่สุด มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สาเหตุที่ยังอยู่ในอุดมคติ ก็เพราะว่า รัฐธรรมนูญแบบที่นักเขียนต้องการ ยังไม่มีจริง สอดคล้องกับแนวคิดของ ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ที่ชี้ให้เห็นว่า ระบอบประชาธิปไตยของไทยพัฒนาตรงข้ามกับความฝันของนักอุดมคติ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ,2551)

2.3 ด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันของนักการเมือง โดยพบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 21 เรื่อง บทกวีจำนวน 8 เรื่องที่มองในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการทุจริตการเลือกตั้งของนักการเมือง สอดคล้องกับการศึกษาสถานการณ์ของประเทศไทย จากการจัดอันดับองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (ซีวีอาร์ มน อัคระผลุง, 2555 หน้า 6) พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2554 ว่าค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์การของประเทศไทยมีคะแนนต่ำสุด การศึกษานี้มีความสอดคล้องกับธนาคารโลก พบว่า ประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2546-2547 มีค่า “ดัชนีการมีสิทธิมีเสียงและความโปร่งใสดีที่สุดใน” นั้น ได้ลดต่ำลงมาตลอดและถึงจุดต่ำสุดในปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 ซึ่งเป็นสองปีที่เกิดความผันผวนในสภาวะทางการเมืองการปกครองของไทย

2.4 ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยพบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 4 เรื่อง บทกวีจำนวน 1 เรื่องที่มองในประเด็นนี้ ส่วนใหญ่นักเขียนจะสะท้อนภาพการถูกจำกัดสิทธิของบุคคลโดยโอกาส เช่นชาวเขาที่ไม่มีบัตรประชาชน หรือคนจนที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐเนื่องจากต้องใช้เวลาในการทำมาหากิน และด้วยการศึกษา เรื่องสิทธิเสรีภาพนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยสอดคล้องกับความเห็นของอมร รักษาสัตย์ (2543: 449) ที่ว่า สิทธิเสรีภาพของประชาชนนับว่าเป็นหัวใจของระบอบประชาธิปไตย ต่างกับระบอบเผด็จการที่ถือว่าคนเป็นทาสของรัฐและผู้มีอำนาจ ซึ่งพร้อมจะใช้มาตรการที่โหดร้ายเกินมนุษยธรรมดาเพื่อบังคับให้ประชาชนอยู่ในอำนาจ

2.5 ด้านการเรียกร้องความเป็นธรรม โดยพบว่ามีเรื่องสั้นจำนวน 9 เรื่องที่เสนอประเด็นนี้ ส่วนใหญ่นักเขียนเสนอให้เห็นในประเด็นความไม่เท่าเทียม การไม่ได้รับความเป็นธรรม จากค่าแรง การที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองยึดเย็ดข้อกล่าวหาให้เป็นผู้คิดแทนคนคิดที่แท้จริง ซึ่งปัญหานี้ นับว่าเป็นการทำลายระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับความเห็นของธีระสิน เดชารักษ์ และธีระพงศ์ วงศ์นา (2556: 188) ที่มีความเห็นว่า ความเป็นธรรมทางสังคมมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคให้คนในสังคม ซึ่งคนต้องเท่ากัน ต้องได้รับความยุติธรรมอย่างเสมอภาค เพื่อคุ้มครองผู้เสียเปรียบหรือด้อยโอกาสให้ได้รับโอกาสอย่างทัดเทียมกันผ่านการจัดสรรทรัพยากรอย่างเที่ยงธรรมอันนำไปสู่การตรากฎหมายคุ้มครองสิทธิของทุกคนอย่างเสมอภาค

2.6 ด้านการถูกกดขี่จากนักการเมือง/ข้าราชการ โดยพบว่ามีการยื่นเรื่องจำนวน 15 เรื่อง ที่มองในประเด็นนี้ เรื่องสั้นนำเสนอให้เห็นการถูกผู้มีอำนาจทางการเมืองกดขี่ข่มเหงประชาชนซึ่งพบได้มากในสังคมไทย ทำให้การพัฒนาระบอบประชาธิปไตยเป็นไปได้ยากลำบาก สอดคล้องกับความเห็นของ ทินพันธุ์ นาคะตะ (2536: 18-19) ที่เห็นว่า ชนชั้นปกครองไทยส่วนใหญ่ไม่ยอมรับหลักความชอบธรรมในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและมักมีการแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้มีอำนาจกับผู้มีเงิน

2.7 ด้านความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบัน โดยพบว่ามีการยื่นเรื่องจำนวน 13 เรื่อง บทกวีจำนวน 12 เรื่องที่มองประเด็นนี้ นักเขียนส่วนใหญ่มองว่า ความขัดแย้งทางการเมืองปัจจุบันทำให้เกิดปัญหาต่อการอยู่ร่วมกัน และความขัดแย้งนั้นเกิดจากความต้องการอำนาจของผู้มีอำนาจทางการเมือง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พิชญ์ สุทธิไส (http://www.loveuthailand.com/site/?page_id=6) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความขัดแย้งการเมืองไทยระหว่างปี พ.ศ. 2547-2553 พบว่าสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งเกิดจากความต้องการอำนาจและผลประโยชน์มากที่สุด

2.8 ด้านปัญหาความขัดแย้งสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยพบว่ามีการยื่นเรื่องจำนวน 15 เรื่อง บทกวีจำนวน 3 เรื่อง โดยนักเขียนนำเสนอภาพหลายด้านเพื่อให้เห็นถึงมุมมองของความขัดแย้งที่อาจเกิดจากการใช้อำนาจของข้าราชการหรือนักการเมือง มุมมองของคนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ หรือแม้แต่กระทั่งมุมมองของคนที่เป็นผู้ก่อความรุนแรง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่เป็นรากเหง้าอย่างแท้จริง

2.9 ด้านประวัติศาสตร์เหตุการณ์ตุลาคมและพฤษภาทมิฬ โดยพบว่ามีการยื่นเรื่องจำนวน 5 เรื่อง บทกวีจำนวน 4 เรื่องที่มองในประเด็นนี้ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวนักเขียนแสดงให้เห็นว่าไม่เห็นด้วยกับความรุนแรงดังกล่าว เพราะไม่ใช่วิถีของประชาธิปไตย สอดคล้องกับความเห็นของ อมร รักษาสิทธิ์ (2543) ที่ว่า วิถีประชาธิปไตยของไทยนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น แสดงว่าบุคคลชั้นนำของสังคมและผู้มีอำนาจทางการเมืองการปกครองยังไม่รู้จักระบอบประชาธิปไตยดีพอ

2.10. ด้านอื่นๆ ได้แก่ การเสนอภาพการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจยุคฟองสบู่แตก สะท้อนภาพการถูกเอารัดเอาเปรียบของชาวนา รวม 3 เรื่อง และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากการพัฒนาทางวัตถุจำนวน 1 เรื่อง ซึ่งประเด็นดังกล่าวน่าสนใจ เนื่องจากสะท้อนให้เห็นภาพของการเมืองผ่านสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว ถ้าพูดถึงการเมืองหรือประชาธิปไตย มักจะมองในมุมแคบ เช่นการเลือกตั้งเท่านั้น

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์การเมืองไทยผ่านวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ปี 2545-2551 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ด้านการวิจัยในวรรณกรรมเรื่องอื่นๆ ควรมีการวิจัยในวรรณกรรมอื่นๆ ที่สะท้อนภาพการเมืองไทยนอกเหนือจากวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า

3.2 ควรมีการศึกษาอิทธิพลของวรรณกรรมการเมืองที่มีต่อความคิดของประชาชนทั่วไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการรางวัลพานแว่นฟ้า. (2548). *เรื่องสั้นและบทกวีการเมือง รางวัลพานแว่นฟ้า วาแวงแห่งศรัทธา* กรุงเทพมหานคร: ตลตาพับลิเคชั่น.
- ครอบครัวข่าว 3. (2558). สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2558 จาก <http://www.krobkruakao.com>
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2537). *ประวัติการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2518). *เอกสารการเมือง การปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2554). ชัยอนันต์ สมุทรวณิชย์ เปลี่ยนนักการเมือง. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2555 จาก <http://www.komchadluek.net/detail/>.
- _____. (2554). ถอดเทปการสัมมนา ชัยอนันต์พูด: วิถุตประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2554 จาก <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1222054196.news>.
- ตรีศิลป์ บุญจรรยา. (2547). *นวนิยายกับสังคมไทย* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทินพันธ์ นาคะตะ. (2536). *การเมืองการบริหารไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระสิน เดชาภิรักษ์ และธีระพงศ์ วงศ์นา. (2556). เก็บตกจากงานสัมมนา ความเป็นธรรมในสังคมไทย สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2557 จาก <http://socanth.tu.ac.th/wp-content/uploads/2015/02/JSA-33-2-seminar-report.pdf>.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2532). *เชิงอรรถสังคมไทย ในสายต่านักวิเคราะห์* กรุงเทพมหานคร. มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- _____. (2552). “ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน” ใน สินีนาถ เศรษฐพิศาล บรรณาธิการ. ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน หน้า 30 กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง.
- นวลน้อย ตรีรัตน์. (บรรณาธิการ). (2547). *ประชาธิปไตย ประชาสิทธิ ประชาธรรม* กรุงเทพมหานคร: พีเพส.
- บัณฑิต ลินธุสะอาด. (2549). “การเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ระหว่างพ.ศ. 2516-2535 ในเอกสารการสอนชุดวิชา การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทย หน่วยที่ 11 หน้า 11-15, 11-18 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์.

- ปิยะนาถ บุนนาค. (2549). การเปลี่ยนแปลงการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ระหว่างพ.ศ. 2500-2516 ใน เอกสารการสอนชุดวิชา การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทย หน่วยที่ 8 หน้า 8-2-8-23 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2534). *ประชาธิปไตยกับชนชั้นกลาง* กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ประเวศ วะสี. (2535). *ประชาธิปไตย 2535* กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. (2521). *วรรณกรรมการเมือง*. กรุงเทพมหานคร: กราฟิค อาร์ต (1977)
- พิชัย ศรีภูไฟ. (2542). *วรรณคดีสังคมและการเมือง*. อุบลราชธานี: ม.ป.ท.
- พิชญา สุกใส. ความขัดแย้งทางการเมืองไทย. (มปป.) สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน 2558 จาก http://www.loveuthailand.com/site/?page_id=6.
- พระมหาจุฬาลงกรณ วิกรมเมธี. (2552). “ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน” ใน สินีนาถ เศรษฐพิศาล บรรณาธิการ *ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน* หน้า 132 กรุงเทพมหานคร.
- พงษ์ศักดิ์ สังข์บุญโญ. (2551). ค้นวันที่ 3 กันยายน 2552 จาก <http://www.eduzones.com/knowledge-2-1->
- พุทธทาสภิกขุ. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2556 จาก <http://www.buddhadasa.in.th/site/articles/politic/4.php>.
- เพ็ญพิศ สัตย์สงวน. (2549). การสัมมนาวิชาการประจำปี 2549 คู่หนึ่งทศวรรษหลังวิกฤต เศรษฐกิจ: ได้เรียนรู้และปรับปรุงอะไรบ้าง? กลุ่มที่ 2 ความเปลี่ยนแปลงในภาคการเงิน และการอภิบาลบริษัทสถาบันการเงินเฉพาะกิจ: เครื่องมือของนโยบายรัฐในการเข้าถึงผู้ที่ไม่ได้รับบริการจากธนาคารพาณิชย์ *Specialized Financial Institutions: A Policy Tool to Fill the Gap Left by Commercial Banks?* ค้นวันที่ 6 ตุลาคม 2557 จาก econ.tu.ac.th/archan/Plearnpit/plearnpis_year-end_TDRI.doc.
- ยุรัตน์ บุญสนิท. (2538). *วรรณวิจารณ์*. มปส.
- รัฐจวน อินทรกำแหง. (2521). *วรรณกรรมวิจารณ์* ศรีเมืองการพิมพ์.
- รัฐสภาและสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. (2546). *วรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: เอมี เทรดคิง.
- รัฐสภาและสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย. (2547). *दानะฮ์อุมิ แผ่นดินมาตุภูมิ วรรณกรรม การเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 3*. กรุงเทพมหานคร ตถตาพับลิเกชั่น.
- วิชัย สังข์ประไพ. (2543). *กฎหมายรัฐธรรมนูญและสถาบันการเมือง Constitutional Law and Political Institution* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2549). *รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 5 การจากไปของนกเค้า* สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2549). *รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 6 เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้ว เม้มัน!* สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2549). *รวมวรรณกรรมการเมืองรางวัลพานแว่นฟ้า ครั้งที่ 7 สะพาน* กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุวินัย ภรณวลัย. (2547). *การเมืองเชิงบูรณาการ* กรุงเทพมหานคร ออฟเซ็ท ศรีเอชชั่น.
- สมชัย ศรีนอก. (2546). *วรรณกรรมกับสังคมไทย* กรุงเทพมหานคร มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- สุจิต บุญบงการ. (2537). *การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหาร สถาบันการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนห์ จามริก. (2529). *การเมืองไทยกับการพัฒนารัฐธรรมนูญ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธชัย ยิ้มประเสริฐและพีรยา มหาภักดีคุณ. (2543). *วิถีสังคมไทย สรรนิพนธ์ทางวิชาการเนื่องในวาระหนึ่งศตวรรษ ปรีดี พนมยงค์ วิถีประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สุวิมล อิศระธนาชัยกุล. (2546). *ความคิดทางการเมืองในวรรณกรรมไทย ศึกษากรณีนวนิยายเรื่องสี่แผ่นดินของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช* วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. (2552). “*ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน*” ใน *สินินารถ เศรษฐพิศาล บรรณาธิการ ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน* หน้า 100 กรุงเทพมหานคร.
- สุภาพร ชูแสง. ค้นเมื่อ วันที่ 5 ตุลาคม 2557 จาก
<http://digi.library.tu.ac.th/thesis/po/1311/04chapter3.pdf>.
- เสาวลักษณ์ คงภักพูน -จิติมา จันพรม. “*เหยื่อ 1,2 เหยื่อสองทายาทอ้อมหายกับฝันร้ายนาน 9 ปี*”
 ค้นเมื่อ 27 สิงหาคม 2558 จาก
<http://www.komchadluek.net/detail/20130921/168699/>.
- สถาบันพระปกเกล้า. “*ประวัติการเมืองการปกครองไทย*”. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2558 จาก
www.senate.go.th/km/data/political.doc.
- สภ.คลองลาน (2558). “*คดีอ้อมฆ่านายสมชาย*” สืบค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2558 จาก
<http://khlonglan.kamphaengphet.police.go.th/police108.html>.

- ศุภวุฒิ สายเชื้อ. (2552). “ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน” ใน สัณนิารถ เศรษฐพิศาล บรรณาธิการ
ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน หน้า 58 กรุงเทพมหานคร.
- อมร รักษาศักดิ์. (2535). *ประชาธิปไตยในมือมาร*. กรุงเทพมหานคร: ชรรมนิติ.
- _____. (2542). *อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ*
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2552). “ประชาธิปไตยที่ยั่งยืน” ใน สัณนิารถ เศรษฐพิศาล บรรณาธิการ
ประชาธิปไตยในระยะเปลี่ยนผ่าน หน้า 21, 28 กรุงเทพมหานคร.
- อุเทน พรหมแดง และคณะ. (2545). *คืนเดือนเพ็ญ*. กรุงเทพมหานคร: เอมี เทรดดิง.
- เอส เอส อนาคามี. (2553). *เสรีภาพที่ไร้เดียงสา An Innocent Freedom*. กรุงเทพมหานคร: นวสาน์
การพิมพ์.
- อุไรวรรณ ชนสฤติย์. *วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย*. (มปป.) สืบค้นเมื่อ 3 กันยายน
2558 จาก http://kpi.ac.th/media/pdf/M7_158.pdf.

ภาคผนวก

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 1 คือเดือนเพ็ญ พ.ศ. 2545 จำนวน 11 เรื่อง

เรื่องที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกดขี่ จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10.ด้าน อื่นๆ
1	คืนเดือนเพ็ญ	√	√	√		√	√				
2	เรื่องนี้เรื่องนั้นเรื่อง เดียวกัน		√								
3	กว่าจะรู้เดียงสา										
4	จดหมายจากชายชรา		√								
5	คะแอ				√	√	√				
6	นางรำ										
7	บิน			√							
8	ประชาธิปไตยในทางลัด	√	√	√							
9	ผู้มีสิทธิ์		√	√							
10	ภาพเก่า	√				√		√			
11	มองจากที่สูง					√		√			

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 2 คือพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2546 จำนวน 32 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10.ด้าน อื่นๆ
1	เหนือคมพยัคฆ์										
2	กล่องสบู่ของพ่อ							√	√		
3	ทางเลือก		√	√							
4	นกหลง										
5	นักเล่านิทานขามม ราตรี	√			√						
6	ผู้ป่วย			√	√	√				√	
7	ผ้าพับ			√						√	
8	ม้าจี่-สีเจ้านาย			√						√	
9	วีรชนนิรนาม									√	
10	สมุดคู่มือ	√									
11	อุดมการณ์แห่งรัก	√									
12	ฮัลโหล	√									

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 2 คือพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2546 จำนวน 32 เรื่อง											
เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10.ด้าน อื่นๆ
เรื่องสั้นประเภทเยาวชน											
13	เรื่องเล่าจากขุนเขา		√		√						
14	ความในใจ			√							
15	การโรงกับรัฐมนตรี			√							
16	แนวรบแห่งอุดมการณ์								√		
บทกวีการเมืองประเภทประชาชนทั่วไป											
17	ต้นกล้า	√									
18	หัวหน้าห้อง	√									
19	กว่าจะมีวันนี้	√									
20	ใต้ฟ้าประชาธิปไตย	√									
21	ไทยไม่สิ้นความเป็นไทย		√								
22	ประชาธิปไตยในหัวใจฉัน			√							
23	ปล่อยผีไปที่เกิด			√							
24	มือ	√	√	√							
25	อำนาจในมือคือของใคร		√	√			√				

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 2 คือพานแว่นฟ้า พ.ศ. 2546 จำนวน 32 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10.ด้าน อื่นๆ
บทกวีการเมืองประเภทเยาวชน											
26	คือประชาชน	√								√	
27	เสริมประชากรไปด้วย มั่นคง		√								
28	การปกครอง ระบอบปชตในระบบ รัฐสภา		√								
29	ความหวังของพ่อ			√		√					
30	แค่ประชาธิปไตย	√									
31	ประชาธิปไตย		√								
32	ประชาธิปไตยยอมอยู่ ในไทยทุกคน		√								
33	ลิเกลิเก	√									

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 3 ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ พ.ศ. 2547 จำนวน 35 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
เรื่องสัณการเมืองระดับประชาชน											
1	ตานะฮ์อุมมี แผ่นดิน มาตุภูมิ				√						
2	ปัจจัยแห่งชีวิต										
3	กลับจากสมรภูมิ								√		
4	ไถ่ล้งร้าน								√		
5	ค่าแรงที่รอคอย			√		√					
6	งานลับ					√	√				
7	มะเส้าผู้ไม่มีหมายเลข						√				
8	เมืองคนหาย			√			√				
9	เมื่อวันนั้นมาถึง		√								
10	ระบำหุ่น					√	√				
11	ราคาของแผ่นดิน						√				
12.	รางวัลของแม่	√									

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 3 ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ พ.ศ. 2547 จำนวน 35 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10.ด้าน อื่นๆ
เรื่องสั้นระดับนักเรียน											
12.	ผู้พิทักษ์	√									
13.	แง่มุมที่แตกต่าง										
14.	บทพิสูจน์ ..โลก ...ความ จริง (แสนโหดร้าย)			√							
15.	ฟ้าสาง			√							
16.	เมล็ดพันธ์แห่ง ประชาธิปไตย						√				
บทกวีการเมืองประเภทประชาชนทั่วไป											
16.	ตลาดการเมือง										
17.	บ้านของเรา	√	√								
18.	กรรมกรต่อกลอนกับ นักการเมือง										
19.	คำร้องขอของแผ่นดิน										
20.	ทอแสงดาว										

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 3 ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ พ.ศ. 2547 จำนวน 35 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10.ด้าน อื่นๆ
บทกวีการเมืองประเภทประชาชนทั่วไป											
21	ทิพย์คุริยางค์										
22.	เพลงหม่นบนภาพเก่า										
23.	แม่เต่า										
24.	ยอดหญ้ากับฟ้าฝน										
25	รีรีข้าวสาร..ลานอบต										
26	สามเส้าแห่งชาติ										
27	อุทธยานประชาธิปไตย										
บทกวีการเมืองระดับนักเรียน											
28	ประชาธิปไตยอยู่ไหนหรือ	√									
29	ป่าประชาธิปไตย		√								
30	การเมือง (คล้าย)เรื่อง กีฬา	√									
31	คนดีศรีสภา		√								

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 3 ตานะฮ์อุมมี แผ่นดินมาตุภูมิ พ.ศ. 2547 จำนวน 35 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10.ด้าน อื่นๆ
บทกวีการเมืองระดับนักเรียน											
32	ปลุกเสรี	√									
33	ปลุกป่า ปลุกคน	√									
34	รัฐนาวาประชาธิปไตย		√								
35	ล้อมรั้วสิทธิ์เสรี				√						
36	สวัสดี	√									
37	สี่บรอยเท้าสานรอยไทย		√								

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 4 วาแสดแห่งศรัทธา พ.ศ. 2548 จำนวน 16 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
เรื่องสันการเมืองระดับประชาชน											
1	วาแสดแห่งศรัทธา	√	√	√							
2	อุดมการณ์ของคนเผาผี		√	√							
3	วิถีแห่งสัตว์					√	√				
4	ไม้เเน่						√				
5	เส็กถึก										
6	แผ่นดินของใคร		√								
7	กว่าพຽงนี้จะมาเยือน		√								
8	ป้ันเลขเป็นตัว			√							
บทกวีการเมือง											
9	นาพิกาสงคราม							√			
10	สิทธิของปวงชนบน แผ่นดิน	√									
11	การเมือง	√									
12	เรื่อง คำฝาก..จากคนรุ่น ก่อน	√		√							

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 4 วาแสดแห่งศรัทธา พ.ศ. 2548 จำนวน 16 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
บทกวีการเมือง											
13	ภาพสามมิติของ ประชาธิปไตยไทย	√									
14	สี่ปีทีเปลาเปลิยว	√									
15	อำนาจแห่งปวงชน	√									
16	ทิพยธาตุ	√									

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 5 การจากไปของนกเค้า พ.ศ. 2549 จำนวน 20 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
เรื่องสั้นการเมืองระดับประชาชน											
1	การจากไปของนกเค้า							√			
2	ความหวังจากถังขยะ							√			
3	จัดฉาก			√							
4	ชนชั้นแห่งดอกไม้						√				
5	เท่าไร			√							
6	ผู้พิทักษ์										
7	ผู้รับผิดชอบ							√			
8	แพ็คัดเข้า										
9	มือสุดท้าย										
10	อนุสาวรีย์	√	√		√						
11	อาหารมือคำ							√			
12	ไอ้เกร็ดทอง										

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 5 การจากไปของนกเค้า พ.ศ. 2549 จำนวน 20 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
บทกวีการเมือง											
9	บทอาขยานกล่อมลูก ภาคประชาธิปไตยใน มือเรา	√									
10	คำร้องขอ ซอบาริยะห์	√	√						√		
11	แก้ไขที่คน							√			
12	คุยกับแม่					√					
13	ตุลาคม									√	
14	บนหลังม้าศึก	√									
15	ประชาธิปไตยในแผ่นดิน	√									
16	มหกรรมการเมืองไทย	√	√								
17	เรือนหลังใหญ่								ประชาธิปไตย		
18	สนั่นฟ้าดาว	√									
19	สู่ทางเลือกที่สมดุล	√	√								
20	เสียงเพรียกถึงดอกขจร	√	√								

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 6 เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่ พ.ศ. 2550 จำนวน 24 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
เรื่องสั้นการเมืองระดับประชาชน											
1	เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่มัน								√		
2	แมวป่วย	√				√	√				
3	แกง							√			
4	ไข่ประชาธิปไตย	√									
5	ในทัศนะของคนบาป			√					√		
6	ผู้ล่า			√							
7	ผู้ว่าฯกินถ้วยเดียว										
8	ลมหายใจของแม่										
9	วันใหม่	√									
10	สี่แยกสมมุติ		√					√			
11	หมู่บ้านสีแดง	√									

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 6 เราติดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่ พ.ศ. 2550 จำนวน 24 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
บทกวีการเมือง											
12	จดหมายจากแม่										
14	เพลงละเมอของเด็กชาย และเพลงกล่อมของแม่										
15	กาลเวลาแห่งประชาธิปไตย										
16	คือสิทธิ์อันศักดิ์สิทธิ์				√						
17	ตำนานประชาธิปไตย										
18	บทสนทนาลุงเค้กบรอทิม กลางศาลาชนแดง										
19	ปรัชญาของยาย										
20	ปลูก ประชาธิปไตย										
21	เปลวเทียนแห่งแผ่นดิน	√									
22	มือ	√ สิทธิ									
23	ยี่งตันเข้างัยงพบศพความรัก										

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 6 เราคิดอยู่ในแนวรบเสียแล้วแม่ พ.ศ. 2550 จำนวน 24 เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
บทกวีการเมือง											
24	วีรกรรมซึ่งไม่มีวีรชน										

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 7 สะพาน พ.ศ. 2551 จำนวน เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
เรื่องสัณการเมืองระดับประชาชน											
1	สะพาน										
2	มหรกรรมคอนเสิร์ตของคน เต่าคนแก่							√			
3	ข้อพิพาทระหว่าง นายกเทศมนตรีกับ ช่างตัดผม			√							
4	เด็กหญิงผู้ฝันอยากเป็น นายกรัฐมนตรี	√	√	√							
5	ตามปกติ								√		
6	ในที่สุด		√ (120)					√			
7	ประชาธิปไตยในดอกไม้ไฟ				√						
8	ปีกแห่งเสรีภาพ							√			
9	ไปให้ถึงจุดหมาย	√	√					√			
10	เพราะธงผืนนั้น						√	√			

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 7 สะพาน พ.ศ. 2551 จำนวน เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
เรื่องสัณการเมืองระดับประชาชน											
11	มีกองวัสดุบนไหล่ทาง							√			
12	หนานบุญชายข้าว										
9	แบบนี้ใหม่		√								
10	สามัคคีมีช่องว่าง							√			
11	การแสวงหา		√								
12	เคารพธง							√			
13	ต้นไม้และฝูงนกบน แผ่นดินเดียวกัน							√			
14	ใต้พื้นธง							√			
15	ใบหน้าเพื่อนเลือดของ อารยะ										
16	ประชาธิปไตยในครอบครัว							√			

แผ่นวิเคราะห์ (Tally sheet) เล่มที่ 7 สะพาน พ.ศ. 2551 จำนวน เรื่อง

เรื่อง ที่	ชื่อเรื่อง	1. การ เรียกร้อง ปชต. สมบูรณ์	2. การ เรียกร้อง รัฐธรรมนูญ ในอุดมคติ	3. การ คอร์ปชั่นของ นักการเมือง/ คนของรัฐ	4. เรียกร้อง เสรีภาพ/ สิทธิ มนุษยชน	5.การ เรียกร้อง ความเป็น ธรรม	6.การถูกกด ขี่จาก นักการเมือง/ คนของรัฐ	7. ความ ขัดแย้งของ การเมือง ปัจจุบัน	8. เหตุการณ์ สามจังหวัด ชายแดนใต้	9 ด้าน เหตุการณ์ ตุลา/พฤษภา ทมิฬ	10. ด้าน อื่นๆ
17	พื้นที่..การเมืองในหัวใจ							√			
18	แผ่นดินของเรา										
19	มลพิษของการเมือง										
20	รอคอยวันฝันเป็นจริง	√	√								

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเสาวรี เอี่ยมละออ
วัน เดือน ปี เกิด	23 กรกฎาคม 2506
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ประวัติการศึกษา	พย.ม. (การพยาบาลเด็ก) มหาวิทยาลัยมหิดล
สถานที่ทำงาน	คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัด นครปฐม
ตำแหน่ง	อาจารย์

